

Програма за околната среда и действията по климата (LIFE)

РЪКОВОДСТВО ЗА БЕНЕФИЦИЕНТИ

за кандидатстване по поканата на Програма LIFE за представяне на проектни предложения през 2017 г.

Съдържание

1. Представяне на програма LIFE	7
1.1. Какво е LIFE?	7
1.2. Финансови аспекти на програма LIFE	7
1.3. Видове проекти.....	8
2. Общи насоки за кандидатстване.....	10
2.1. Кой може да кандидатства?	10
2.2. Какъв е оптималният бюджет за проект по програма LIFE?	12
2.3. Какъв е максималният процент на съфинансиране от ЕС по LIFE?	13
2.4. Колко би трябвало да допринесат бенефициентите в бюджета на проекта?	13
2.5. Каква е оптималната начална дата и продължителност на проекта?	13
2.6. Къде може да се осъществи проект LIFE?.....	13
2.7. Кой трябва да управлява проект LIFE?.....	14
2.8. Аутсорсинг на дейностите по проекта	14
3. Специфики на „традиционните проекти“ в контекста на отделните подпрограми, приоритетни области и тематични приоритети.....	15
3.1. Подпрограма LIFE за околната среда.....	16
3.1.1. Приоритетна област LIFE Околна среда и ресурсна ефективност	16
3.1.1.1. Какво по програма LIFE представляват околна среда и ресурсна ефективност?.....	16
3.1.1.2. Тематични приоритети и теми на проекти за LIFE за околната среда и ресурсната ефективност	17
3.1.1.2.1. Тематични приоритети за водите, включително морската среда.....	17
3.1.1.2.2. Тематични приоритети за отпадъците.....	20
3.1.1.2.3. Тематични приоритети за ефективността на ресурсите, включително почвите и горите, както и зелената и кръгова икономика	21
3.1.1.2.4. Тематични приоритети за околната среда и здравето, включително химикали и шум.....	23
3.1.1.2.5. Тематични приоритети за качеството на въздуха и емисиите, включително градската среда	24
3.1.2. Приоритетна област LIFE природа и биоразнообразие	25
3.1.2.1. Тематични приоритети и теми на проекти за LIFE природа и биоразнообразие	26
3.1.2.1.1. Тематичен приоритет LIFE природа	28
3.1.2.1.2. Тематичен приоритет LIFE Биоразнообразие	30
3.1.2.2. Как да си представим проект LIFE природа или LIFE биологично разнообразие?	33
3.1.2.3. Обем на конкретните консервационните дейности ("25% - правило").....	33
3.1.2.4. Какви са конкретните действия за опазване?	33
3.1.2.5. Изключения от конкретните изисквания за консервационни действия	34
3.1.2.6. Повтарящи се дейности за управление на местообитанията или видовете	35

3.1.3.	Приоритетна област LIFE управление и информация, свързани с околната среда	35
3.1.3.1.	Тематични приоритети и теми на проекта за управление и информация за околната среда на LIFE.....	36
3.1.3.1.1.	Тематичен приоритет за кампании за информация, комуникация и повишаване на осведомеността	37
3.1.3.1.2.	Тематичен приоритет за дейностите в подкрепа на ефективния процес на контрол, както и мерки за насърчаване на спазването му	40
3.2.	Подпрограма LIFE за действия по климата.....	41
3.2.1.	Приоритетна област: смекчаване на изменението на климата	43
3.2.1.1.	Общ обхват и цели.....	43
3.2.1.2.	Връзка с целите на политиката на ЕС в областта на климата	43
3.2.1.3.	Приоритети на политиката на ЕС за поканата за 2017 г.	44
3.2.1.3.1.	Енергоемки отрасли (ЕО)	44
3.2.1.3.2.	Флуорирани парникови газове.....	45
3.2.1.3.3.	Земеползване, промяна на земеползването и горско стопанство	46
3.2.2.	Приоритетна област "Адаптиране на изменението на климата"	49
3.2.2.1.	Общ обхват и цели.....	49
3.2.2.2.	Връзка с целите на политиката на ЕС в областта на климата	49
3.2.2.3.	Приоритети на политиката на ЕС за поканата за 2017 г.	50
3.2.3.	Приоритетна област "Управление на климата и информация"	50
3.2.3.1.	Общ обхват и цели.....	50
3.2.3.2.	Връзка с целите на политиката на ЕС в областта на климата	51
3.2.3.3.	Политически приоритети на ЕС за поканата за 2017 г.....	51
3.2.3.4.	Мониторинг, оценка и последваща оценка на политиката в областта на климата	53
3.2.3.5.	Най-добри практики и дейности за повишаване на осведомеността, насочени към нуждите от адаптация	53
3.2.3.6.	Поощряване на поведенческата промяна на местно или между-регионално ниво за намаляване на емисиите и действия за ефективно използване на ресурсите.....	53
3.3.	Финансира ли LIFE проектите "близки до пазара"?.....	53
4.	Специфики на интегрираните проекти.....	57
4.1.	Какво представляват интегрираните проекти.....	57
4.2.	Обхват на интегрираните проекти за периода 2014-2017 г.....	58
4.3.	Многоцелеви механизъм, синергии и интеграция.....	58
4.4.	Възпроизвеждане и мултиплициране на резултатите	60
4.5.	Финансиране на интегрирани проекти.....	60
4.6.	Процент на съ-финансиране за интегрираните проекти	60
4.7.	Мобилизиране и взаимно допълване с фондове, различни от LIFE	61
4.8.	Процес на кандидатстване за интегрирани проекти?	63

4.8.1.	Етап 1 - Подаване на концепция:	63
4.8.2.	Етап 2 - Представяне на пълното проектно предложение:	64
4.9.	Кой може да представи концепция и/или предложение за интегриран проект?	64
4.10.	Кой може да участва в интегриран проект?	65
4.11.	Как, къде и кога да се подаде предложение за ИП?	65
4.12.	Как ще бъдат избрани интегрираните проекти по LIFE?	67
4.13.	Каква е оптималната начална дата и продължителност на интегрирания проект?	67
4.14.	Кой трябва да управлява Интегриран проект?	67
4.15.	Как ще се реализира интегриран проект по LIFE на практика?	68
4.16.	Колко обемен трябва да бъде проектът за ИП?	69
4.17.	Може ли интегрираният проект да включва текущи дейности?	69
4.18.	Може ли Интегрираният проект да включва повтарящи се дейности?	69
4.19.	Дългосрочната устойчивост на интегрираните проекти	70
4.20.	Може ли Интегрираният проект да включва изследователски дейности?	70
4.21.	Може ли Интегрираният проект да включва изграждане на голяма инфраструктура?	70
5.	Информация за финансовите инструменти. Видовете финансови инструменти, условия за кандидатстване	72
5.1.	Защо са необходими финансовите инструменти:	72
5.2.	Как финансират инструментите?	72
5.3.	Какво се финансира:	73
5.4.	Как се кандидатства:	73
5.5.	Параметри на финансиране:	73
6.	Практически насоки за кандидатстване	74
6.1.	Как да подготвим проект за програма LIFE?	74
6.1.1.	Логически стъпки за създаване на предложение за проект	74
6.1.1.1.	Определете проблема, който предложението има за цел да разгледа във форма Б.274	
6.1.1.2.	Определете какво ще бъде постигнато (очаквани резултати)	75
6.1.1.3.	Определете към кой ще бъде насочен към проекта	75
6.1.1.4.	Определете и опишете действията	75
6.1.1.5.	Определете показатели за наблюдение на очакваните резултати от проекта	76
6.1.1.6.	Определете реалистична стратегия, която да гарантира, че резултатите от проектите ще бъдат поддържани или подобвени и действията ще продължат отвъд продължителността на проекта	76
6.1.1.7.	Включване на съществени действия за възпроизвеждане на подхода/резултатите от проектите в подобен контекст в други региони, държави, сектори	76
6.1.2.	Някои уроци от предишни покани за представяне на предложения	76
6.2.	Как да се регистрирам - eProposal	77

6.2.1.	Стъпка 1: Създайте потребителско име и парола за влизане в ЕС (за всички потребители);.....	77
6.2.2.	Стъпка 2: Регистрирайте се като потребител на eProposal (за всички потребители) ...	80
6.2.3.	Стъпка 3: Създаване на предложение (което трябва да се направи чрез координиране на кандидата).....	83
6.3.	Формуляри за заявление	84
6.4.	Общи правила за работа със системата при кандидастване:.....	85
6.5.	Контролен лист	87
7.	Практически съвети за управление на проекти, техническа и финансова отчетност – изисквания и видове документи за управление и отчитане на проекти	89
7.1.	Технически и финансови доклади – искания за плащане и допълнителни документи.....	89
7.2.	Искания за следващи авансови плащания и допълнителни документи	89
7.3.	Искания за изплащане на остатъка и допълнителни документи	90
8.	Устойчивост на резултатите, добавена стойност и мултиплициране на резултатите.....	91
8.1.	Дългосрочна устойчивост на проекта и дейностите по него	91
8.2.	Повторяемост и разпространение	91
8.3.	Предложения, които следват или са базирани на предишни проекти по програмата LIFE91	
8.4.	Количествено определяне на ползите за околната среда.....	91
9.	Добри примери и практики на програмата	92
9.1.	Проектът DYEMOND SOLAR	92
9.2.	Проектът BREAD4PLA	93
9.3.	Проектът НЕО	95
9.4.	Проектът Futurescapes.....	97
9.5.	Проектът Белини.....	99
9.6.	Проектът Опазване на грабливите птици (България).....	101
10.	Приложения	104
10.1.	Тематични приоритети за подпрограмата за околната среда, посочени в член 9 от Регламента LIFE.....	104
11.	Календар за 2017 г.....	107
	Традиционни проекти „Обобщаваща таблица“	107

Настоящите насоки за кандидатстване са валидни за кандидатстване по LIFE за периода 2014—2017 г., като са специфицирани относно поканата за представяне на проектни предложения от 2017 г. по Програмата за околната среда и действията по климата (LIFE) („LIFE 2017“). Бъдещи промени в поканите по Програма LIFE могат да засягат конкретни параметри за допустимост на проектите, но принципите посочени в това ръководство се запазват.

Тези насоки се отнасят до заявления за финансиране за интегрирани проекти и за следните видове "традиционни" проекти: "пилотни проекти", "демонстрационни проекти" и "проекти за най-добри практики". Отделни ръководства са достъпни и на английски език на уеб страницата на програма LIFE за отделните компоненти на поканата за представяне на проектни предложения LIFE 2017.

Документът за ориентиране LIFE (също достъпен на уеб страницата LIFE) дава насоки на кандидатите за това как да се определи най-подходящата подпрограма LIFE и приоритетната област, по която те биха могли да представят своето предложение. Този документ обсъжда и разграничения между програма LIFE и други програми за директно финансиране от ЕС.

Настоящите насоки за кандидатстване са част от пакета за кандидатстване за предложения 2017, който включва и следните документи, които трябва да бъдат внимателно прочетени, преди да се подаде проектно предложение за LIFE:

- Ръководство за оценка на предложенията за проекти на LIFE, и
- Образец на Споразумение за отпускане на безвъзмездна помощ за LIFE със специални и общи условия.

1. Представяне на програма LIFE

1.1. Какво е LIFE?

LIFE е Програма за околната среда и действията по климата действаща за периода от 01.01.2014 до 31.12.2020 г. (тук и по-долу наричана „Програма LIFE“). Правната рамка на програмата е Регламент (ЕС) № 1293/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 година¹ (тук и по-долу „Регламентът LIFE“).

Програма LIFE е структурирана в две подпрограми: Подпрограма за околна среда и Подпрограма за действия по климата.

Подпрограмата на LIFE за околна среда покрива три приоритетни области:

- околна среда и ресурсна ефективност,
- природа и биологично разнообразие,
- управление и информация, свързани с околната среда.

Подпрограмата на LIFE за действия по климата покрива три приоритетни области:

- смекчаване на изменението на климата,
- адаптация към изменението на климата,
- управление и информация, свързани с климата.

1.2. Финансови аспекти на програма LIFE

В изпълнение на чл. 24, параграф 1 от Регламента LIFE, Европейската комисия е приела многогодишната работна програма LIFE за периода 2014—2017 г.², с която са определени:

- разпределението на средствата между приоритетните области, както и различните видове финансиране в рамките на всяка подпрограма;
- темите на проекти, изпълняващи тематичните приоритети, предвидени в приложение III от Регламента LIFE, за проекти, които да бъдат финансирани за периода, обхванат от многогодишната работна програма;
- качествените и количествените резултати, показателите и целите за всяка приоритетна област и всеки тип проект за периода, обхванат от многогодишната работна програма в съответствие с показателите за изпълнение по член 3, параграф 3 и специфичните цели, определени за всяка приоритетна област в членове 10, 11, 12, 14, 15 и 16 от Регламента LIFE;
- техническата методология за процедурата за подбор на проектите и критериите за подбор и отпускане на безвъзмездни средства в съответствие с членове 2 и 19 от Регламента LIFE и съответните разпоредби на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012;
- ориентировъчни графици за поканите за представяне на предложения за периода, обхванат от многогодишната работна програма.

Така, съгласно многогодишната работна програма LIFE за периода 2014—2017 г., общият финансов пакет за изпълнението на програма LIFE за периода от 2014 г. до 2020 г. е определен в размер на 3 456 655 000 EUR, като бюджетната разбивка по подпрограми е, както следва:

¹ Регламент (ЕС) № 1293/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 г., публикуван в Официален вестник на Европейския съюз на 20.12.2013 г.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1293>

² Решение за изпълнение на Комисията от 19 март 2014 година относно приемането на многогодишната работна програма LIFE за периода 2014—2017 г., публикувано в Официален вестник на Европейския съюз на 17.4.2014 г.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32014D0203>

- 2 592 491 250,00 Евро от общия финансов пакет, са отпуснати за подпрограмата за околна среда;
- 864 163 750,00 Евро от общия финансов пакет, са отпуснати за подпрограмата за действия по климата.

През програмния период на Програма LIFE, договарящата институция ще открива по една процедура на година за представяне на проектни предложения.

По текущата за 2017 г. покана за приемане на проектни предложения по програма LIFE е определен индикативен бюджет от 373 145 000,00 ЕВРО, като бюджетната разбивка по подпрограми е, както следва:

- 290 895 000,00 Евро за подпрограмата за околна среда, и
- 82 430 000,00 Евро за подпрограмата за действия по климата.

1.3. Видове проекти

В чл. 2 от Регламента LIFE са определени типовете проекти, които могат да се финансират от Програма LIFE. Докато някои от определените типове проекти са нови за Програма LIFE (например „интегрираните проекти“ и „проектите за изграждане на капацитет“), то други от определените типове проекти са подобни на тези вече подкрепяни по предходната Програма LIFE+, а и по предходните програми LIFE.

Тези „традиционни“ типове проекти са:

- **„пилотни проекти“** – проекти, в които се прилага технически похват или метод, които не са били прилагани преди това или на друго място, които предлагат потенциални ползи в областта на околната среда и климата, в сравнение с настоящите най-добри практики и които впоследствие могат да бъдат прилагани в по-голям мащаб при сходни ситуации,
- **„демонстрационни проекти“** – проекти, които осъществяват на практика, изпитват, оценяват и разпространяват действия, методики или подходи, които са нови или неизвестни в специфичния контекст на проектите, като например географския, екологичния или социално-икономическия контекст, и които може да се приложат при подобни обстоятелства другаде,
- **„проекти с най-добра практика“** – проекти, които прилагат подходящи, разходно-ефективни и съвременни техники, методи и подходи, като се взема предвид специфичният контекст на проекта, и
- **„проекти за информация, осведоменост и разпространяване“** – проекти, насочени към подкрепа на комуникацията, разпространението на информация и повишаването на осведомеността в областите на подпрограмите за околната среда и действия по климата.

За да може един проект да се оцени като пилотен или съответно демонстративен, основните дейности по проекта следва да имат общата характеристика на пилотни или съответно демонстративни. Въпреки, че в такива проекти е възможно да се включат и някои добри практики относими към проекта, общият подход в проекта трябва да носи пилотна или съответно демонстративна характеристика, както и това да бъде подробно обосновано в проектното предложение.

През текущата за 2017 г., бюджетът определен за всички типове „традиционни“ проекти е индикативно определен на:

- 207 880 100 Евро за подпрограмата за околна среда и

- 52 130 000 Евро за подпрограмата за действия по климата.

Освен горепосочените, Регламентът LIFE определя и следните типове проекти:

- **„интегрирани проекти“** – проекти, които изпълняват в голям териториален мащаб, по-специално в регионален, многорегионален, национален или транснационален мащаб, стратегии или планове в областта на околната среда или климата, изисквани от специфичното законодателство на Съюза в посочената област, разработени съгласно други актове на Съюза или разработени от органите на държавите-членки, преди всичко в областта на природата, включително, наред с другото, на управлението на мрежата „Натура 2000“, водите, отпадъците, въздуха и смекчаването на изменението на климата и адаптацията към него, като същевременно гарантират участие на заинтересованите страни и насърчават мобилизиране и координиране с поне още един подходящ източник на финансиране от Съюза, на национално равнище или от частния сектор,
- **„проекти за техническа помощ“** – проекти, които посредством безвъзмездни средства за дейности предоставят финансова подкрепа на кандидатите при изготвянето на интегрирани проекти, и по-специално за гарантиране, че тези проекти съответстват на графика и техническите и финансовите изисквания на програмата LIFE в координация със средства, посочени в член 8, параграф 3 от Регламента LIFE,
- **„проекти за изграждане на капацитет“** – проекти, които посредством безвъзмездни средства за дейности предоставят финансова подкрепа за действията, необходими за изграждане на капацитета на държавите-членки, включително националните или регионалните звена за контакт LIFE, с оглед държавите-членки да могат да участват по-ефективно в програмата LIFE,

„подготвителни проекти“ – проекти, определени основно от Комисията в сътрудничество с държавите-членки, насочени към конкретни нужди за разработването и изпълнението на политиката и законодателството на Съюза в областта на околната среда или климата.

2. Общи насоки за кандидатстване

2.1. Кой може да кандидатства?

Проектно предложение може да бъде подадено от всяко юридическо лице, регистрирано в Европейския съюз.

Кандидатите, участващи в предложението, могат да бъдат разделени на три вида бенефициенти: (1) публични органи, (2) частни търговски организации и (3) частни нетърговски организации (включително НПО).

Терминът „публични органи“ се отнася към националните публични органи, независимо от тяхната форма на организация - централна, регионална или местна структура, или различните органи под техен контрол, при условие че те действат от името и под отговорността на съответния национален публичен орган. В случая на образувания, регистрирани, като частноправни органи, които желаят да бъдат разглеждани за целите на настоящата покана, като еквивалентни на „публичноправни органи“, те трябва да представят доказателства, че отговарят на всички критерии, приложими към публичноправни субекти, и ако организацията преустанови дейността си, правата и задълженията ѝ, отговорността и дълговете ще бъдат прехвърлени на публичен орган. За пълна дефиниция, моля, вижте приложението "Декларация на публичния орган", която трябва да бъде попълнена от всички бенефициенти, които желаят да бъдат считани и третираны като "публичен орган". Единственото изключение се отнася до централните (например: министерствата) и местните администрации (например: общини), чийто характер на "публичен орган" е ясен.

Моля, имайте предвид, че така наречените "еднолични търговци" (т.е. юридически лица, притежавани и управлявани от едно лице и при които няма правно разграничение между собственика и фирмата), се считат за физически лица и следователно не могат да участват като бенефициенти.

Моля, направете справка в "Ръководствата за оценка на предложенията за проекти LIFE 2017" за пълни подробности относно задължителните административни документи, които се изискват с предложението, в зависимост от правния статут на координиращия бенефициент.

След като предложението бъде прието за съфинансиране, кандидатът ще стане координиращ бенефициент и ще отговаря за осигуряването на изпълнението на проекта. Координиращият бенефициент ще бъде единственото звено за контакт на Възложителя и ще бъде единственият бенефициент, който докладва пряко на Възложителя за техническия и финансов прогрес на проекта.

Координиращият бенефициент получава финансирането на ЕС и осигурява разпределението му, както е посочено в споразуменията за партньорство, подписани с асоциираните бенефициенти (ако има такива). Координиращият бенефициент трябва да участва пряко в техническото изпълнение на проекта и в разпространението на резултатите от проекта.

Координиращият бенефициент трябва да осигури част от разходите по проекта и по този начин да участва финансово в бюджета на проекта. Поради това, координиращият бенефициент няма да получи възстановяване на 100 % от разходите по проекта.

Координиращият бенефициент трябва да докаже правния си статут (като попълни формуляр за кандидатстване A2), потвърждаващ юридическата регистрация в ЕС.

В допълнение към координиращия бенефициент, предложението по LIFE може да включва и един или повече асоциирани бенефициенти и/или един или повече съфинансиращи проекта субекти.

Асоциираният бенефициент може да бъде законно регистриран и извън Европейския съюз, при условие че координиращият бенефициент е със седалище в ЕС. За да бъде считан за асоцииран бенефициент, субектът, регистриран извън Европейски съюз следва да е отговорен за извършването на действия извън ЕС и тези действия трябва да са необходими за постигане на целите на ЕС в областта на околната среда и за гарантиране на ефективността на интервенциите, осъществявани на териториите на държавите-членки, за които се прилагат Договорите. Участието на предприятие, установено извън ЕС, което ще допринесе само с ноу-хау или ще сътрудничи за осъществяването на действия в ЕС, няма да се счита за допустимо. Асоциираният бенефициент трябва винаги да допринася технически за предложението и следователно да отговаря за изпълнението на една или няколко дейности по проекта. Асоциираният бенефициент също трябва да участва финансово в проекта. Освен това, той трябва да предостави на бенефициента всички необходими документи за изпълнение на задълженията му за докладване пред Възложителя.

Няма предварително определен брой асоциирани бенефициенти, които следва да бъдат включени в предложението за програма LIFE. Ако е представено предложение без друг участник освен координиращия бенефициент, то само по себе си отговаря на условията. От друга страна бенефициентът не би трябвало да се колебае да се свърже с други бенефициенти, ако това ще допринесе за добавената стойност на проекта, например, когато партньорството засили осъществимостта или демонстрационния характер на предложението, неговата европейска добавена стойност, въздействието му и/или възможността за разпространяване на резултатите и извлечените поуки.

Публичните предприятия, чийто капитал е публична собственост, и които се считат за инструмент или техническа служба на публична администрация, и които подлежат на контрол от страна на публичната администрация, но всъщност са отделни юридически лица, трябва да станат бенефициенти, ако държавната администрация възнамерява да възложи изпълнението на определени дейности по проекта на тези предприятия.

Всички асоциирани бенефициенти трябва да покажат своя правен статут (като попълнят формуляр за кандидатстване A5) и да предоставят пълна информация за държавата членка или третата страна, в която са регистрирани. Освен това всички бенефициенти, независимо дали са регистрирани или не в ЕС, трябва да декларират, че не са в нито една от ситуациите, предвидени в член 106, параграф 1 и член 107 от Финансовия регламент на ЕС³ (чрез подписване на формуляр за кандидатстване A3 или A4).

За частните бенефициенти Възложителят може да приеме, че свързаните с тях предприятия на даден бенефициент участват в даден проект, стига да са изпълнени всички условия, изброени в образеца на Споразумение за отпускане на безвъзмездни средства и приложение X (Финансови и административни насоки). Въпреки това, асоциирането на субекти, като филиали, може да усложни структурата на проекта и по този начин да има отрицателно въздействие върху техническата и финансовата съгласуваност на проекта. Поради това е изцяло в рамките на административната преценка на Възложителя да се приемат дъщерни дружества и при никакви обстоятелства присъединените субекти няма да бъдат приети за обществени бенефициенти или субекти, които не отговарят на описанието по-долу на свързани лица.

Свързаните лица трябва да спазват критериите за допустимост и неизключване, които се отнасят за кандидатите, и трябва да имат структурна връзка със съответния бенефициент (т.е.

³ РЕГЛАМЕНТ (ЕС, ЕВРАТОМ) № 966/2012 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 25 октомври 2012 относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета, публикуван в Официален вестник на Европейския съюз на 26.10.2012 г. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32012R0966>

юридическа или капиталова връзка), която не е ограничена нито до проекта, нито е установена с единствената цел на проекта (така че връзката да съществува независимо от отпускането на безвъзмездната помощ, тя трябва да съществува преди поканата за представяне на предложения и да остане в сила след края на проекта).

Като свързани лица могат да бъдат приети тези, пряко контролирани от бенефициента (т.е. дъщерни дружества или дъщерни дружества на първо ниво), субекти, които контролират бенефициента (майка), или в случай на партньорства, бенефициентът трябва да бъде дефиниран като мрежа, федерация, асоциация, в която участват предложените свързани субекти. Ако обаче няколко бенефициенти искат да работят със същия "партньор", вместо това "партньорът" трябва да бъде предложен като "бенефициент".

Съфинансиращо лице по проект само допринася за него с финансови средства, няма технически отговорности и не може да се възползва от финансовия принос на ЕС. Освен това в контекста на проекта не може да действа, като подизпълнител на някой от бенефициентите на проекта.

Предложенията за проекти, включващи съфинансиране от сектора на бизнеса, обаче, ще бъдат разглеждани благосклонно по време на процеса на оценяване, когато това съфинансиране допринася за вероятната устойчивост на резултатите от проекта.

За конкретни задачи с фиксирана продължителност предложението може да предвиди използването на подизпълнители. Подизпълнителите предоставят външни услуги на бенефициентите на проекта, които изцяло плащат за предоставените услуги. Бенефициентите (включително техните свързани лица) не могат да действат като подизпълнители. Подизпълнителите обикновено не трябва да бъдат идентифицирани с име в предложението. Ако са такива, все още трябва да бъдат спазвани Общите условия на образеца на Споразумение за отпускане на безвъзмездни средства на LIFE.

За по-подробно описание на съответните правила, отнасящи се до координацията бенефициент, асоциираните бенефициенти, филиали, съфинансиращи и подизпълнители, моля, направете справка с Общите условия на Споразумението за отпускане на безвъзмездни средства по LIFE.

2.2. Какъв е оптималният бюджет за проект по програма LIFE?

Няма фиксиран минимален размер за бюджетите на проектите. Макар че в миналото са финансирани големи амбициозни проекти (т.е. над 5 000 000 евро), малките проекти (т.е. под 500 000 евро разходи) също могат да бъдат успешни, но трябва да докажат капацитет и висока добавена стойност.

При изготвянето на бюджет на проекта кандидатите следва да вземат предвид индикативните национални разпределения по държави-членки за проекти, финансирани по подпрограмата за околна среда, приложима за периода 2014-2017 г. Предложение за проект, което ще поиска от ЕС финансовото участие, по-високо от общото индикативно национално разпределение за държавата-членка на кандидата, ще има по-малка вероятност да бъде избрано за съфинансиране по LIFE.

За кандидатите за проекти за информация и управление на климата се препоръчва да гарантират, че мащабът (и бюджетът) на предложените дейности е достатъчно голям, за да се гарантира, че проектът ще постига смислени резултати със значителна добавена стойност за ЕС.

2.3. Какъв е максималният процент на съфинансиране от ЕС по LIFE?

По време на първата многогодишна работна програма LIFE за периода 2014 – 2017 г. максималният процент на съфинансиране от ЕС за "традиционните" проекти по LIFE е 60% от общите допустими разходи по проекта.

2.4. Колко би трябвало да допринесат бенефициентите в бюджета на проекта?

Очаква се координиращият бенефициент и всички свързани бенефициенти да осигурят разумен финансов принос за бюджета на проекта. Финансовото участие на бенефициента се счита за доказателство за ангажимента му за изпълнение на целите на проекта - следователно много ниско финансово участие може да се счита за отсъствие или липса на ангажимент.

Проектно предложение, в което финансовото участие на всеки от бенефициентите в бюджета на предложението е 0 евро ще бъде отхвърлено.

Освен това, когато публичните органи участват като координиращи и/или асоциирани бенефициенти в даден проект, сумата от техните финансови вноски в бюджета на проекта трябва да надвишава сумата на разходите за заплати (най-малко 2%), бюджетирана в проекта за персонал, който не се счита за "допълнителен".

2.5. Каква е оптималната начална дата и продължителност на проекта?

При подготовката на планирането по време на проекта бенефициентите трябва да знаят, че очакваната дата на подписване на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства за проектите LIFE 2017 ще бъде май-юни 2018 г. Най-ранната възможна начална дата за тези проекти е 1 юли 2018 г. Преди началната дата на проекта разходите няма да се считат за допустими и не може да бъдат включени в бюджета на проекта. Няма предварително определена продължителност на проекта за проекти по LIFE. В общи линии продължителността на проекта трябва да съответства на това, което е необходимо, за да се изпълнят всички действия по проекта и да се постигнат всички негови цели. Повечето проекти продължават от 2 до 5 години.

Само при изключителни обстоятелства Възложителят може да реши да удължи продължителността на проекта. Опитът от предишните програми LIFE показва, че много проекти са имали затруднения да изпълнят всички действия в рамките на предложената продължителност на проекта, най-вече поради непредвидени закъснения и трудности, възникнали по време на проекта. Затова бенефициентите се съветват да предвидят повече време (например 6 месеца) в графика на своето предложение.

Бенефициентите трябва също да са наясно, че проект, който е изпълнил всички свои действия преди крайната крайна дата, може да представи окончателния си доклад предварително и да получи окончателното си плащане преди официалната крайна дата на проекта, посочена в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

2.6. Къде може да се осъществи проект LIFE?

Проектите LIFE се осъществяват на територията на държавите-членки на Европейския съюз. Програмата LIFE може също да финансира дейности извън ЕС и в отвъдморските страни, при условие, че координиращият бенефициент се намира в ЕС и се предоставят сериозни доказателства, че дейностите, които трябва да се извършват извън ЕС, са необходими за постигането на екологичните цели на ЕС и за гарантиране на ефективността на интервенциите, провеждани в държавата членка. Териториите, за които се прилагат Договорите също понякога генерират дейности извън ЕС (напр. действия, насочени към опазване на мигриращите птици в зимуващите зони или действия, осъществявани на трансгранична река). Моля, имайте предвид, че това очевидно е изключение, тъй като обикновено трябва да се предприемат действия в ЕС. Когато

обаче проблемът не може да бъде решен успешно или ефективно, ако не се предприемат действия и в страни извън ЕС, е възможно проекта да работи и в тези територии. Качествени и количествени доказателства, които оправдават необходимостта от тези действия извън ЕС, трябва да бъдат дадени в описанието на всяко от тези действия в съответните формуляри.

2.7. Кой трябва да управлява проект LIFE?

Очаква се управлението на проекта да се извършва от персонала на координиращия бенефициент. Въпреки това въз основа на подходяща обосновка управлението може да бъде извършено от подизпълнител под пряк контрол на координиращия бенефициент. Всички други договорености за управлението на проекта трябва да бъдат адекватно обяснени и обосновани. Също така се препоръчва всеки проект да има ръководител на проекта на пълен работен ден.

В предложението следва ясно да се опише кой ще отговаря за управлението на проекта, колко персонал и време ще бъде посветено на тази задача, и как, и от кого ще се вземат решенията по проекта по време на проекта (т.е. как и от кого управлението по проектът ще бъде контролирано).

2.8. Аутсорсинг на дейностите по проекта

Бенефициентите трябва да имат технически и финансов капацитет, и компетентност да изпълняват предложените дейности по проекта. Следователно се очаква делът на бюджета на проекта, отпуснат за външна помощ, да остане под 35%. По-високи нива могат да бъдат приети само ако в предложението за проект е предоставена адекватна обосновка за това.

Общите условия на Споразумението за безвъзмездна помощ по LIFE трябва да бъдат спазвани за всеки подизпълнител.

В съответствие с член 19 от Регламента за LIFE се препоръчва на бенефициентите (обществени и частни) да използват "зелени" обществени поръчки. Европейската комисия създаде инструментариум за зелените обществени поръчки. Повече информация можете да намерите на адрес: http://ec.europa.eu/environment/gpp/toolkit_en.htm.

3. Специфики на „традиционните проекти“ в контекста на отделните подпрограми, приоритетни области и тематични приоритети

Долната таблица показва кои „традиционни“ типове проекти са подходящи за подаване по подпрограми и съответните приоритетни области:

Подпрограма	Приоритетна област	Тип традиционен проект
Околна среда	Околна среда и ресурсна ефективност	Демонстрационни и пилотни проекти
Околна среда	Природа и биологично разнообразие	Проекти с най-добра практика, демонстрационни и пилотни проекти
Околна среда	Управление и информация, свързани с околната среда	Проекти за информация, осведоменост и разпространяване
Действия по климата	Смекчаване на изменението на климата	Проекти с най-добра практика, демонстрационни и пилотни проекти
Действия по климата	Адаптация към изменението на климата	Проекти с най-добра практика, демонстрационни и пилотни проекти
Действия по климата	Управление и информация, свързани с климата	Проекти за информация, осведоменост и разпространяване

Проектите, финансирани по програма LIFE в рамките на една приоритетна област, трябва да избягват подкопаването на екологичните и климатичните цели в друга приоритетна област и, където е възможно, да насърчават синергията между различните цели, както и използването на зелени обществени поръчки.

Както е посочено по-горе, съгласно Регламента LIFE, сред „традиционните“ проекти в подпрограмите "Околна среда" и "Действия по климата" са пилотни проекти, демонстрационните проекти или проектите с най-добри практики.

- Пилотен проект означава проект, който прилага техника или метод, които не са били приложени или тествани никъде преди, и които предлагат потенциални предимства за околната среда или климата в сравнение с настоящите най-добри практики. Тези проекти впоследствие могат да се прилагат в по-голям мащаб в подобни ситуации. Целта е да се оцени ефективността на техниката или метода използван в проекта, да се информират другите заинтересовани страни за резултатите и да се насърчат, където е уместно, да се използват техниките и методите, успешно тествани в проекта.

Обърнете внимание, че прилагането на установено действие/методология/метод за решение в конкретен географски регион, където не е било приложено досега, не се счита за "пилотен" проект, а за "демонстрационна" дейност;

- Демонстрационен проект означава проект, който тества, оценява и разпространява дейности, методи или подходи, които са нови или непознати в специфичния контекст на проекта, като например географски, екологичен, социално-икономически контекст и които биха могли да се прилагат на друго място при подобни обстоятелства. За да се постигне необходимата добавена стойност за ЕС, те трябва да бъдат проектирани така, че да демонстрират дали целевите техники и методи работят в контекста на проекта. Успешен демонстрационен проект следва да е на разположение на всички потенциални заинтересовани страни и има за цел да насърчи други заинтересовани страни да използват техниките и методите, демонстрирани в проекта. Демонстрационните проекти могат да имат по-висока добавена стойност за ЕС, ако се осъществяват на национално или транснационално равнище, а не на местно равнище.

Проектът следва да бъде осъществен в технически мащаб, който позволява да се направи оценка на техническата и икономическа жизнеспособност на предложената демонстрация в по-голям мащаб. По-специално, за проекти, разработващи системи за подпомагане на управляващите да взимат решения, разработващи инструменти за планиране или подобни, трябва да има конкретно действие по проекта, което да демонстрира своята техническа и икономическа жизнеспособност и да даде възможност за сравнение с основната ситуация.

Обърнете внимание, че прилагането на установена добра практика/методология за конкретен географски регион, където не е прилагана досега, се счита за дейност "най-добра практика".

- Проекти за най-добри практики са проекти, които прилагат подходящи, икономически ефективни и най-съвременни техники, методи и подходи, отчитащи специфичния контекст на проекта. Те са на разположение на всички потенциални заинтересовани страни, за адаптиране и илюстрират как това може да се направи.
- Проектите за информация, осведоменост и разпространяване имат за цел да подкрепят комуникацията, разпространението на информация и повишаването на осведомеността в областите на подпрограмите "Околна среда" и "Действия по климата". Проектите, насочени към подобряване на управлението на климата и изграждането на капацитет, се насърчават приоритетно.

За да се постигне необходимата добавена стойност за ЕС, мониторингът, оценката и активното разпространение на основните резултати от проекта и/или извлечените поуки са неразделна част от проекта.

3.1. Подпрограма LIFE за околната среда

3.1.1. Приоритетна област LIFE Околна среда и ресурсна ефективност

3.1.1.1. Какво по програма LIFE представляват околна среда и ресурсна ефективност?

Околната среда и ресурсната ефективност на програма LIFE цели конкретно да допринесе за изпълнение, актуализиране и развитие на политиката и законодателството на Европейския съюз в областта на околната среда, включително интегрирането на околната среда в други политики, като по този начин допринесе за устойчивото развитие. Освен това финансираните действия трябва да имат европейска добавена стойност и да допълват действията, които могат да бъдат финансирани по други фондове на Европейския съюз през периода 2014-2020 г.

Приоритетната област "Околна среда и ефективност на ресурсите" се съсредоточава върху:

- разработване, изпитване и демонстриране на политически или управленски подходи, най-добри практики и решения на екологичните предизвикателства и в подкрепа на политиката и законодателството, свързани с ефективното използване на ресурсите, включително пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа;
- подобряване на базата от знания за разработването, изпълнението, оценката, мониторинга и оценката на политиката и законодателството на Съюза в областта на околната среда и за оценка и мониторинг на факторите, натиска и ответните действия, които оказват въздействие върху околната среда в рамките на Съюза и извън него;

Приложение III от Регламента за LIFE описва тематичните приоритети за всеки от следните пет сектора:

- Тематични приоритети за водите, включително морската среда,
- Тематични приоритети за отпадъците ,
- Тематични приоритети за ефективността на ресурсите, включително почвите и горите, както и зелената и кръгова икономика,
- Тематични приоритети за околната среда и здравето, включително химикали и шум,
- Тематични приоритети за качеството на въздуха и емисиите, включително градската среда.

Подкрепата на LIFE за околната среда и ефективността на ресурсите ще бъде насочена към най-добрите предложения по отношение на иновативни решения за важни екологични въпроси, водещи до жизнеспособни, както и качествени и количествено измерими конкретни резултати. Предложенията трябва да бъдат ясни, технически и финансово обосновани. Те трябва да включват разпространяването на знания. Демонстрационният характер е особено важен; Проектите трябва да бъдат изпълнени в технически мащаб, което позволява да се оцени техническата и икономическата жизнеспособност на въвеждането в голям мащаб. Околната среда и ресурсната ефективност на LIFE не е насочена към научни изследвания или инвестиции в съществуващи технологии. Целта на LIFE е да преодолее разликата между резултатите от научните изследвания, политиката и развитието и широкото прилагане и да подобри иновационните решения.

3.1.1.2. Тематични приоритети и теми на проекти за LIFE за околната среда и ресурсната ефективност

В този раздел кандидатите ще намерят тематичните приоритети и темите на проекта, на които ще бъде даден приоритет. Това не изключва възможността за подаване на предложения, насочени към въпроси, които не са обхванати от темите на проекта или тематичните приоритети, в съответствие с приложение III към Регламента за LIFE. В тази връзка, моля, имайте предвид, че точките по критерий за възлагане 4 "Принос към темите на проекта" ще бъдат възлагани само на предложения, които ясно и напълно съответстват на изброените по-долу проектни теми (за повече подробности относно критерий 4, вижте Ръководството за Оценка на предложенията за проекти за LIFE 2017). Кандидатите трябва да изберат максимум две теми на проекта в eProposal и трябва ясно да обяснят дали и защо тяхното предложение попада в избраните теми на проекта. Ще бъде разгледано само съответствието с темите, посочени от кандидата. Като не избира дадена проектна тема, заявителят декларира, че предложението не изпълнява никоя от темите на проекта и признава, че проектът не може да получи точки по критерий 4.

3.1.1.2.1. Тематични приоритети за водите, включително морската среда

Дейностите за изпълнение на специфичните цели за водите, посочени в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и Седмата програма за действие в областта на околната среда, и по-специално:

- Интегрирани подходи за прилагане на Рамковата директива на ЕС за водите;
- Директива за наводненията;
- Рамкова директива за морска стратегия;
- дейности за осигуряване на безопасно и ефективно използване на водните ресурси, подобряване на количественото управление на водите, запазване на високото качество на водата и избягване на злоупотреби и влошаване на водните ресурси;

Възможни теми на проектите:

Справянето с качеството на водата, управлението на наводненията и сушата по икономически ефективен начин е сериозно предизвикателство в рамките на ЕС. Отговорът на предизвикателствата и възможностите във водния сектор изисква холистичен подход в редица участници. В съответствие с прилагането на Рамковата директива за водите (РДВ), Директивата за наводненията и приоритетите на европейското партньорство за иновации в областта на водите, проектите следва да се съсредоточат върху разработването и по-специално прилагането на действия, които могат да помогнат на държавите-членки да преминат към действително интегрирано управление на водните ресурси, насърчаване на подходи, основаващи се на екосистемите, когато това е уместно. В контекста на действията, насочени към прилагането на Рамковата директива за морска стратегия (МСФР), следва да се обърне специално внимание на настъпващите натиск и въздействия, както и насърчаване на по-добре интегрирано управление на крайбрежието и морско пространствено планиране. По отношение на водната индустрия технологиите и процесите, използвани за осигуряване на водоснабдяване (производство на питейна вода или пречистване на отпадъчни води), достигат зрялост. В съответствие с приоритетните области на Европейското партньорство за иновации в областта на водата настоящото предизвикателство е двойно: (i) осигуряване на правилно прилагане по начин, който дава рентабилни, ефективни от гледна точка на ресурсите и законосъобразни резултати и (ii) осигуряване на способност за да се справят с възникващите проблеми в тази област.

Поради това ще се даде приоритет на следните проекти:

Води, наводнения и суша - приложение III, раздел А, букви а), i) – ii)

- Планиране и установяване на мерки за естествено задържане на вода в градските и селските райони, които увеличават инфилтрацията, съхраняването на вода и премахват замърсителите чрез естествени или "природни" процеси и по този начин допринасят за постигането на Директивата за водите и Директивата за наводненията) и управлението на засушаването в райони с недостиг наводни ресурси.
- Проекти, насърчаващи управлението на риска от наводнения и суши чрез: а) инструменти за превенция и защита на екстремни събития за подкрепа на политиката, планиране на земеползването и управление на извънредни ситуации и б) интегрирани подходи за оценка и управление на риска въз основа на устойчивост и социална уязвимост.
- Проекти, които да позволят постигането на целите на РДВ чрез справяне с хидроморфологичния натиск, идентифициран в плановете за управление на речните басейни и произтичащи от използването на земята или реката,
- Проекти, които се отнасят до интегрираното управление на хранителните вещества и органичното замърсяване от човешки и селскостопански произход по начин, който изяснява необходимите мерки по отношение на речен басейн или водосборна скала, за да се позволи постигането на изискванията на Рамковата директива за водите и изискванията на МСФР, Директивата за нитратите, директивите за водите за къпане и изискванията на директивата за подземните води.

- Проекти, насочени към натиск от химически замърсители във водната среда и насочени към намаляване на емисиите на приоритетни вещества при източника чрез използване на подходящи заместители или алтернативни технологии.
- Проекти за ренатурация на речните, езерни, устиеви и крайбрежни морфологии и / или пресъздаване на свързаните с тях местообитания, включително наводнени и блатисти равнини, които да позволят постигането на целите на Рамковата директива за водите и Рамковата директива.
- Проекти, които прилагат мерки за пестене на вода за намаляване на количествените и качествените натоварвания върху водните обекти във водни басейни на базата на хидроикономически модели.

Управление на морския и крайбрежния сектор - приложение III, раздел А, буква а), iii)

- Проекти за разработване на инструменти, технологии и практики за осигуряване на устойчивост на икономическите дейности, свързани с морската среда, включително, когато е уместно, чрез намаляване на натиска на икономическите дейности върху морската среда и включване на устойчивостта на морските ресурси в морските икономически сектори на подводния шум, физическите смущения на морското дъно и въздействията на дълбоководния добив и аквакултурата. Очаква се проектите да включват разработването на планове за управление, които намаляват въздействието на икономическите дейности върху околната среда.
- Проекти, насочени към предотвратяване и намаляване на отпадъците от морски води или микробни замърсители, насочени към източниците на морски отпадъци и микробни замърсители.
- Проекти за насърчаване на взаимодействието между интегрираното управление на крайбрежието и морското пространствено планиране, демонстриращо добавената стойност на координирането на интегрираното управление на крайбрежието и на морското пространствено планиране в нов морски контекст, подкрепяйки конкретното прилагане на стратегиите за морските басейни, на законодателството на Съюза, или управление на крайбрежието и морското пространствено планиране чрез процедури за определяне и управление на морските защитени зони от Натура 2000.

Водната промишленост (приложение III, раздел А, буква а), подточка iv)

- Проекти, насочени към разработване на технологии за системи за пречистване на питейна вода и градски отпадъчни води чрез използване на ефективно използване на ресурсите процеси за предоставяне на водни услуги (напр. С цел намаляване на потреблението на енергия за пречистване и управление на водата и загуба на вода) и Процедури на място и контролни процеси за намаляване или елиминиране на изхвърлянията на възникващи замърсители и патогени като част от отпадъчните води.
- Проекти, прилагащи инструменти (напр. планиране, децентрализирани системи, подходи, основаващи се на риска), за да се гарантира ефективното предоставяне на водни услуги, които съответстват на Директивата за питейната вода и Директивата за градските отпадъчни води в райони с ниска гъстота на населението.
- Проекти, насочени към по-ефикасни и ефективни, иновативни решения и / или възможности за изчистване по отношение на рециклирана / регенерирана вода, разработване и демонстриране на:
 - Иновативни концепции за (алтернативно) водоснабдяване, пречистване на отпадъчни води, повторно използване и възстановяване на ресурси;
 - Методи за контрол на източника и разходно-ефективни технологии на място

за изхвърляне на възникващи замърсители и патогени в системата за пречистване на отпадъчни води;

- Иновационни центрове за пречистване на вода в региони, в които понастоящем липсват подходящи канализационни системи и съоръжения за пречистване и саниране, като се прилагат интелигентни технологии и децентрализирани системи с фокус върху алтернативните водни източници.
- Систематични подходи за избягване на загубата на вода, енергия и ресурси в промишленото производство и инфраструктурата за водоснабдяване и отпадни води.

3.1.1.2.2. Тематични приоритети за отпадъците

Дейностите за изпълнение на конкретните цели за отпадъците, посочени в пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и Седмата програма за действие в областта на околната среда, и по-специално:

- Прилагането и развитието на законодателството на Съюза в областта на отпадъците, като се обръща особено внимание на първите стъпки на йерархията на Съюза за отпадъци (превенция, повторно използване и рециклиране);
- Ефективност на ресурсите и въздействие на продуктите по време на целия жизнен цикъл, модели на потребление и дематериализиране на икономиката.

Възможни теми на проектите:

По отношение на отпадъците Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и Седмата програма за действие за околната среда (EAP) целят постигането на следните общи цели до 2020 г.:

- намаляване на генерираните отпадъци;
- да се увеличи максимално рециклирането и повторната употреба;
- да се ограничи изгарянето на нерестицируеми материали; и
- да се ограничи депонирането на отпадъци до нерестицируеми и необратими отпадъци.

Поради това ще се даде приоритет на следните проекти:

- Прилагане на законодателството за отпадъците - приложение III, раздел А, букви б), и) – ii)
 - Проекти, използващи иновативни методи, технологии и действия преди всичко в източника на отпадъци за предотвратяване на отпадъците, повторно използване и разделно събиране на битови отпадъци;
 - Проекти, използващи иновативни методи, технологии и действия преди всичко в източника на отпадъци за предотвратяване, подготовка за повторна употреба / повторна употреба, рециклиране и разделно събиране на следните отпадъчни потоци:
 - отпадъци от електрическо и електронно оборудване, батерии и акумулатори, окончателно амортизирани, превозни средства, опаковки, отпадъци от строителството, и бедствия и разрушения, и медицински отпадъци;
 - биологични отпадъци, включващи хранителни такива по хранителната верига;
 - Интегрирани проекти за управление на пластмаса, които са създадени, за да доведат до повишено рециклиране, сортиране и висококачествено рециклиране, екодизайн, управление на пластмаси без опаковки, предотвратяване на пластмасови изделия за еднократна употреба или намаляване и възстановяване на отпадъците;

- Проекти, които са с предназначение да подобрят управлението на опасните домакински отпадъци.
- Ефективност на отпадъците и ресурсите - приложение III, раздел А, буква б), iii):
 - Проекти за прилагане на икономическите инструменти на местно, регионално или национално равнище в подкрепа на политиките за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите.

3.1.1.2.3. Тематични приоритети за ефективността на ресурсите, включително почвите и горите, както и зелената и кръгова икономика

Дейностите за изпълнение на пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и Седмата програма за действие в областта на околната среда, които не са обхванати от други тематични приоритети, посочени в настоящото приложение, и по-специално:

- Индустриална симбиоза и трансфер на знания и разработване на нови модели за преминаване към циркулярна и зелена икономика;
- Тематичната стратегия за почвите (Съобщение на Комисията от 22 септември 2006 г., озаглавено "Тематична стратегия за опазване на почвата"), със специален акцент върху смекчаването и компенсирането на уплътняването на почвите и подобряването на използването на земята;
- Системи за мониторинг на горите и информационни системи и за предотвратяване на горски пожари.

Възможни теми на проектите:

Проектите по тематичните приоритети за ефективно използване на ресурсите, включително почвите и горите, както и зелената и кръгова икономика ще се съсредоточат върху прилагането на пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа, Тематичната стратегия за опазване на почвите и новата стратегия на ЕС за горите. По отношение на индустриалната симбиоза, трансфера на знания и преминаването към циркулярна и зелена икономика, следва да се обърне специално внимание на ефективното използване на ресурсите, екологосъобразното представяне на предприятията, включително веригите за създаване на стойност, както и хармонизирането на методологията за измерване на екологичния им отпечатък. По отношение на опазването на почвата е необходимо да се подобри управлението на почвата и по-специално да се ограничи и смекчи уплътняването на почвата. Системите за мониторинг на горите и информационните системи и предотвратяването на горски пожари напреднаха добре през последните години, но е необходимо да се изпълни новата стратегия на ЕС за горите и да се подобри Европейската информационна система за горите (EFFIS).

Поради това ще се даде приоритет на следните проекти:

- Ефективност на ресурсите, зелена и кръгова икономика - приложение III, раздел А, буква в), подточка i)
 - Проекти за прилагане на концепцията за циркулярната икономика чрез действия, обхващащи веригата на добавената стойност, или осигуряване на използването на вторични ресурси / отпадъчни материали / отпадъци в други отрасли или вериги за създаване на стойност (екодизайн, каскадно използване на материали, ремонт, Нови кръгови бизнес концепции и иновативни системи за обратно приемане и събиране);
 - Проекти, внедряващи нови бизнес модели за ефективно използване на ресурсите, включително установяване на практики за ефективно използване на ресурсите в малките и средни предприятия, насочени към въздействието върху околната среда, трайността, повторната употреба, ремонта и рециклирането на техните продукти и

процеси - Вместо да ги продават. Това следва да включва един от индустриалните сектори, считан за приоритет в пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа; Новият бизнес модел би трябвало да доведе до намаляване на използването на материали и / или енергия и използване на вода;

- Проекти за насърчаване на прилагането на европейската методология за екологичен отпечатък чрез комуникация между потребителите и заинтересованите страни, наличието на данни, качеството и проследимостта по веригата на стойностите, опростяването на изчисленията и проверката;
- Проекти, свързващи регулаторни, финансови или репутационни стимули с екологичните резултати чрез използване на EMAS или други надеждни, надеждни (т.е. проверени от трети страни) инструменти на Съюза за управление на околната среда;
- Проекти, които насърчават екологичните обществени поръчки чрез разработване в сътрудничество с фирми и прилагане на общи тръжни спецификации на публични органи със сходни потребности от покупки (включително консултации с пазара и действителни дейности по възлагане на обществени поръчки) и схеми, които позволяват на възложителите лесна и надеждна проверка на екологичните изисквания и прилагането на такива схеми.

➤ Почва - приложение III, раздел А, буква в), ii)

- Проекти, които ограничават, смекчават или предлагат иновативни методи за компенсиране на запечатването на почвата на регионално, провинциално или общинско ниво, в съответствие с Насоките за запечатване на почвите (SWD (2012) 101 final / 2) 15, особено тези, На планирането и бюджетните подходи с оглед постигане на регионално или общинско развитие без по-нататъшно предприемане на земя или запечатване на почвата;
- Проекти, предназначени за постигане на по-добро управление на почвата (намаляване на ерозията, поддържане на почвената органична материя, избягване на уплътняване и замърсяване, запазване / възстановяване на богати на въглеродни почви и др.) На местно, регионално или национално ниво. Използваните методи могат да включват инструменти и практики за мониторинг или подобряване на административните и правни рамки. От особен интерес ще бъдат проектите, осигуряващи рентабилни решения, подобряващи съществуващите инструменти или методологии или подпомагане на функциите на почвата като част от по-широката екосистема, напр. За задържане на вода;
- Проекти, които разработват и прилагат икономически ефективни инструменти за подпомагане и схеми за идентифициране на замърсени места на регионално или национално ниво;

➤ Горите - приложение III, раздел А, буква в), iii)

Проектите в тази функция могат да получат приоритет само ако предвиждат, че всички количествени и качествени данни, свързани с горите, произтичащи от проектите, ще бъдат включени в Европейския център за данни за горите (EFDAC), а впоследствие и в Информационната система за горите за Европа (FISE) Европейската комисия.

- Проекти, които допринасят за извличането на напълно хармонизирана информация от данните, събрани от Националните инвентаризации на горите и / или други горски информационни мрежи и които прилагат усъвършенствани методологии за демонстриране на устойчиво управление на горите на регионално, национално или наднационално равнище съгласно договорените (Напр. Здраве и жизненост на горите,

горски екосистемни услуги, горите и социално-икономически функции, свързани с биоико- номиката и горите на ЕС в условията на променящ се климат), следвайки целите на новата стратегия на ЕС за горите¹⁷ и стратегията на ЕС за биологичното разнообразие 2020;

- Проекти, които се основават на информацията, събрана от съществуващите национални / регионални информационни мрежи за горите, и разработват и прилагат нови методи за събиране и докладване на критерии и индикатори за устойчиво управление на горите¹⁹ на национално или регионално ниво и съгласно Класификацията за европейски видове гори (EFT) 20 в 14 категории, съобщени на Forest Europe. Тези проекти следва да включват конкретни демонстрационни действия, показващи как информацията и новите методи могат да се използват за подобряване на защитата на горските екосистеми;
- Проекти, които допринасят за подобряване на Европейската информационна система за горските пожари (EFFIS). Тези проекти трябва да включват конкретни демонстрационни действия, показващи как информацията и новите методи могат да бъдат приложени за постигане на целите, определени в Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие 2020, доколкото това засяга управлението на горските и горските екосистеми;
- Проекти, които използват нова информация за горите, за да увеличат своята устойчивост към заплахите, произтичащи от промените в населението, свързани с урбанизацията, изоставянето на земите или загубата на традиционни умения за управление на земите.

3.1.1.2.4. Тематични приоритети за околната среда и здравето, включително химикали и шум

Дейностите за изпълнение на специфичните цели за опазване на околната среда и здравето, определени в Седмата програма за действие в областта на околната среда, и по-специално:

- Регламент относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH);
- Директива за шума в околната среда;
- Директива Seveso III.

Възможни теми на проектите:

По отношение на околната среда и здравето следва да се проучат нови методи за намаляване на въздействието на химикалите, шума и промишлените аварии върху околната среда и човешкото здраве.

Поради това ще се даде приоритет на следните проекти:

- Химикали - приложение III, раздел А, буква г), i)
 - Проекти за намаляване на въздействието на химичните вещества (включително наноматериали и биоциди) върху околната среда или човешкото здраве чрез по-безопасно или по-устойчиво използване на химикали или чрез минимизиране на експозицията на токсични химикали в продукти или в околната среда чрез заместването им с Безопасни вещества или с нехимични разтвори;
 - Проекти за подобряване на използването на данни от химически мониторинг (напр. Мониторинг на околната среда, био-мониторинг, мониторинг на продуктите, мониторинг на въздуха в затворени помещения) за защита на човешкото здраве и околната среда чрез предоставяне на достъпни, сравними и оперативно достъпни данни за химически мониторинг; Като позволява свързването им с мониторинга на здравето на

човека и околната среда и с оценката на експозицията на химически смеси по различни начини на експозиция;

➤ Шум - приложение III, раздел А, буква г), ii)

В рамките на тази функция ще се даде приоритет на проекти в градските райони, за да се подобри ситуацията за максимален брой лица.

- Проекти, насочени към въвеждането на схеми за постоянно действащи шумови зони с ниски емисии (LEZ) в градските зони, като се допускат само превозни средства, задвижвани с електрическо задвижване, или се прилага друг подход с еднакво ефективен шум;
 - Проекти в гъсто населени градски райони, насочени към намаляване на шума от пътища и други транспортни инфраструктури чрез използване на ниско ниво на шумови повърхности, чиито разходи за жизнения цикъл са сравними с тези на стандартните повърхности, като същевременно се постига значително намаляване на шума;
- Индустриални аварии - приложение III, раздел А, буква д), iii)
- Проекти, насочени към улесняване на прилагането на Директивата Seveso III (Директива 2012/18 / ЕС) за контрол на опасностите от големи аварии, включващи опасни вещества, чрез разработване на методологични инструменти за извършване на картографиране на риска, включително картографиране на екологичните рискове и адресиране на доминантните ефекти;

3.1.1.2.5. Тематични приоритети за качеството на въздуха и емисиите, включително градската среда

Дейности за изпълнение на специфичните цели за въздуха и емисиите в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и Седмата програма за действие в областта на околната среда, и по-специално:

- Интегрирани подходи към прилагането на законодателството относно качеството на въздуха;
- Улесняване на спазването на стандартите на Съюза в областта на качеството на въздуха и свързаните с тях емисии на въздуха, включително Директивата за националните тавани за емисии;
- Засилено прилагане на Директивата за промишлените емисии²⁵, със специален акцент върху подобряване на процеса на определяне и прилагане на НДНТ, гарантиране на лесен достъп на обществеността до информацията и повишаване на приноса на IED за иновациите.

Тематичният приоритет "качеството на въздуха и емисиите, включително градската среда", се съсредоточава върху прилагането на законодателството за качеството на въздуха и всеобхватния подход към проблемите на околната среда в градовете. Замърсяването на въздуха остава най-сериозният екологичен здравен проблем в Европа, чийто процент на смъртност е повече от десет пъти по-висок от смъртните случаи и има значително въздействие върху екосистемите (например 70% от местата на НАТУРА 2000 в ЕС страдат от еутрофикация в резултат на замърсяване на въздуха). Тя следва да бъде разгледана в съответствие с предстоящата стратегия на ЕС за качество на въздуха за периода до 2030 г.

Директивата за промишлените емисии (IED) е ключов инструмент за предотвратяване и контрол на замърсяването от големи точкови източници. Опитът с въвеждането на IED (и неговия предшественик IPPC) позволи да се идентифицират допълнителни нужди по отношение на публичната информация и въвеждането на нововъзникващи техники.

Поради това ще се даде приоритет на следните проекти:

- Законодателство за качеството на въздуха и Директивата за НЕК - приложение III, раздел А, букви д), i) – ii)

Където не е изрично посочено друго, проектите за качество на въздуха трябва по принцип да се съсредоточат върху градските райони, за да обхванат колкото се може повече хора.

- Местни и регионални енергийни проекти, насочени към качеството на въздуха и намаляването на емисиите в атмосферните горещи точки за атмосферни замърсители в райони с постоянно високо използване на топлинни приложения за отопление на въглища и биомаса;
 - Проекти, допринасящи за висококачествени приложения за изгаряне на биомаса и тяхното правилно използване, включително в планинските райони (като използване на ултра ниски прахови технологии, висока ефективност и чисти горивни и контролни технологии, съхранение на топлина);
 - Проектите за устойчива мобилност за онези компоненти, които са от съществено значение за изпълнение на стандартите за качество на въздуха, насочени към по-чисто шофиране в реално време, използването на електрически или суровини с ниски емисии²⁶, посочени в работната програма "Хоризонт 2020", използването на чисти алтернативни горива, За обществени превозни средства, алтернативни технологии за задвижващи влакове, като електромобилността и мобилността на базата на водород, разработването и прилагането на високоэффективни схеми за LEZ и ценообразуване по пътищата чрез усъвършенствани критерии за достъп и етикети за потребителски продукти (основни метрополни области) Логистични платформи за доставка на стоки на последната миля;
 - Проекти за намаляване на амоняка и емисиите на ПМ в селското стопанство в подкрепа на прилагането на усъвършенствания Кодекс на добрите практики на ИКЕ/ООН за намаляване на амоняка и емисиите на ПМ в селското стопанство.
- Директивата за промишлените емисии - приложение III, раздел А, букви д), iii)
 - Проекти, разработващи и тестващи техники за предотвратяване и намаляване на замърсяването, посочени в IED като нововъзникващи техники.
 - Градска околна среда - приложение III, раздел А, буква д)
 - Проекти за прилагане на интегрирани и всеобхватни политики за устойчиво градско планиране и проектиране чрез новаторски подходи за градски обществен транспорт и мобилност, устойчиви сгради, енергийна ефективност или опазване на биоразнообразието в градовете;

3.1.2. Приоритетна област LIFE природа и биоразнообразие

LIFE природа и биоразнообразие има за цел да допринесе за разработване и прилагане на политиката и законодателството на ЕС в областта на природата и биологичното разнообразие. Финансираните проекти трябва да имат европейска добавена стойност и да допълват действията, които могат да бъдат финансирани по други фондове на ЕС за периода 2014-2020 г.

Приоритетната област LIFE природа и биоразнообразие се фокусира върху:

- допринасяне за разработването и прилагането на политиката и законодателството на ЕС в областта на природата и биоразнообразието, в стратегията на Съюза за биологичното разнообразие до 2020 г и директивите за птиците и местообитанията;

- подкрепа за по-нататъшното разработване, изпълнение и управление на мрежата Натура 2000; и
- подобряване на базата от знания за разработването, изпълнението, оценката, мониторинга и оценката на политиката и законодателството на ЕС в областта на природата и биоразнообразието, както и за факторите за оценка и мониторинг, натиска и ответните действия, които оказват въздействие върху природата и биологичното разнообразие.

3.1.2.1. Тематични приоритети и теми на проекти за LIFE природа и биоразнообразие

Има две отделни тематични приоритети на проектите по програма LIFE природа и биоразнообразие, които са предназначени да се допълват взаимно: тематичен приоритет LIFE природа и тематичен приоритет LIFE биологично разнообразие. Предложените проекти, представени в рамките на приоритетната област LIFE природа и биоразнообразие, трябва да изберат своя тематичен приоритет – проект за LIFE природа или проект за биологично разнообразие на LIFE.

Приложение III към регламента за LIFE описва тематичните приоритети за всеки от тези два сектора, както следва:

- **Тематични приоритети за проектите LIFE природа:** дейности по прилагането на директивите за птиците и/или местообитанията, по-специално:
 - дейности за подобряване на природозащитния статус на местообитанията и видовете, включително морските местообитания и видове, както и видовете птици, представляващи интерес за Съюза;
 - дейности в подкрепа на биогеографски семинари по мрежата „Натура 2000“;
 - интегрирани подходи за прилагане на приоритетни рамки за действие.
- **Тематични приоритети на проектите за опазване на биологичното разнообразие по LIFE:** дейности за изпълнение на Стратегията на Съюза за биологично разнообразие до 2020 г.⁴, по-специално:
 - дейности, насочени към постигане на Цел 2 от Стратегията;
 - дейности, насочени към постигане на Цели 3, 4 и 5 от Стратегията;

По този начин LIFE природа се отнася конкретно до целите на директивите за птиците и местообитанията, докато опазването на биоразнообразието по програма LIFE не се ограничава до постигане на целите на директивите за птиците и местообитанията, а подкрепя по-широкото прилагане на Стратегията на Съюза за биологично разнообразие до 2020 г. Единствено видовете/местообитанията по директивите за птиците и местообитанията обикновено се представят като проект LIFE природа. Други проекти са по-склонни да отговарят по-добре на изискванията на LIFE биологичното разнообразие (Внимание: предложенията, представени под LIFE NAT или LIFE BIO ще бъдат оценени съответно като такива, няма да бъде възможна прекласификация).

Независимо от горното, следва да се отбележи, че мрежата от защитени зони "Натура 2000" все още е основния принос на ЕС в борбата срещу загубата на биоразнообразие. В рамките на

⁴ Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=LEGISSUM:ev0029>

класическите проекти по програма LIFE природа повечето цели, изброени в Стратегията на Съюза за биологичното разнообразие до 2020 г., могат да бъдат ефективно адресирани в контекста на мрежата Натура 2000: напр. контрол върху инвазивни чужди видове може да бъде разрешен чрез контрола и ликвидирането им в и около обектите от мрежата Натура 2000, разработване на зелена инфраструктура може да се фокусира чрез осигуряване на свързаност на мрежата и поддържане или подобряването на екосистемните услуги (като защита от наводнения, подобряване качеството на водата и т.н.), което води до запазване или подобряване на тези функции за даден терен или за цялата мрежа в даден регион. LIFE биологичното разнообразие е насочено към цели от 2 до 5 от Стратегията на Съюза за биологичното разнообразие до 2020 г. Най-подходящите проекти за биологично разнообразие по програма LIFE използват иновации или изследват сектори и процеси, които не са били предназначени за класическите проекти на LIFE природа. Това не изключва проекти, които се основават на най-добрите практики, но кандидатите трябва внимателно да прочетат темите на проект за LIFE биоразнообразие, за да разберат за кои теми най-добрата практика може да се счита за приоритет.

Проектите LIFE природа и LIFE биоразнообразие трябва да се съсредоточават главно върху опазването на природата и/или върху спирането на загубата на биоразнообразие и влошаване на екосистемните услуги. Проект, който може да има положително, но вторично въздействие върху природата и биологичното разнообразие и чиято основна цел е във връзка с друг тематичен приоритет по отношение на околната среда (например вода), не трябва да се представя по LIFE природа и биоразнообразие. Проект за опазване на природата и/или за спиране на загубата на биологично разнообразие и влошаването на екосистемните услуги, който по същество се състои от кампании за повишаване на осведомеността, трябва да бъде представен в рамките на LIFE управление и информация за околната среда.

Единствено дивата флора и фауна и естествените и полу-естествени местообитания могат да бъдат насочени към проектите LIFE природа и биоразнообразие. Проектите или действия в рамките на проекти, които имат за цел опазване на домашните видове или сортове растения или животни, не са допустими.

Докато по-голяма част от мрежата Натура 2000 се състои от райони, където човешката дейност е силно повлияла оформянето на природата и ландшафта, все още има някои значими примери за зони близки до дивата природа. В насоките за управление на дивата природа в "Натура 2000" на ЕК се казва, че на тези ценни области трябва да се отдели специално внимание. В европейския контекст и особено в мрежата "Натура 2000" е важно да се отбележи, че в зависимост от интензивността на човешката намеса има спектър от повече или по-малко диви райони. Повторното връщане към дивата природа е процес, при който се връщат/възстановяват зони към начално състояние, и крайният етап е дива природа. Този процес се основава на използването на естествени процеси за създаване на устойчиви и икономически ефективни системи за управление на обекти от Натура 2000, като начин да се избегнат повтарящи се управленски дейности. Кандидатите могат да използват този подход винаги, когато условията показват, че това би могло да бъде икономически най-ефективния подход за гарантиране на благоприятно състояние на местообитанията и видовете. Това очевидно не е заместител на най-добрите практики, които се използват понастоящем, но може да бъде тествано като допълнителен начин за опазване на биологичното разнообразие за видове и местообитания, посочени в директивите за местообитанията и птиците. Когато е уместно, кандидатите се приканват да обмислят насоките, споменати по-горе, при подготовката на своите предложения.

Възложителят приветства проекти, представени от заинтересовани страни от бизнеса или в които участват заинтересовани страни от бизнеса, насочени към интегриране на биологичното

разнообразие в тяхното планиране и функциониране в съответствие с изискванията на LIFE природата и биоразнообразие.

3.1.2.1.1. Тематичен приоритет LIFE природата

Проектите по тематичен приоритет LIFE природата имат за цел да подпомагат по-нататъшното разработване, внедряване и управление на мрежата Натура 2000, по-специално чрез прилагане, разработване, изпитване и демонстриране на подходи, най-добри практики и решения. Проектите следва да бъдат изработени така, че да осигуряват добавена стойност за ЕС от гледна точка на покритие, полза за опазването, възпроизводимост, прехвърляемост и транснационален обхват.

С площ, която понастоящем обхваща почти 18% от сухоземната територия на държавите-членки на ЕС, плюс над 217 000 квадратни километра морска акватория, Натура 2000 е централна опорна линия за опазване на биоразнообразието в Европейския съюз. Въпреки това, дори в рамките на мрежата Натура 2000, значителна част от видовете флора, фауна и естествени местообитания от интерес за Съюза, определени в директивите на ЕС за птиците и местообитанията, все още са в неблагоприятен природозащитен статус. Натура 2000 е сърцевината на екологичната инфраструктура на Европа, като предоставя ползи чрез множество екосистемни услуги.

През следващите години проектите за подобряване на управлението и/или за възстановяване на обекти от мрежата Натура 2000 ще останат първи приоритет за финансирането от LIFE природата. Видовете и местообитанията, които са насочени към проектите LIFE природата, трябва да бъдат изброени в приложенията към Директивата за птиците (2009/147/О) и Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО).

Проектите LIFE природата обикновено се съсредоточават върху конкретни мерки за опазване и са ориентирани към резултатите, т.е. тяхното прилагане трябва да доведе до преки и устойчиви подобрения на състоянието на опазване на видовете и местообитанията, за които са предложени.

Допустимостта на дейностите по проекта по линия LIFE природата зависи от целевите видове и или местообитания и може да се разграничи, както следва:

- Действия, базирани на терен:
 - Видовете птици, към които са насочени дейности по места, трябва да бъдат изброени в приложение I на Директивата за птиците или да бъдат редовно срещащи се видове мигриращи птици;
 - Всички видове местообитания/видове, различни от целевите видове птици, трябва да бъдат изброени в приложения I или II към Директивата за местообитанията. Действията, основаващи се на място, за видове от приложение IV, които не са изброени в приложение II, могат да бъдат възможни при определени условия (вж. Раздел 2.4.3 от ръководството за LIFE природата и биоразнообразие);
- Действия, свързани с видовете:
 - Целевите видове птици трябва да бъдат изброени в приложение I или II към Директивата за птиците или да бъдат редовно срещащи се видове мигриращи птици;
 - Всички видове, различни от целевите видове птици, трябва да бъдат изброени в приложения II, IV и / или V от Директивата за местообитанията;

Географски обхват:

Проектите LIFE природа трябва да се осъществяват на сухоземната и/или морската територия на държавите-членки на ЕС, в които се прилагат директивите на ЕС за птиците и местообитанията. Независимо от това, могат да бъдат финансирани специфични действия извън Съюза, като бенефициента предостави пълни подробности относно причините, поради които такива действия са необходими за постигането на екологичните цели на ЕС и за да се гарантира ефективността на интервенциите, осъществявани на териториите на държавите-членки, към които се прилагат Договорите. Транснационалното сътрудничество се насърчава, когато подобрява ефективността на добавената стойност на дейностите по проекта за ЕС.

Възможни теми на проектите:

Според Многогодишната работна програма LIFE за периода 2014-2017 г. приоритетни са следните теми на проекта, допринасящи за цел 1 на Стратегията за биологичното разнообразие до 2020 г. за пълно прилагане на директивите за птиците и местообитанията:

- Проекти, насочени към подобряване на консервационния статус на типовете местообитания или видове (включително видове птици) от интерес за Общността, насочени към местата от Натура 2000, предложени или предназначени за тези типове местообитания или видове;
- Проекти, насочени към подобряване на консервационния статус на типовете местообитания в територии или видове от Натура 2000 (включително видове птици) от интерес за Общността, при условие че техният статус не е благоприятен/сигурен и не е намаляващ или неизвестен, според данните, които държавите-членки са предоставили на последните оценки на съответното географско равнище съгласно член 17 от Директивата за местообитанията, съгласно член 12 от Директивата за птиците;
- Проекти за изпълнение на едно или няколко действия, предвидени в съответната Рамка за приоритетни действия, актуализирана от държавите-членки или конкретни действия, определени, препоръчани или договорени в рамките на биогеографските семинари по Натура 2000;
- Проекти, насочени към морския компонент на прилагането на директивите за местообитанията и птиците и свързаните с тях разпоредби съгласно Рамковата директива за морската стратегия, дескриптор 1, по-специално когато такива проекти се съсредоточават върху едно или няколко от следните действия:
 - Попълване и финализиране на национални инвентаризации за създаване на офшорна морска мрежа Натура 2000;
 - Възстановяване и управление на морски територии по Натура 2000, включително изготвяне и изпълнение на планове за управление на зоната;
 - Действия, насочени към конфликти между морски консервационни дейности и рибари или други "потребители", основани на местообитания или зони;
 - Демонстрационни или новаторски подходи за оценка или наблюдение на въздействието на човешката дейност върху критичните морски местообитания и видове като инструмент за насочване на активните мерки за опазване;
- Проекти за подобряване на консервационния статус на типовете местообитания или видове от интерес за Общността (включително видове птици), чиито действия съответстват на действията, установени в съответните национални или европейски планове за действие относно видовете или местообитанията;
- Проекти, насочени към инвазивни чужди видове, когато те могат да влошат състоянието на опазване на видовете (включително птиците) или типовете местообитания от интерес за

Общността в подкрепа на мрежата Natura 2000;

Кандидатите трябва ясно да обяснят дали и защо предложението им попада в максимум две от тези теми.

Не се изключва възможността за подаване на предложения по теми, които не са изброени по-горе, но попадат в общата мисия и цели на LIFE природа. Моля, имайте в предвид, че предложенията, които не попадат в рамките на горепосочените проектни теми, не могат да получат точки по критерий за възлагане 4 "Принос към темите на проекта" и следователно е по-малко вероятно да бъдат финансирани. За да се счита, че съответства на една от темите, предложението трябва да отговаря на пълния списък с изискванията на съответната тема. Максималният резултат (10) по критерий за възлагане 4 "Принос към темите на проекта" ще бъде даден само на предложения, които ясно и напълно съответстват на поне една от темите на проекта. Посочването на две теми на проекта не гарантира по-висока оценка. Не е възможно да изберете повече от две теми на проекта. Като не избирате една от дадените теми, кандидатът заявява, че предложението не изпълнява никоя от темите и, че няма да могат да бъдат присъдени точки по оценката на проекта по критерий за възлагане 4. Освен това по време на оценката ще бъдат разгледани само темите, които бенефициента посочва. За повече подробности - "Ръководство за оценка на проектни предложения за LIFE природа и биоразнообразие".

3.1.2.1.2. Тематичен приоритет LIFE Биоразнообразие

Проектите за биологично разнообразие по LIFE трябва да допринесат за изпълнението на Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2020 г. с оглед постигане на водещата цел за 2020 г. "спиране на загубата на биологично разнообразие и влошаване на екосистемните услуги в ЕС до 2020г. доколкото това е осъществимо, като същевременно се засили приносът на ЕС за предотвратяване на загубата на биологично разнообразие в световен мащаб". Те трябва да бъдат съвместими с националните и/или регионални стратегии за биологичното разнообразие (когато съществуват такива).

Проектите следва да бъдат проектирани така, че да осигуряват добавена стойност за ЕС от гледна точка на покритие, полза за опазването, възпроизводимост, прехвърляемост и транснационален обхват.

Географски обхват:

Проектите за биологично разнообразие по LIFE обикновено се осъществяват на сухоземната и/или морската територия на държавите-членки на ЕС. Това включва и френските отвъдморски департаменти (DOM). Действия извън Съюза могат да бъдат финансирани, когато бенефициента предостави пълни подробности за това, защо такива действия са необходими за постигането на екологичните цели на ЕС (напр. действия за подкрепа на стратегията на ЕС за биологичното разнообразие) и за гарантиране на ефективността на интервенции, осъществявани в териториите на държавите-членки, за които се прилагат Договорите за ЕС.

Възможни теми на проектите:

Според многогодишната работна програма на LIFE за периода 2014-2017г. приоритетни са следните теми, свързани с изпълнението на цели 2, 3, 4 и 5 от Стратегията за биоразнообразие на ЕС до 2020 г.:

- Проекти, насочени към изпълнение на Цел 2 на Стратегията за биологично разнообразие, чрез интегриране на действия за поддържане и подобряване на екосистемите и техните услуги в дейностите на публичния или частния сектор чрез изграждане на "зелена" и "синя инфраструктура" и възстановяване на влошените екосистеми. Тези проекти трябва да

тестват и прилагат подходи, насочени към:

- Картографиране и оценка (включително оценка) на екосистемите и техните услуги, за да допринесат за определянето на приоритети за възстановяване, зелена инфраструктура или липса на нетна загуба;
 - Възстановяване на екосистемите и техните услуги чрез прилагане на Приоритетна рамка за действие; или
 - Разработване на методологии за оценка и плащане за екосистемни услуги (включително материални и нематериални услуги); или
 - Иновативни схеми за управление, насочени по-специално към водните екосистемните услуги, които биха могли да осигурят потенциални механизми за финансиране за постигане на целите на Стратегията за биологично разнообразие и да допринесат за постигане на целите на Рамковата директива за водите и Директивата за наводненията;
- Проекти за изпълнение на действия, насочени към инвазивни чужди видове (съгласно цел 5 от Стратегията за биологично разнообразие или съгласно цел - да се допринесе за постигане на посоченото ниво на защита в дескриптор 2 - не-местни видове от Рамковата директива за морската стратегия) чрез действия за изпитване и прилагане на подходи, насочени към:
 - Предотвратяване на въвеждането на инвазивни чужди видове, по-специално чрез преодоляване на пътищата на неволно въвеждане;
 - Създаване на система за ранно предупреждение и бърза реакция;
 - Премахване или контролиране на установени инвазивни чужди видове в подходящ пространствен мащаб.

В рамките на тези проекти се разглеждат и трите стъпки (предотвратяване, ранно предупреждение и бърза реакция, ликвидиране/контрол) в цялостна рамка или, когато една от стъпките вече е разгледана, действията им трябва да бъдат най-малкото ясно разположени в по-широка рамка, която свързва всичките три стъпки. Те следва да бъдат създадени с цел подобряване на съществуващите - или въвеждане на нови - технически, административни или правни рамки на съответното равнище. Те трябва да са насочени към предотвратяване на по-широкото създаване на мрежа от инвазивни видове в рамките на ЕС.

Чужди видове са видове, въведени извън тяхното минало естествено разпространение, които могат да оцелеят и впоследствие да се размножават. Видовете, които мигрират чрез изменение на климата, не се считат за чужди видове. Чуждите видове се считат за инвазивни, когато тяхното въвеждане или разпространение застрашава биологичното разнообразие и екосистемните услуги или има други негативни последици. Инвазивните чужди видове (IAS) са признати като един от петте най-големи проблема, които пряко причиняват загуба на биологично разнообразие. Загубата на продукция в резултат на инвазивните видове, въздействията върху здравето и разходите за минимизиране на щетите от инвазивните видове вече струват на ЕС поне 12 милиарда евро годишно през последните 20 години. Търговията с видове и други стоки, както и пътуванията, са движещата сила зад въвеждането на чужди видове в ЕС. Тъй като тези движещи сили се очаква да продължат да нарастват, заплахата от инвазивните видове ще се увеличи.

Подходът на ЕС за справяне с разпространението инвазивни видове е описан в предложението на Европейската комисия за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове (COM (2013) 620 окончателен, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0620:FIN:EN:PDF>).

- Проекти, насочени към застрашени видове, които не са включени в приложенията към Директивата за местообитанията, но имат статут на "застрашен" или по-лош в европейските червени списъци ([http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/ Видове / redlist / index_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/Видове/redlist/index_en.htm)) или в Червения списък на IUCN за тези видове, които не са включени в Европейските червени списъци (<http://www.iucnredlist.org/>).

Тази точка отваря възможност за работа по други застрашени видове, които не са изброени в Директивата за местообитанията. В същото време тя ограничава тази възможност до видове, които са признати за застрашени или по-лоши на европейско или глобално равнище. С други думи, проектното предложение е насочено към застрашен вид, ако не е включено в посочените по-горе списъци, е малко вероятно да получи финансиране;

- Пилотни или демонстрационни проекти, използващи иновативни начини за пряко или непряко финансиране (включително публично-частни партньорства, фискални инструменти, компенсации за биологичното разнообразие и т.н.) за дейности, свързани с биоразнообразието в публичния и частния сектор;
- Пилотни или демонстрационни проекти за тестване и след това за изпълнение на действия по "зелена инфраструктура", насочени към:
 - Иновативни технологии и разработването и прилагането на техническите стандарти за тях;
 - Опазването или възстановяването на екосистемите в полза на човешкото здраве; или
 - Икономически ефективни технологии и методи, които намаляват въздействието на съществуващите енергийни и транспортни инфраструктури върху биоразнообразието чрез укрепване на функционалността на пространствено свързани екосистеми;

Зелената инфраструктура (GI) е стратегически планирана мрежа от природни и полустествени области с екологични характеристики, проектирани и управлявани да доставят широк спектър от екосистемни услуги. Тя включва зелени пространства (или сини, ако има водни екосистеми) и други физически особености в сухоземни (включително крайбрежни) и морски зони (COM (2013) 249 окончателен - Зелена инфраструктура (ЗИ) - Подобряване на природния капитал на Европа: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0249:FIN:EN: PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0249:FIN:EN:PDF), и http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/index_en.htm).

Кандидатите трябва ясно да обяснят дали и защо предложението им попада в максимум две от тези теми.

Този списък не изключва възможността за подаване на предложения по теми, които не са изброени по-горе, но попадат в общата мисия и цели на LIFE биоразнообразие. Обърнете внимание, че предложенията, които не попадат в тези теми, няма да получат точки по критерия за възлагане 4 "Принос към темите на проекта" и следователно е малко вероятно да получат високи общи резултати. Имайте предвид, че за да се счита, че съответства на една от темите на проекта, предложението трябва да отговаря на пълния списък с изискванията на съответната тема. Имайте предвид, че максималният резултат (10) по критерий за възлагане 4 "Принос към темите на проекта" ще бъде възложен само на предложения, които ясно и напълно съответстват на избраната тема на проекта. Не е възможно да изберете повече от две теми на проекта. За подробности вижте "Ръководство за оценка на предложенията за проекти по LIFE природа и биоразнообразие".

Имайте в предвид, че проектите, които се занимават с теми 1 и 2, трябва да "подложат на изпитване и прилагане" подходи. Макар че, това не означава задължение за демонстративен характер, простото прилагане на утвърдени подходи няма да се счита за достатъчно.

Имайте предвид също така, че проектите по LIFE биоразнообразие, които се отнасят до теми 4 и 5, трябва да бъдат ясно демонстрационни или пилотни проекти.

Всички демонстрационни и пилотни проекти трябва да имат като неразделна част от проекта оценката на предложеното решение и амбициозна стратегия за репликация, която да се умножи въздействието на проекта и да мобилизира по-широкото използване на предложените методи, извън комуникацията и работата в мрежа (за повече информация вж. Раздел 2.4.3 от ръководството за кандидатстване по LIFE природа и биоразнообразие).

3.1.2.2. Как да си представим проект LIFE природа или LIFE биологично разнообразие?

Проектите се очаква да бъдат създадени по такъв начин, че да се гарантира, че евентуално ключовите дейности по проекта могат да бъдат възпроизвеждани или прехвърляеми и да проправят пътя за реално копиране или трансфер на предложените решения най-късно след края на проекта. Обърнете внимание, че потенциалът да се възпроизвеждат или прехвърлят проектни решения другаде надхвърля разпространението, трансфера на знания и работата в мрежа.

3.1.2.3. Обем на конкретните конзервационните дейности ("25% - правило")

Най-малко 25% от общия бюджет на проекта LIFE природа или LIFE биоразнообразие трябва да се отнасят до "конкретни действия за опазване". Силно се препоръчва проектите LIFE природа и LIFE биоразнообразие да включват значително повече от 25% конкретни действия за опазване. По време на оценката на предложението, някои действия могат да се сметат за недопустими и да бъдат отхвърлени. Освен това бенефициента може да включи някои конкретни действия, които екипът за оценка не може да приеме (например действия, свързани с инвентаризации, ръководства за управление, мониторинг, комуникация със заинтересованите страни и т.н. не се считат за конкретни конзервационни действия). Ако процентът на конкретните действия е под 25%, целият проект може да бъде отхвърлен.

Проектните действия за конкретно опазване трябва ясно да се идентифицират като такива. Те трябва да бъдат 100% конзервационни действия, а не смес от конзервационни и други дейности, освен ако бюджетът, отделен за под-действията, не е ясно идентифициран.

3.1.2.4. Какви са конкретните действия за опазване?

В този контекст "конкретни мерки за опазване" са тези, които пряко подобряват (или забавят/спират/отменят влошаването) на природозащитното състояние на целевите видове, местообитания, екосистеми или екосистемни услуги.

Подготвителни действия (напр. планиране и подготовка на конкретните действия за опазване) и плащанията за покупко-продажба/лизингови/компенсаторни плащания се отнасят към тези 25%, доколкото те са пряко необходими за изпълнението на конкретни действия по време на целия жизнен цикъл на проекта.

Мониторингът на повторно въведените видове ще се счита за конкретно опазване само ако мониторингът може да пренасочи хода на действията за повторно въвеждане. При изключителни обстоятелства, могат да се считат за конкретни мерки превантивни мерки (включително мониторинг), които са необходими за откриване и предотвратяване на сериозни заплахи, които могат сериозно да засегнат местообитанието или видовете, към които е насочен проектът, дори ако не подобрят природозащитното състояние на природните или полу-естествени местообитания,

екосистеми или диви видове, по време на жизнен цикъл на проекта. Тези изключителни обстоятелства ще се считат за изпълнени, ако:

- предложението предоставя ясни доказателства (напр. записи от предходни събития, статистически данни и др.), че вероятността за възпрепятстване на събитието и сериозността на неблагоприятното му въздействие върху целевите естествени или полу-естествени местообитания, екосистеми или диви видове са високи;
- в хода на проекта са включени всички необходими мерки, за да се гарантира, че противодействието срещу неблагоприятното събитие е оперативно, в случай че се материализира и се изпита в подходящ мащаб;
- бенефициентът установява и обяснява всяко отрицателно въздействие на превантивните мерки, които биха могли да засегнат природните или полу-естествените местообитания, екосистемите или дивите видове;
- бенефициентът се ангажира да продължи да поддържа и прилага разработените механизми и мерки за период от най-малко 3 години след края на проекта;

Правната защита ще се счита за конкретна конзервация само, ако е постигната напълно в рамките на продължителността на проекта.

Действия, които имат за цел да повлияят на поведението на ключови заинтересовани страни (например фермери, ловци, рибари, посетители), така че косвено да се възползват целевите места/видове/местообитания, могат да бъдат разглеждани като конкретни действия за опазване, ако са изпълнени всички изброени по-долу условия:

- неподходящото поведение на заинтересованите страни представлява важна заплаха за целевия обект /вид/местообитание;
- като основна цел на действието е да се промени поведението на определени групи заинтересовани страни по определен начин, което ясно ще бъде от полза за хабитатите/видовете по определен начин;
- въпросното поведение се предвижда да се промени по време на продължителността на проекта;
- това действие е достатъчно количествено определено (не от лицата, достигнати в действието, % чистото поведение ще бъде благоприятно променено по време на проекта, ако е възможно, оценка на благоприятното въздействие върху целевия вид/местообитание);
- тази промяна се наблюдава пряко от проекта, за да се проверят резултатите;

Действията за управление на посетителите (например огради, пътеки) ще бъдат разглеждани като конкретни действия за опазване, ако предложението може да покаже, че посетителите вече имат пряко отрицателно въздействие върху състоянието на опазване на местообитанията/целевите видове.

3.1.2.5. Изключения от конкретните изисквания за конзервационни действия

Предложенията, разпределящи по-малко от 25% от техния бюджет за конкретни дейности за опазване, обикновено се считат за недопустими. Съществуват обаче две изключения от това правило за проектите LIFE природа:

- **Проекти за определяне на морски обекти:** Проектите за създаване на запаси и планиране на определянето на нови морски офшорни зони по Натура 2000 (в морски или в териториални води) или тяхното разширяване, не е необходимо да включват конкретни действия за опазване (за определяне на термина "офшорни" в контекста на морските обекти по "Натура 2000", моля, направете справка на страница 7 и раздел 2.6 от документа

"Насоки за изграждане на мрежата" Натура 2000 в морската среда "-[http://ec.europa.eu/environment/nature/Натура 2000/морски/документи/marine_guidelines.pdf](http://ec.europa.eu/environment/nature/Натура_2000/морски/документи/marine_guidelines.pdf)). Всяко такова предложение обаче трябва да включва ангажимент от компетентното министерство/орган да определи съответния (те) обект (и) като територии по Натура 2000 преди края на проекта, а компетентният орган трябва да бъде бенефициент на проекта (координиращ или асоцииран бенефициент). Определянето на обекта трябва да бъде предмет на конкретно действие в проекта, като компетентният орган отговаря за изпълнението му.

- **Проекти по член 11:** Проекти по LIFE природа за подпомагане и/или по-нататъшно развитие на наблюдението на природозащитния статус на естествените местообитания и видове, обхванати от директивите за птиците и местообитанията (по смисъла на член 11 от Директивата за местообитанията) трябва да включват конкретни действия за опазване. Във всички случаи компетентният орган, отговарящ за мониторинга по член 11, трябва да бъде бенефициент на проекта (координиращ или асоцииран бенефициент). Предложенията за рутинно наблюдение или само за местно подобрение в мониторинга няма да се считат за отговарящи на условията за това изключение.

3.1.2.6. Повтарящи се дейности за управление на местообитанията или видовете

Редовното управление е действие, което трябва да се извършва периодично (поне веднъж годишно), за да се запази състоянието на опазване на даден вид, местообитание или екосистема. В съответствие с общото правило за текущите действия (вж. Раздел 1.6.12 от ръководството по LIFE природа и биоразнообразие), продължаващи повтарящи се действия обикновено не отговарят на условията за включване в проекта. Например, всяко наблюдение на място, периодично косене или дългосрочни дейности за мониторинг, които са започнали преди началото на проекта, обикновено не отговарят на условията за допустимост.

Новите периодични действия по принцип са допустими за финансиране в проектите LIFE природа и LIFE биоразнообразие. По-специално, повтарящи се действия с ясна пилотна демонстрационна стойност могат да се считат за допустими за финансиране.

Въпреки това, проектите, предвиждащи периодични действия, трябва да демонстрират в достатъчна степен дългосрочната устойчивост и европейската добавена стойност на предложеното действие. Следователно кандидата трябва изрично да се ангажира, че бенефициентите на проекта ще продължат след края на проекта всякакви повтарящи се действия, които са започнали и са извършили по време на проекта, и ще обяснят как ще бъде финансирано това продължаване. Изпълнението на този ангажимент ще бъде проверено в момента на окончателното плащане, когато Възложителят ще провери дали повтарящите се действия все още се предприемат при необходимата периодичност или че, всички административни и бюджетни условия са изпълнени, за да се гарантира тяхното продължение в подходящо време. Ако няма гаранция, че повтарящите се действия ще продължат след края на проекта, всички свързани с тях разходи ще бъдат недопустими.

3.1.3. Приоритетна област LIFE управление и информация, свързани с околната среда

Управлението и информацията на околната среда по LIFE има за цел да допринесе за разработване и прилагане на политиката и законодателството на ЕС в областта на околната среда. Финансираните проекти трябва да имат европейска добавена стойност и да допълват действията, които могат да бъдат финансирани по други фондове на ЕС за периода 2014-2020 г..

Забележка: географският обхват на информационния проект, кампаниите за комуникация и повишаване на осведомеността ще бъдат взети предвид при оценката на европейската добавена стойност на предложените проекти.

Специфичните цели на приоритетната област управление на околната среда и информация са:

- Насърчаване на повишаването на осведомеността по въпросите на околната среда, включително създаване на обществена и заинтересована подкрепа на политиката на Съюза в областта на околната среда и насърчаване на знанията за устойчивото развитие и новите модели за устойчиво потребление;
- Подкрепа за комуникацията, управлението и разпространението на информация в областта на околната среда и да улесни споделянето на знания за успешни екологични решения и практики, включително чрез разработване на платформи за сътрудничество между заинтересованите страни и обучение;
- Насърчаване и допринасяне за по-ефективно спазване и прилагане на законодателството на Съюза в областта на околната среда, по-специално чрез насърчаване на разработването и разпространението на най-добри практики и политически подходи;
- Насърчаване на по-добро управление на околната среда чрез разширяване на участието на заинтересованите страни, включително на НПО, при консултиране и прилагане на политиката.

3.1.3.1. Тематични приоритети и теми на проекта за управление и информация за околната среда на LIFE

Тематичните приоритети на проекта и темите, на които ще бъде даден приоритет са описани по-долу. Това не изключва възможността за представяне на предложения за теми на проекти и тематични приоритети, които не са изброени тук, в съответствие с приложение III към Регламента за LIFE. Кандидатите трябва ясно да обяснят дали и как тяхното предложение попада в една или повече от тези теми на проекта. Във връзка с това, моля, имайте предвид, че точките по критерий за възлагане 4 "Принос към темите на проекта" ще бъдат възлагани само на предложения, които ясно и напълно отговарят на изброените по-долу проектни теми (за повече подробности относно критерий 4, вижте Ръководство за оценка на предложенията за проекти на LIFE управление и информация за околната среда). Кандидатите трябва да изберат максимум две теми на проекта в eProposal и трябва ясно да обяснят дали и защо тяхното предложение попада в избраните теми на проекта. Ще бъде разгледано само съответствието с темите, посочени от кандидата. Като не избира дадена проектна тема, кандидатът декларира, че предложението не обхваща никоя от темите на проекта и признава, че проектът не може да получи точки по критерий 4.

Анекс III от Регламента за LIFE определя тематичните приоритети за информация и управление на околната среда:

- информационни, комуникационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, в съответствие с приоритетите на 7-ата програма за действие за околната среда;
- дейности в подкрепа на ефективни процедури за контрол, както и мерки за насърчаване на спазването на изискванията по отношение на законодателството на Съюза в областта на околната среда, и в подкрепа на информационни системи и информационни инструменти за прилагането на законодателството на Съюза в областта на околната среда.

Тематичните приоритети за управлението и информацията за околната среда LIFE се изпълняват чрез темите на проекта, определени в Многогодишната работна програма LIFE за 2014-17 г., които са следните:

3.1.3.1.1. Тематичен приоритет за кампании за информация, комуникация и повишаване на осведомеността

Възможни теми на проектите:

- **Води**
 - Повишаване на осведомеността относно задълженията и възможностите за Рамковата директива за водите, насочени към властите и други участници, които могат да допринесат за идентифицирането на рентабилни решения, които да бъдат включени в плановете за управление на речните басейни и за защита от наводнения, управление на утайките, водоелектрически централи, навигация, промишлеността и селското стопанство;
 - Проекти за разработване и тестване на политики за ценообразуване на водата, основаващи се на иновативни подходи, при които принципът "потребителят плаща" се добавя към принципа "замърсителят плаща", като определя ясни и измерими цели за ефективност за всяка област на дейност на съответното ниво;
 - Проекти, чиято цел е да се предприемат схеми за плаване и почистване на морето като средство за повишаване на осведомеността относно въздействието на морските отпадъци, като по този начин се повиши осведомеността по въпросите, свързани със защитата на морската среда, които са обект на Рамковата директива за морска стратегия (2008/56/ЕО);
 - Повишаване на осведомеността по отношение на задълженията и възможностите на Рамковата директива за морската стратегия (различни от морските отпадъци, вж. точка 3 по-горе), насочени към властите и други заинтересовани страни, по-специално в рибарския и морския сектор, които могат да допринесат за намиране на рентабилни решения за да бъдат включени в морските стратегии и програмите от мерки с оглед постигането на "добро състояние на околната среда" в съответствие с 11 дескриптора, определени в приложение I към Рамковата директива за морската стратегия;
 - Проекти, при които заинтересованите страни и властите си сътрудничат транснационално през границите на националните юрисдикции за прилагането на Стратегиите за морските басейни;
- **Отпадъци**
 - Повишаване на осведомеността и обучение относно постепенното премахване на депонирането на рециклируеми или възстановими отпадъци (така че да се ограничи депонирането на отпадъци до остатъчни, т.е. неретикулируеми и невъзстановими отпадъци);
 - Информационни кампании за повишаване на осведомеността и насърчаване на промени в поведението по ключови въпроси, свързани с отпадъците, с акцент върху намаляването на отпадъците, по-специално по отношение на отпадъците от електрическо и електронно оборудване и пластмасови отпадъци;
- **Ефективност на ресурсите, включително почвите и горите, и зелена и кръгова икономика**

- Повишаване на осведомеността и разработване на ориентиловъчен материал за европейските потребители на генетични ресурси, по-специално изследователи и МСП, с цел да се улесни спазването на изискванията на Регламента за споделяне на достъпа и ползите, както и дейностите за подкрепа на европейските колекции от генетични ресурси, например да се подобри организацията и документирането на пробите;
- Кампании за повишаване на осведомеността, насърчаващи устойчивото потребление с акцент върху хранителните отпадъци и оптималното съхранение на храните;
- Кампании за повишаване на осведомеността, насърчаващи устойчивото потребление с акцент върху консумацията на почвени и земни ресурси;
- Информационни кампании за повишаване на осведомеността и за активна намеса (както активни мерки, така и повишаване на осведомеността) относно икономическите и финансовите ползи от ефективността на ресурсите, включително почвите;
- Кампании за изграждане на капацитет, за да се даде възможност за координация и насоки относно съответната и представителна за ЕС информация за горите и горските пожари. Тези проекти трябва да са насочени към координиране на националната или транснационална информация, свързана с информация за горските пожари и с емисиите от горските пожари, оценка на щетите от пожари, включително насоките за ефективно използване на ресурсите за предотвратяване на горските пожари и изгорелите райони, по-специално за зоните от Натура 2000. Те следва да дават насоки относно прилагането на общ подход на Съюза;
- **Качество на въздуха и емисии, включително градската среда**
 - Повишаване на осведомеността и обучение по въпросите на качеството на въздуха в градските райони и последиците за здравето, където хората и екосистемите са изложени на високи нива на замърсители;
 - Повишаване на осведомеността чрез насърчаване на нискостойностни системи за мониторинг и оценка на качеството на въздуха;
 - Разработване и демонстриране на интегрирани системи, осигуряващи лесен достъп до публично достъпна информация за промишлени инсталации, включително разрешителни, данни за емисиите и доклади от инспекции;
- **Околна среда и здраве, включително химикали и шум**
 - Повишаване на осведомеността на гражданите и потребителите за опасностите от химикалите в изделия;
 - Повишаване на осведомеността на гражданите и потребителите за безопасното използване на химикали в продукти, носещи предупредителен етикет за безопасност;
 - Повишаване на осведомеността на компаниите (вносители, производители, потребители надолу по веригата, търговци на дребно, включително МСП) относно задълженията им, съгласно REACH да нотифицират наличието на вещества, пораждащи сериозно безпокойство, в изделия, които произвеждат или внасят, и/или задължения на дружествата съгласно Регламентите за биоцидите по отношение на третираните изделия;
 - Комуникационни кампании за данните за шума в околната среда и

въздействията на шума върху здравето на населението, както се изисква от Директивата за шума в околната среда 2002/49/ЕО;

- **Природа и биоразнообразие**

- Национални или транснационални кампании за повишаване на осведомеността с цел повишаване на обществената осведоменост за Натура 2000. Тези кампании следва да бъдат разработени така, че да осигурят значителна промяна в осведомеността за природните ценности (включително екосистемните услуги), за които е създадена мрежата Натура 2000, и евентуално да доведат до положителни промени в поведението в голяма част от целевите обществени и/или специфични социални, административни или икономически сектори;
- Кампании за повишаване на осведомеността за големите хищници на популационно равнище на съответните видове;
- Национални и транснационални информационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността относно Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие 2020, насочени към повишаване на осведомеността и разбирането на гражданите и ключовите заинтересовани страни, включително създателите на политики, бизнеса и местните, регионални или национални власти за целите на стратегията;
- Национални и транснационални кампании за повишаване на осведомеността относно инвазивни чужди видове, насочени към широката общественост и основните заинтересовани страни, включително създателите на политики, предприятията и местни, регионални или национални власти;
- Кампании за повишаване на осведомеността относно "Зелената инфраструктура", насочени към ключови групи заинтересовани страни, които популяризират най-добрите практики и/или подобряват генерирането, анализирането и разпространението на технически и пространствени данни за внедряването на Зелената инфраструктура;

- **Управление и прилагане**

- Повишаване на осведомеността и обучение относно достъпа до правосъдие в областта на околната среда, включително относно начините за гарантиране и измерване на ефикасността и ефективността на съдебните процедури за преразглеждане на съдебната система, органите, отговорни за правораздаването, публичните администрации и адвокатите от обществен интерес;
- Повишаване на осведомеността относно Директивата за екологичната отговорност (ELD) за индустриалните оператори, регулаторите на загуби, експертите по оценка на риска, децентрализираните компетентни органи (в държавите-членки, където определянето на компетентни органи е на местно или регионално равнище) и НПО в областта на околната среда, правата и задълженията на всяка група заинтересовани страни.
- Повишаване на осведомеността и разработване на ориентировъчен материал за изследователи, МСП и обществени организации като европейски потребители на генетични ресурси, за да се улесни спазването на изискванията на Регламента относно споделянето на достъпа и ползите, както и дейностите за подкрепа на европейските колекции от генетични

ресурси, за подобряване на организацията и документирането на пробите;

3.1.3.1.2. Тематичен приоритет за дейностите в подкрепа на ефективния процес на контрол, както и мерки за насърчаване на спазването му

Възможни теми на проектите:

- **Изпълнение, инспекции и наблюдение**
 - Проекти, насочени към повишаване на ефективността и ефективността на инспекциите и наблюдението на околната среда чрез:
 - Насърчаване на сътрудничеството и координацията между различните органи за инспекция и надзор с цел рационализиране и оптимизиране на използването на ресурсите за инспекция и наблюдение;
 - Създаване и използване на електронни записи за работа по инспекциите и надзора, за да се даде възможност за по-лесно измерване и оценка на ефикасността и ефективността на тази работа; и / или
 - Оптимизиране на комуникацията и активно разпространение сред обществеността на резултатите от работата по инспектиране и наблюдение;
 - Проекти, насочени към повишаване на ефикасността и ефективността на дейностите, насочени към борба с престъпността по околната среда чрез:
 - Насърчаване на обмена на опит и най-добри практики между публичните органи, натоварени с разследване, наказателно преследване и преследване на престъпления, свързани с околната среда;
 - Оптимизиране на споделянето на разузнавателна информация и друга информация между публичните органи, натоварени с разследване на престъпления, свързани с околната среда, по-специално престъпността, свързана с трансграничното движение на отпадъци, дивата флора и търговията с дървен материал или химикали, включително обучение за служителите по правоприлагането, звената за финансово разузнаване, митническите служители, с престъпления срещу околната среда, прокурори и съдебната система;
- **Споделяне на най-добрите практики**
 - Проекти, подкрепящи обмена на най-добри практики и развитие на уменията на мениджърите на обекти по "Натура 2000", в съответствие с препоръките от новите биогеографски семинари по Натура 2000;
 - Проекти, целящи да развият и подкрепят ролята на мрежите от доброволци с цел осигуряване на техния дългосрочен принос за активното управление на мрежата Натура 2000;
 - Проекти за засилване на интеграцията между науката и политиката чрез предаване на резултати и/или най-добри практики, за осигуряване на солиден технически опит в подкрепа на REACH, Регламента за методите за изпитване или друго законодателство относно химикалите или Директивата за защита на животните, използвани за научни цели;
 - Проекти, насърчаващи обмена на най-добри практики във връзка със законодателството за качеството на въздуха, съсредоточени върху мониторинга и моделирането, инвентаризациите на емисиите, управленските практики, разпределението на източниците, обмена на

- информация, координацията и подкрепата;
- Обмен на знания и добри практики в областта на зелените обществени поръчки между публичните органи, обхващащи най-малко два от следните елементи: зелени елементи в тръжните документи; Оценка на проверката на екологичните критерии; Разходите и ползите от зелените покупки; Работа със съществуващи доставчици, за да се намали въздействието върху околната среда и разходите за вече възложените договори; Мониторинг на дейностите по ЗОП; Пазарни консултации; Информация за пазарната наличност; Създаване и функциониране на централни органи за покупки с конкретна компетентност в областта на зелените обществени поръчки;
- **Насърчаване на извънсъдебно разрешаване на конфликти**
 - Проекти, насочени към насърчаване на извънсъдебното разрешаване на конфликти, като средство за намиране на приятелски и ефективни решения за конфликти в областта на околната среда, например чрез дейности и събития, насочени към обучение на практикуващи или споделяне на най-добри практики и опит в използването на медиация в областта на околната среда.

3.2. Подпрограма LIFE за действия по климата

Подпрограма LIFE „Действия по климата“ цели конкретно да изпълни следните общи цели, посочени в член 3 на Регламента за Програма LIFE:

- Да допринесе за преминаването към ресурсно-ефективна, нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика;
- Да подобри разработването, изпълнението и прилагането на политиката и законодателството на Съюза в областта на климата;
- Да действа като катализатор и да насърчава интегрирането и включването на целите в областта на климата в други политики на Съюза и в практиките на публичния и частния сектор;
- Да подкрепи по-добро управление на климата на всички равнища, включително по-добро участие на гражданското общество, НПО и местни участници.

През октомври 2014 г. Европейският съвет определи параметрите в областта на климата и енергетиката на ЕС до 2030 г., като зададе амбициозни икономически цели за постигане на най-малко 40% намаляване на емисиите на парникови газове до 2030 г., както и цели за възобновяема енергия и енергийна ефективност с най-малко 27%. Парижкото споразумение отстоява подхода на ЕС. Изпълнението на рамката за енергетика и климат до 2030 г., договорена от Европейския съвет, е приоритет на Програмата в следствие на Парижкото споразумение.

Необходими са специфични подходи за засилване на интегрирането на свързаните с климата цели в практиките на държавите-членки, за справяне с неравномерното и неадекватното прилагане на свързаното с климата законодателство в държавите-членки и за значително подобряване на разпространението и популяризирането на знанията по климата и съответстващите цели на политиката.

Проектите в рамките на настоящата покана за представяне на предложения **трябва да подкрепят прилагането на политиката на ЕС в областта на климата и да подготвят страните-членки за предизвикателствата, свързани с изменението на климата през следващите години и десетилетия.** В "Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с перспективна политика в областта

на изменението на климата" и в съобщението на Комисията от 15 декември 2011 г., озаглавено "Пътна карта за постигане на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност през 2050 г." ("Пътна карта за 2050 г."), се подчертава, че тестването на нови подходи за смекчаване на изменението на климата ще остане от съществено значение за преминаването към нисковъглеродна икономика. Необходимо е също така да се гарантира ефективно приспособяване към изменението на климата, като приоритет на Съюза, който е свързан с останалите сектори и политики, както се подчертава в съобщението на Комисията "Стратегия на ЕС за адаптиране към изменението на климата". Стратегическата инициатива "Ефективно използване на ресурсите" подкрепя преминаването към ресурсно ефективна, нисковъглеродна и устойчива на изменението на климата икономика, за да се постигне устойчив растеж, като се създаде дългосрочна рамка за действия в много области на политиката, включително изменението на климата и енергетиката. Освен това подобряването на управлението, по-специално чрез повишаване на осведомеността и участие на заинтересованите страни, е от съществено значение за постигането на екологичните цели.

Ето защо в подпрограма "Действия по климата" се изисква проектите да допринесат за една от следните три приоритетни области:

- Смекчаване на изменението на климата;
- Адаптиране на изменението на климата;
- Управление на климата и информация;

Бенефициентите трябва да изберат в коя приоритетна област проекта ще допринесе най-много и да посочат това в заявлението за кандидатстване. По целесъобразност се насърчава проектите да допринасят за повече от една от тези приоритетни области.

Синергията с други политики в областта на околната среда и климата следва да бъде централна тема на проектите за действия в областта на климата. Например, адаптирането към изменението на климата и биоразнообразието следва да бъдат насърчавани, когато това е уместно. Регламентът за програма LIFE и Стратегията за адаптиране към измененията на климата на ЕС, подчертават значението на подходите за адаптация, базиращи се на екосистемното планиране и управление. Тъй като този подход очевидно води до синергии и многобройни ползи, кандидатите трябва да определят дали предложението им е насочено, от първоначалната му концепция и проектиране към адаптиране към изменението на климата или към опазване на природата, и по този начин да кандидатстват за съответната част от програмата LIFE. Примери могат да включват предложения за възстановяване на торфища, възстановяване на крайбрежия или рекултивация на заливните територии. Проектите в градските райони също могат да насърчават взаимодействието между адаптирането към изменението на климата и смекчаването му, в допълнение към политиките в областта на околната среда. Примерите включват предложения относно топлоизолация на сгради, зелена инфраструктура и икономии на вода.

Решенията, методи и подходи, разработени по проекти по подпрограма LIFE "Действия по климата" следва да бъдат подходящи за увеличаване на подкрепата от частни инвестиции, други програми за финансиране на Съюза или национални програми, както и финансови инструменти, където е приложимо.

С оглед оптимизиране на използването на ресурсите на програма LIFE, взаимовръзките между действията по подпрограма LIFE „Околна среда“, по-специално опазване на биологичното разнообразие, и мерките за смекчаване на последиците от изменението на климата и адаптиране към него на почвата, недостига на вода и сушите, както и управлението на риска от наводнения. Проектите в една приоритетна област, които могат да подчертаят екологичните или климатичните

цели в друга приоритетна област, няма да бъдат финансирани, освен ако това въздействие не е ясно обяснено и оправдано в предложението.

Опитът от минали програми LIFE подчерта необходимостта от съсредоточаване на усилията в конкретни приоритети на политиката в областта на околната среда и климата и области на действие. Тези тематични приоритети не следва да бъдат изчерпателни, за да позволят на кандидатите да представят предложения в други области и да включат нови идеи, за да реагират на новите предизвикателства. В съответствие с общата цел на Регламента за LIFE, заявленията за проекти са особено насърчени да отговорят на специфичните предизвикателства, свързани с климата във всяка от трите приоритетни области, които са изложени по-долу под формата на приоритети на политиката на ЕС. Тези приоритети могат да бъдат променяни всяка година.

Изграждането на голяма инфраструктура се разглежда извън обхвата на програма LIFE и следователно няма да бъде подкрепено.

3.2.1. Приоритетна област: смекчаване на изменението на климата

3.2.1.1. Общ обхват и цели

В Регламента за LIFE се посочва, че за да допринесе за намаляване на емисиите на парникови газове, приоритетната област смекчаване на изменението на климата има следните конкретни цели:

- Да допринесе за прилагането и развитието на политиката и законодателството на Съюза относно смекчаването на последиците от изменението на климата, включително интегрирането им в области на политиката, по-специално чрез разработване, тестване и демонстриране на политически или мениджърски подходи, най-добри практики и решения за смекчаване на изменението на климата;
- Да се подобри базата от знания за разработване, оценка, мониторинг, оценката и прилагането на ефективни действия и мерки за смекчаване на изменението на климата и да се подобри капацитетът за прилагане на тези знания на практика;
- Да се улесни разработването и прилагането на интегрирани подходи, като например стратегии за смекчаване на изменението на климата и планове за действие, на местно, регионално или национално равнище;
- Да допринесе за разработване и демонстриране на иновационни технологии, системи, методи и инструменти за смекчаване на изменението на климата, които са подходящи за прилагане, възпроизвеждане, обмяна или интегриране.

3.2.1.2. Връзка с целите на политиката на ЕС в областта на климата

Проектите в приоритетната област за смекчаване на изменението на климата следва да допринесат за прехода към икономика с ниски емисии и за постигане на целта на ЕС за намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 40% до 2030 г. в сравнение с нивата от 1990 г.

Политиката и законодателството на Съюза в областта на климата, насочени към намаляване на емисиите на парникови газове, се съсредоточават по-специално върху:

- възобновяема енергия;
- енергийна ефективност;
- системата за търговия с емисии;
- интензивно промишлено производство на енергия и парникови газове;
- използване на земята, промени в земеползването и горско стопанство;
- опазване на природни въглеродни поглътители;
- транспорт и горива;

- флуорирани газове и вещества, разрушаващи озона;
- улавяне и използване на въглерод;
- улавяне и съхранение на въглерод;
- усилията на държавите-членки и на регионалните и местните власти за намаляване на емисиите на парникови газове;
- наблюдение и докладване на емисиите на парникови газове;

3.2.1.3. Приоритети на политиката на ЕС за поканата за 2017 г.

За тази покана се насърчават предложения в следните области:

- Енергоемките отрасли (ЕО);
- Флуорирани парникови газове;
- Използване на земята, промяна на земеползването и горско стопанство;

Освен това се насърчават предложенията, насочени към пилотни проекти или демонстриране на технически решения за намаляване на емисиите на парникови газове чрез еко-инновации, кръгова икономика и други средства, както и "близки до пазара" проекти. Предложенията трябва да се основават на най-добрите налични технологии и да подобряват нивото на технологична готовност в промишлен и търговски мащаб. Индустриализацията и комерсиализацията, които вече могат да започнат по време на проекта LIFE, трябва да бъдат подкрепени от надеждна бизнес стратегия, включваща например разработването на бизнес модел, инвестиционни и пазарни анализи. Такива предложения трябва да включват и цялостна стратегия за мултиплициране със съответните дейности и резултати. Разработването на надежден бизнес план, както и план за мултиплициране са задължителни резултати за „близки до пазара“ проекти.

3.2.1.3.1. Енергоемки отрасли (ЕО)

За да се постигнат целите, определени в рамката на ЕС за климата и енергетиката за 2030 г. и да се допринесе за прилагането на пътната карта на ЕС до 2050 г. за нисковъглеродна икономика, са необходими значителни инвестиции в индустриални иновации и демонстрационни инсталации.

Програмата LIFE подкрепя разработването и внедряването на модерни нисковъглеродни производствени и преработващи иновативни решения. Те са от съществено значение за поддържане на конкурентоспособността на промишлените сектори на ЕС, като същевременно се гарантира постигането на целите в областта на климата. Предложенията трябва да са насочени към енергоемките промишлени отрасли и особено (но не изключително) тези отрасли, които могат да бъдат изложени на значителен риск от изтичане/изпускане на въглеродни емисии.

Поради това приоритет ще бъдат проектите, насочени към разработване и демонстриране на иновативни и икономически ефективни технологии и процеси с цел намаляване интензивността на емисиите на парникови газове на производствените и преработвателните индустрии. Кандидатите за този тип проекти се приканват да обсъдят следните основни характеристики:

- Предложенията за ЕО трябва да се съсредоточат върху проектирането, разработването и прилагането на иновативни решения, най-вече чрез демонстрационни програми с дългосрочно въздействие, включително в реални индустриални среди. Проектите трябва да предоставят икономически жизнеспособни решения, процеси и технологии, нови суровини или продукти, които позволяват значително намаляване на специфичния интензитет на емисиите на парникови газове. Намаляването на емисиите на парникови газове не трябва да се постига само чрез превключване на горивото.
- Дейностите са предназначени да започнат на ниво на технологична готовност 4-5 и да са насочени към технологичната готовност 8-9. Кандидатите могат да предложат

подготвителна работа, като разработване на стратегии и предварителни проучвания за осъществимост на иновативни решения, при условие, че те се използват за разработването на конкретни дейности, изпълнявани по време на проекта. Очаква се дейностите да се ръководят от отрасли с подкрепата на партньори и доставчици на технологии.

- Предложенията могат да разглеждат разнообразни технологични решения и процеси с потенциални широко разпространени приложения или да комбинират различни технологии и процеси в различните сектори. Сътрудничеството между индустриалните сектори се насърчава и кандидатите следва винаги, когато е възможно, да търсят синергии, включително възможности за финансиране от съответните национални/регионални програми за научни изследвания, иновации или климат и/или кумулативно финансиране.
- Кандидатите трябва да търсят взаимно допълване с други проекти, по-специално с усвояването на резултатите от научноизследователски проекти, финансирани от ЕС, като например изследователски проекти по "Хоризонт 2020". Имайте предвид, че бонус за усвояване на резултати от научноизследователски проекти, финансирани от ЕС, ще бъде възможен само ако в предложението е включено кратко, но цялостно описание на тези резултати и на начина, по който ще бъдат използвани за изпълнението на проекта по LIFE.
- Специални действия трябва да се отнасят до възможността за прехвърляне на процесите или продуктите на разработените технологии в рамките на сектора евентуално и в други сектори. Очаква се те да обменят решения и технологии или да подобрят иновациите на доставчиците в енергоемките отрасли.
- Проектите трябва да стимулират европейското лидерство в областта на производството и преработката и да насърчават заетостта, особено в малките и средните предприятия, и да откриват нови пазарни възможности в тази област.

3.2.1.3.2. Флуорирани парникови газове

Хидрофлуоровъглеродите (HFC) и другите флуорирани парникови газове не нарушават озоновия слой, а са силни климатични газове, поради което тяхното използване трябва драстично да бъде намалено. Ето защо Регламент (ЕС) 517/2014 относно флуорираните парникови газове включва така нареченото постепенно намаляване на HFCs с 80% до 2030 г. През 2016 г. също така е постигнато споразумение съгласно Монреалския протокол ("изменението на Кигали") да се преустанови употребата на HFCs на световно равнище.

Проектите в тази приоритетна област следва по-специално да разглеждат следните въпроси:

- Наличие на подходящи алтернативи: в повечето отрасли, използващи HFC, днес съществуват алтернативи в няколко области на приложение, но все още има спешна необходимост от по-нататъшни иновации и/или демонстриране на пригодността (безопасност, разходи, енергийна ефективност, производство) на алтернативи, щадящи климата. Други флуорирани газове, като серен хексафлуорид (SF₆), азотен трифлуорид (NF₃) и перфлуоровъглероди (PFC), имат особено високи свойства за затопляне на климата (до 23 000 пъти повече от CO₂); Следователно е от първостепенно значение да се намерят подходящи алтернативи и за намаляване на тяхната употреба.

Демонстрационните, пилотните или най-добрите практики, показващи използването на алтернативи за по-ниски нива на флуорирани газове и по-нисък ефект от тяхната употреба за глобалното затопляне (GWP), трябва да бъдат тествани в следните сектори:

- инхалатори за дозиране (дозиращи инхалатори = "астматични спрейове");

- климатична и хладилна техника за високи температури;
- ORC (органични рангови цикли);
- топлинни помпи;
- Подобряване на дизайна на системата за справяне с проблемите на възпламеняването / налягането, за да се насърчи използването на природни хладилни агенти (например въглеродороди, CO₂) за всякакъв вид оборудване, използващо F-газ.
- Използване на SF₆ в електрически комутационни апарати, по-специално първично средно напрежение и високо напрежение;
- Флуорирани газове (SF₆, NF₃, PFCs и др.), Използвани в производствените процеси като например в електрониката (полупроводници, фотоволтаици) и други емисионни приложения (самолети, военни, промишлени процеси).

Барьерите, поставени от стандартите: Друга важна пречка за използването на алтернативи на флуорираните газове, които са благоприятни за климата, са стандартите в областта на охлаждането и климатизацията. Голяма разлика е, че съответната информация за подходите за управление и минимизиране на риска за запалими хладилни агенти, по-специално въглеродороди, не е достъпна за съответните органи за определяне на стандарти.

Демонстрационните, пилотните или най-добрите практики трябва да демонстрират как рисковете от запалими хладилни агенти, по-специално от въглеродороди, са сведени до минимум при проектирането и използването на оборудване, за да се увеличат максимално размерите на хладилния агент, без да се нарушава безопасността. Минимализацията на рисковете трябва да се ръководи от обективни данни. Това може да включва привеждане както и нови допълващи лабораторни и полеви проучвания в подкрепа на процесите за определяне на стандарти и работата на съществуващите стандартни комитети.

3.2.1.3.3. Земеползване, промяна на земеползването и горско стопанство

През юли 2016 г. Европейската комисия прие предложение за включване на сектора на земеделското и горското стопанство в рамката за климата и енергетиката до 2030 г. за намаляване на емисиите и премахването на парникови газове. Съгласно това предложение държавите-членки трябва да гарантират, че регистрираните емисии на парникови газове и премахването им остават в равновесие и че общият сектор земеделие и горско стопанство не генерира нетни емисии ("правилото за нулев дебит"). В предложението се подчертава значението на наличните данни за идентифициране на емисиите свързани с използването на земята и промяната на земеползването и горското стопанство, като се използват съществуващите системи от данни за ЕС и национални данни. То се основава на съществуващите в целия ЕС счетоводни правила за отчитане на емисиите свързани със земеползването и промяната на земеползването и горското стопанство, установени с Решение № 529/2013/ЕС, което се прилага до 2020 г.

Основно предизвикателство за този сектор е събирането или оценката на солидни въглеродни данни от горите и почвите, за да се даде възможност за прозрачно отчитане. Друго предизвикателство е да се стимулират мерки, които да гарантират, че ландшафта на ЕС (горите, почвите и селското стопанство) допринасят за постигането на целите на Парижкото споразумение. Тези мерки следва да се прилагат по начин, който не застрашава производството на храни и следва да се стремят към постигане на баланс между антропогенните емисии и отстраняването им до 2050 г., като същевременно се запазват и подобряват както земните поглътители (улавяне на въглерод), така и земеползването, което съхранява въглерод. За тази цел е необходимо да бъдат тествани и приложени иновативни решения, като се обърне особено внимание на тяхната способност за възпроизвеждане и прехвърляне между регионите и държавите-членки.

Освен това програмата LIFE ще подкрепя проекти за справяне с проблемите, свързани с изменението на климата, предизвикани от деградацията на почвите в различни форми. Ефектите от мерките за подобряване на почвеното органично вещество и съхранението на въглерод трябва да бъдат по-добре адресирани и да се обърне повече внимание на свързания с това мониторинг. В рамките на един проект може да бъде включена цялостна оценка на наличността и използването на устойчива биомаса, свързана с конкретни действия, тъй като търсенето на енергия от възобновяеми източници нараства. Тези мерки за използване на земята и оценките за тях биха допринесли за изграждането на нисковъглеродна икономика.

Предложенията трябва да се отнасят до проекти, които могат да бъдат възпроизведени и прехвърлени между регионите и държавите-членки (изискване), и са съсредоточени върху взаимодействието между действията в областта на околната среда и климата, свързани със земеделието, горите и почвите, включително тяхното наблюдение. Проектите следва по-специално да разглеждат изброените по-долу специфични приоритети на политиката на ЕС:

Сектор "Земеползване"

- **Нови, иновативни и икономически ефективни техники за управление на ландшафта и земята, за да се подобри прилагането на мерки за смекчаване на последиците от изменението на климата като:**
 - Предотвратяване на отводняването или стимулиране на повторното оводняване на влажните зони;
 - Избор на по-устойчиви на засушаване сортове култури, по-специално видове с дълбоко вкореняване;
 - Превръщане на обработваемата земя в пасища;
 - Разширяване на кръгооборота на културите, използване на зелена покривка, за да се намали използването на гола угар;
 - Подобряването на управлението на хранителните вещества и торовете, като управление на обработваемата земя/остатъчни вещества, инхибитори на нитрификацията, подобрява ефективността на азота;
 - Подкрепа за устойчиво използване и/или защита на редки/местни растителни и животински генетични ресурси;
 - Насърчаване на мерки за подобряване на управлението на почвите и поддържане на капацитета им за съхранение на въглерод, например агролесовъдство;
 - Възстановяване на деградирани земи;
 - Насърчаване на благоприятни за климата форми на управление на торфищата;
- **Счетоводно отчитане (остойностяване) на парниковите газове на земеползването:**
 - Създаване или укрепване на капацитета за конкретно използване на пространствено налични данни, използване на съществуващите системи за събиране на данни от ЕС и на национално равнище (като LUCA, LPIS / ACS и Copernicus) за идентифициране и проследяване на земеползването и промените в земеползването;
 - Изграждане или укрепване на капацитета за наблюдение и оценка на въглеродните запаси и потоците в горите и земеделските земи на местно,

- регионално и междурегионално равнище;
- Подобряване на мониторинга и комуникацията относно загубата и влошаването на съхранението на въглерод (като загуба на пасища, разграждане на бивши и съществуващи влажни (торфени) зони);

Проектите могат да включват:

- Разработване и популяризиране на инструменти за въглероден одит/въглероден отпечатък и свързаните с тях етикети и схеми за качество;
 - Цялостен анализ на земеползването и включване на практики с ниски емисии в широк географски район (например регион), включително прилагане на калкулатори за земеползване;
 - Оценка на потенциала за съхранение на въглерод или намаляване на емисиите в пространственото планиране;
- **Устойчиво управление на горите и устойчиво използване на твърда биомаса**
 - Разработване и насърчаване на конкретни форми на интелигентни горски дейности, свързани с климата, като:
 - Залесяване и повторно залесяване;
 - Опазване на въглерода в горите;
 - Подобряване на управлението на горите, включително озеленяване, както и опазване на почвите;
 - Изследване и улесняване на производството на местни нисковъглеродни вериги и трансформирането на биомасата в дългосрочни запаси от въглерод (подмяна на видовете);
 - Оценка и прилагане на жизнения цикъл на въглерода в биомасата във веригите за икономическа преработка, т.е. каскаден принцип;
 - Разгръщане на нови подходи (например модели на градове или региони) за производство, потребление и управление на биомаса по устойчив начин с трансформационно въздействие (т.е. трайна поведенческа промяна в целевия сектор или регион);
 - Ефикасно преобразуване на биомасата (с фокус върху биомасата от отпадъци и дървесни остатъци) в източници на възобновяема енергия и суровини за биоикономиката с цел да се постигнат високи икономии на парникови газове от заместването им:
 - Демонстрационни инсталации;
 - Организации на веригата за доставки;
 - Комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с възможни връзки за интегриране на производството на материали и енергия;
 - Въвеждане на нисковъглеродни горски технологии и свързване им с промяна на практиките на публичния и частния сектор;

3.2.2. Приоритетна област "Адаптиране на изменението на климата"

3.2.2.1. Общ обхват и цели

С оглед подпомагането на усилията, водещи до повишена устойчивост на изменението на климата, приоритетната област Адаптиране към изменението на климата има по-специално следните специфични цели, както е посочено в член 15 от Регламента на LIFE:

- Да допринесе за разработване и прилагане на политиката на Съюза за адаптиране към изменението на климата, включително интегриране в области на политиката, по-специално чрез разработване, изпитване и демонстриране на политически или управленски подходи, най-добри практики и решения за адаптиране към изменението на климата, включително екосистемно базирани подходи;
- Да се подобри базата от знания за разработване, оценка, мониторинг, оценката и изпълнението на ефективни действия и мерки за приспособяване към изменението на климата, като се приоритизират при необходимост онези, които прилагат екосистемен подход, и да се подобри капацитетът за практическото приложение на тези знания;
- Да се улесни разработването и прилагането на интегрирани стратегии и планове за действие за адаптиране към изменението на климата на местно, регионално или национално равнище, като се приоритизират екосистемните подходи;
- Да допринесе за разработването и демонстрирането на иновационни технологии, системи, методи и инструменти за приспособяване към изменението на климата, които са подходящи за възпроизвеждане, прехвърляне или интегриране;

3.2.2.2. Връзка с целите на политиката на ЕС в областта на климата

Промените в климата оказват разнообразно въздействие върху нашето здраве, екосистеми и икономика, често във взаимодействие с други фактори, като например промяна на земеползването. Много икономически сектори са пряко зависими от климатичните условия и вече са изправени пред въздействието на изменението на климата в области като селското стопанство, горското стопанство, морския и ски туризъм, здравеопазването и рибарството. Основните комунални услуги, като доставките на енергия и вода, също са засегнати. Екосистемите и услугите, които предоставят, страдат от неблагоприятното въздействие на изменението на климата, което ускорява загубата на биологичното разнообразие и намалява способността им да се адаптират. Стратегията на ЕС за адаптиране към изменението на климата, приета през април 2013 г., осигурява рамка и механизми за подобряване на готовността на ЕС за настоящи и бъдещи последици от изменението на климата. Тя признава, че подобряването на достъпа до финансиране е от решаващо значение за изграждането на устойчива на климатичните промени Европа. Изпълнението на политиките за адаптация в много европейски държави и по света постепенно се засилва, наскоро подкрепено от Парижкото споразумение. Споразумението определя глобален план за действие, за да се избегне опасното изменение на климата, като се ограничи глобалното затопляне до много по-ниски от 2 ° C температури. Във връзка с адаптирането към климатичните промени, правителствата се споразумяха да укрепят способността на обществата да се справят с последиците от изменението на климата.

Политиката в областта на адаптиране на изменение на климата в градовете е подкрепена от Парижкото споразумение и признава значението на урбанизираните територии като основни участници в изпълнението на прилагането на стратегията на ЕС за адаптиране. В рамките на новия Конвент на кметовете за климата и енергетиката (23) адаптацията беше обединена с усилията за смекчаване на климатичните промени и последиците от тях в европейска инициатива, включваща над 7 000 града по света. Споразумението има за цел да насърчи допълнителни интегрирани действия за адаптиране и смекчаване в градски контекст.

Цели и приоритети за финансиране на приспособяването към изменението на климата са посочени в Стратегията за адаптиране на ЕС и в многогодишната работна програма за периода 2014-2017 г. на LIFE.

3.2.2.3. Приоритети на политиката на ЕС за поканата за 2017 г.

Финансирането по програма LIFE за адаптиране към климатичните промени ще даде приоритет на проекти, които се фокусират върху ключови междусекторни, трансрегионални и/или трансгранични въпроси. Ще се насърчават проекти с потенциал за демонстрация и мултиплициране, както и екологична инфраструктура, и основаващи се на екосистемите подходи за адаптиране, както и проекти, целящи въвеждане на иновативни решения за адаптация. Освен това Европейският съюз ще насърчава адаптирането, особено в следните уязвими области:

- Трансгранично управление на наводненията, насърчаване на споразумения за сътрудничество въз основа на Директивата на ЕС за наводненията;
- Трансгранично управление на крайбрежието, с акцент върху гъсто населените делти и крайбрежните градове;
- Интегриране на адаптацията в градоустройственото планиране, устройството на сградите и управлението на природните ресурси;
- Устойчиви селскостопански, горски и туристически сектори;
- Устойчиво управление на водите; Борба с опустиняването и горските пожари в районите, застрашени от засушаване;

Стратегията посочва още, че Европейският съюз ще подкрепи изготвянето на оценки на уязвимостта и стратегии за приспособяване, включително тези с трансграничен характер.

Предложенията за проекти, насочени към градската адаптация, също се насърчават за поканата за 2017 г. В този контекст действията, изброени по-долу, са примери, които биха спомогнали за постигането на тази важна политическа цел на ЕС:

- Разработване и прилагане на местни инициативи за адаптиране и смекчаване на последиците ("Конвентът на кметовете за климата и енергетиката" и "кметовете Adapt"), включително сътрудничеството между местните власти;
- Проекти, допринасящи същевременно за адаптиране към изменението на климата и смекчаване на последиците (като тези, свързани с "Конвента на кметовете за климата и енергетиката"), както и за опазване на природата и за целите на биологичното разнообразие в градските райони; разработване и внедряване на иновативни решения за адаптация в градските райони, включително в секторите на управление на водите, енергетиката и строителството и решения, насочени към опазване на здравето и благосъстоянието на населението;
- Насърчаване и развитие на зелена инфраструктура в градовете, включително борба с ефекта на градските топлинни острови (чрез зелени покриви или мрежи от зелени площи като вентилационни зони); подобряване на пропускливостта на градските повърхности и/или контролиране на риска от наводнения;
- Осъществяване на публично-частни партньорства, включително чрез прилагане на застрахователни решения;

3.2.3. Приоритетна област "Управление на климата и информация"

3.2.3.1. Общ обхват и цели

Програмата LIFE за управление на климата и информация конкретно има за цел да допринесе за разработването и прилагането на политиката и законодателството на ЕС в областта на климата.

Специфичните цели на приоритетната област "Управление на климата и информация", посочени в член 16 от регламента за LIFE, са по-специално:

- Да насърчи повишаването на осведомеността по въпросите на климата, включително да се създаде подкрепа от страна на обществеността и заинтересованите страни за прилагането и развитието на политиките на Съюза в областта на климата и да се популяризира знанието за устойчивото развитие;
- Да подкрепя комуникацията, управлението и разпространението на информация в областта на климата и да улесни споделянето на знания за успешни решения и практики, включително чрез разработване на платформи за сътрудничество между заинтересованите страни и обучение;
- Да насърчава и допринася за по-ефективно спазване и прилагане на законодателството на Съюза в областта на климата, по-специално чрез насърчаване на разработването и разпространението на най-добри практики и политически подходи;
- Да насърчава по-доброто управление на климата чрез разширяване на участието на заинтересованите страни, включително на НПО, при консултиране и прилагане на политиката.

3.2.3.2. Връзка с целите на политиката на ЕС в областта на климата

Проектите в рамките на приоритетната област "Управление на климата и информация" следва да насърчават действията, допринасящи за постигането на целта за преминаване към нисковъглеродна и устойчива икономика.

В този контекст е важно разработването на дългосрочни стратегии в областта на климата и нови политически мерки, пълното прилагане на политиката и законодателството в областта на климата, както и осигуряването на по-голямо възприемане на технологии, благоприятстващи адаптацията към климатичните промени. Тези аспекти са неразривно свързани с постигането на по-добро управление, интегриране на действията в областта на климата в други политики, както и насърчаване на знанията, разпространение на информация и участието на заинтересованите страни.

Проектите, насочени към подобряване на управлението на климата и изграждането на капацитет, се насърчават. Не се подкрепят само дейности за повишаване на осведомеността (като например създаване на уеб страница). Ако проектът разработва инструменти или проучвания, трябва да има конкретно действие за прилагане на инструмента/ проучванията по време на изпълнението на проекта.

Проектите могат да развият платформи за сътрудничество и да споделят най-добрите практики за по-ефективни спазване, прилагане и интегриране и създаване на подкрепа от обществеността и заинтересованите страни за усилията на Съюза за прилагане и развитие на политики.

3.2.3.3. Политически приоритети на ЕС за поканата за 2017 г.

По-специално се насърчават следните приоритети на европейската политика, изброени по-долу:

- Разработване и прилагане на национални стратегии за климата и енергетиката през 2030 г.. В контекста на Енергийния съюз се предвижда рационализиране и интегриране на планирането на стратегиите за климата и енергетиката, за да се осигури съгласуваност в различните области на политиката. Освен това Парижкото споразумение приканва страните да подготвят стратегии до средата на века – 2050г.. Важен елемент от

подготовката на такива стратегии е разработването и използването на инструменти за количествено моделиране и разработване на количествени прогнози, които могат да информират политиките и заинтересованите страни. Предложенията трябва да включват конкретни действия за използването и прилагането на такива разработени инструменти и стратегии, например в общините, които изпълняват основните дейности, определени в Стратегията за климата, в рамките на проекта. Където е целесъобразно, разработването на тези стратегии може да се справи и с последиците от фундаменталните секторни трансформации, необходими в дългосрочен план за постигане на нисковъглеродна икономика, с оглед на нарастващата информираност на заинтересованите страни и обществеността.

- Оценка на функционирането на системата за търговия с емисии (СТЕ) на ЕС. Подобреното прилагане и развитие на политиките в областта на климата изисква също така прозрачност и отчетност. Поради това е важна солидна система за проследяване на напредъка чрез засилен мониторинг и докладване, както и сериозна последваща оценка на последиците от политиките в областта на климата. Основен елемент е (ex post) оценката на функционирането на СТЕ на ЕС, нейните въздействия и взаимодействие с енергийните и други политически инструменти и свързаното с тях развитие на лесно достъпна информация и данни. Ето защо са необходими проекти, които изграждат по-широки и по-силни мрежи от експерти и осигуряват по-широко разпространение на знания за инвентаризации на емисиите, прогнозите, мониторинга и оценката на политиките и мерките.
- Изграждане на капацитет, повишаване на осведомеността между крайните потребители и веригата за разпределение на оборудването на флуорираните газове
- По отношение на (ЕС) 517/2014 относно флуорираните парникови газове, важни са дейностите, които увеличават обучението на персонала в обслужване на оборудване, използващо алтернативи, щадящи климата (например амоняк, CO₂, въглеродороди, HFOs). Кампаниите за осведомяване сред крайните потребители и веригата за разпространение на оборудване (например търговци на едро, супермаркети, големи строителни оператори) биха могли да подпомогнат нуждите от обучение и да улеснят обмена на най-добри практики. Особено важно е да се обърне внимание на съществуващите географски дисбаланси в наличието на обучение. По-широко и по-дълго въздействие би могло да се постигне чрез програми за обучение на обучаващи.
- Проекти, които подобряват оправомощаването на потребителите да се възползват от икономии на гориво в автомобилите и микробусите в реалния свят и дават възможност на потребителите да вземат информирани решения за закупуване на автомобили с ниски емисии на замърсители.
- Проектите трябва да предоставят конкретни резултати за потребителите и най-вече да допринесат за събирането на надеждни мащабни данни за наблюдение на оставащите различия между одобрените от световната хармонизирана процедура за изпитване на леки превозни средства (WLTP- определя глобален стандарт за определяне нивата на замърсители и емисии на CO₂, разход на гориво и/или енергия от лекотоварните автомобили) типово одобрение на горивото/емисиите на CO₂ и реалните им стойности. Проектите следва да имат широк географски обхват в целия ЕС. По-конкретно проектите могат да включват:
 - Информационни кампании за въвеждане на WLTP и RDE тестове;
 - Самоподаващи платформи за потребителите, за да отчитат / стимулират и сравняват действителното потребление на гориво (вж. Например "Зелен инструмент за шофиране" на Съвместния изследователски център;

- Подкрепа на доброволни подходи за събиране на реални данни за разхода на гориво или за ясна идентификация на превозните средства с ниска степен на замърсяване;
- Мащабно наблюдение на разхода на гориво с бордови измервателни уреди;

Подобен проект или проекти трябва да включват организации на потребителите, асоциации на водачи на автомобили, екологични групи, лизингови компании или независими изследователски организации.

3.2.3.4. Мониторинг, оценка и последваща оценка на политиката в областта на климата

Кандидатите могат да предложат проекти за изграждане на платформи за координация по отношение на политиката за опазване на климата, оценка и последваща оценка с цел подпомагане на разработването на икономически ефективни действия в областта на климата, както за смекчаване, така и за адаптиране. Тези проекти трябва да имат конкретни мерки за изпълнение.

3.2.3.5. Най-добри практики и дейности за повишаване на осведомеността, насочени към нуждите от адаптация

Проекти, насочени към разработването и използването на практически осъществими и смислени показатели за адаптация и системи за мониторинг, и внедряването на климатични услуги за планиране на адаптацията на местно равнище (намаляване на въздействието върху климата). Освен това кандидатите могат да предложат проекти за най-добри практики и повишаване на осведомеността, насочени към разбирането на икономическото и социалното въздействие, както и на разходите и ефективността на адаптацията и прилагането на конкретни действия за справяне с тези въздействия и разходи.

3.2.3.6. Поощряване на поведенческата промяна на местно или между-регионално ниво за намаляване на емисиите и действия за ефективно използване на ресурсите

Проектите могат да адресират следните въпроси:

- Създаване на местни, регионални и междурегионални действия за повишаване и поддържане на потенциала за съхранение на въглерод в почвите;
- Насърчаване на действията в областта на климата в общности, в които емисии от управлението на земите са (или ще бъдат) основен дял от емисиите в цялата икономика през следващите години и широко популяризиране на резултатите;
- Подобряване на разбирането за икономическите и социални ползи от действията за смекчаване на изменението на климата, например икономически аспекти от затворен кръг, местни вериги на селскостопанските продукти, стратегии за хранене, създаване на работни места в местните общности и др.

Като всеобхватна цел успешните проекти трябва да демонстрират нови и новаторски мерки за климата, които евентуално биха могли по-късно да бъдат възпроизведени и в контекста на Общата селскостопанска политика. За тази цел те трябва да се стремят не само да бъдат възпроизвеждани в по-голям мащаб, но и да определят икономически ефективни резултати за смекчаване на последиците, които са лесни за наблюдение (по отношение на съответствието и ефективността на климата) или да предоставят инструменти за подобряване на този мониторинг.

3.3. Финансира ли LIFE проектите "близки до пазара"?

ДА, тези проекти наистина са добре дошли.

LIFE финансира проектите свързани с Еко-иновациите и кръговата икономика от самото си начало през 1992. Много от тези проекти са изпълнени от МСП и индустрията и тяхната цел е била тестване и демонстрацията на нов продукт, технологичен или производствен процес, който потенциално може да има своето място на пазара. Много от тях са най-добрите, достъпни на пазара технологии, създали нормални/стандартни продукти за производители и потребители.

С оглед допринасяне за устойчивото развитие и качеството на околната среда, днешните ключови приоритети на програмата LIFE и много от темите на проекта потвърждават своето специално внимание към насърчаването на близки до пазара проекти, предоставящи подобрени екологични решения, които могат да бъдат широко използвани от обществото като цяло и по-специално от икономиката.

Има голям апетит сред инвеститорите и финансиращата общност за подкрепа на иновативни екологични проекти. Тези проекти имат много специални характеристики, които не са задължителни за други проекти на LIFE. Кандидатите за този тип проекти се приканват да включат в своето предложение задълбочено описание на следните основни характеристики:

- **Техническа готовност:** предходната техническа подготвителна работа трябва да бъде ясно описана и резултатите от предишни изследвания и разработки и тестове трябва достоверно да покажат техническата осъществимост на решението. Трябва ясно да се посочи мащаба, при който са получени такива резултати. Ако вече са разработени и тествани прототипи, техният мащаб / размер и съответните резултати и заключения трябва да бъдат ясно представени в предложението, като се уточни дали и как ще се използва този прототип. Тази информация трябва да бъде включена в формуляр Б.2;
- **Технически процес и състояние на техниката:** Техническото описание на предложеното решение (процес, материал, продукт и т.н.) трябва да бъде ясно и изчерпателно, трябва да разработи описание на предложените процеси или методи, новите елементи и подобренията и трябва да следва логическата схема на блок-схема, включваща, където е възможно, общия масов и енергиен баланс. Кандидатите трябва да покажат познания за наличните най-добри практики в съответния сектор и трябва ясно и изчерпателно да обяснят екологичните, техническите и икономическите подобрени резултати / предимства, въведени от предложеното решение. Тази информация трябва да бъде включена в формуляр Б.2;
- **Мащаб и изход на проекта:** мащабът (например производственият капацитет) и продукцията на проекта (например количеството, произведено / продадено по време на проекта) трябва винаги да са ясно определени. Избраната техническа скала трябва да е такава, че да позволява оценката на техническата и икономическата жизнеспособност на предложеното решение в близки до пазарните условия (т.е. : промишлен, търговски мащаб) още по време на проекта. Избраният мащаб и продукцията трябва да дават възможност на проекта да даде ясни, значителни, амбициозни и достоверни ползи за околната среда още по време на изпълнението на проекта и още 3/5 години след него. Тази информация трябва да бъде включена във формуляр В2;
- **Количествено определяне на ползите за околната среда:** подобрените резултати / предимства, въведени от предложеното решение, трябва да се определят количествено по отношение на очакваните ползи за околната среда. Това трябва да се направи, като се посочи ясно какво е избраното изходно ниво. Екологичните ползи трябва да бъдат представени в подхода на жизнения цикъл, когато това е уместно, и трябва да бъдат ясни, съществени, амбициозни, както и достоверни. В тази връзка трябва да се осигури съгласуваност между ползите за околната среда, описани в съответните форми на предложението, и стойностите, посочени в таблицата за показателите за изпълнение.

Когато е уместно, кандидатите могат да изпълнят пълен анализ на жизнения цикъл (LCA) и да го включат като продукт, който може да бъде доставен. Тази информация трябва да бъде включена във формуляр В3;

- **Позициониране на пазара, верига на доставки, конкуренти и икономическа осъществимост:** кандидатите трябва да покажат познания за референтния пазар (т.е. текущ и потенциален размер на пазара, характеристики на потенциалните клиенти и тяхното търсене, пазарни и регулаторни бариери и т.н.) За създаване на верига за доставки за предлаганото решение и за техните конкуренти (т.е. : кои са те, техните пазарни дялове, техните конкурентни предимства и т.н.). Кандидатите трябва ясно да се позиционират по отношение на тези елементи, обясняващи икономическата приложимост на предложеното решение и позиционирането му по отношение на променливите на разходите, цената или други икономически инвестиционни променливи (например: период на изплащане, нетна настояща стойност и т.н.), когато е по-подходящо. Тази информация трябва да бъде включена във формуляр В3;
- **Устойчивост и продължаване на проекта:** в контекста на този вид проекти се включва ясна стратегия за запазване на резултатите от проектите чрез комерсиализация и индустриализация на предложените решения след края на проекта. Дейностите по проекта трябва да покажат такъв ангажимент и вече да се подготвят за продължаване на проекта по време на срока на проекта. Противно на предвиденото в предишните програми LIFE, възможното генериране на приходи и включването на близки до пазарни дейности са добре дошли и се считат за силен показател за устойчивостта на проекта. Моля, имайте предвид, че комерсиализацията и индустриализацията могат да започнат още по време на продължителността на проекта. Тази информация трябва да бъде включена във формуляр В6. Примери за типични дейности, които би трябвало да бъдат включени в светлината на такова продължение по време на проекта, са:
 - Пълно определяне на предложения бизнес модел, както и на структурата на организацията, собствеността и партньорството за пускане на предложеното решение на пазара,
 - Инвестиционен анализ / проучвания / дейности, свързани с пълното промишлено / търговско мащабиране на предлаганото решение и неговата икономическа осъществимост,
 - Анализ на пазара / конкурент в светлината на пускането на пазара,
 - Маркетингов план, канали за дистрибуция, търговски и бизнес дейности / проучвания,
 - Проучвания/дейности по отношение на достъпа до източници на финансиране, както и физическата идентификация на обектите за пълна комерсиализация / индустриализация,
 - Проверка, извършена чрез проверка на екологичните технологии (ETV),
 - Разработване на надежден бизнес план (задължителен).

Този тип дейности трябва да бъдат преведени в действия или поддействия в формулярите С.

Възпроизводимост и прехвърляемост: в контекста на този тип проекти се включва стратегия за осигуряване на репликация и прехвърляемост на резултатите от проектите в други контексти. Това означава да се отиде повече от просто да се поеме ангажимент за продължаване на проектите чрез комерсиализация и индустриализация, но води до ясен и солиден план, подкрепян от дейностите по проекта, който би позволил пазарната репликация на други сектори, структури, региони или държави, като например стартирането на Предложеното решение на географски пазар, различен от този, който е основният фокус на проекта, разширяването му до различно

промишлено / търговско приложение или прехвърлянето му на други дружества чрез лицензиране или други видове споразумения. Тази информация трябва да бъде включена във формуляр В.3. Примери за типични дейности, които би трябвало да бъдат включени в подкрепа на надеждна стратегия за възпроизвеждане и прехвърляне, са:

- Анализ, насочен към идентифициране на стратегически партньори, необходими за възпроизводимостта и възможността за прехвърляне на предложеното решение в друг контекст и дейности, свързани с договарянето с тях;
- Анализ на пазара / конкурент в светлината на пускането на пазара в различен контекст (т.е.: сектори, структури, региони или държави);
- Дейности за маркетинг, търговия и развитие на бизнеса / проучвания, свързани с репликацията на други места (т.е.: сектори, структури, региони или държави);
- Технически и бизнес дейности, насочени към утвърждаване на възможното разширяване на предлаганото решение за други промишлени / търговски приложения;
- Подготвяне на бизнес случаи, така че предложените техники или методи да могат лесно да бъдат използвани в сектори, различни от тези, които са разгледани в проекта;
- Проучвания / дейности по отношение на достъпа до източници на финансиране, както и физическата идентификация на обектите за възпроизвеждане и прехвърляне;
- Договаряне на лицензионни споразумения за прехвърляне на предложеното решение в друг контекст;
- Разработване на надежден план за възпроизвеждане и прехвърляне (задължително).

4. Специфики на интегрираните проекти

4.1. Какво представляват интегрираните проекти

Интегрираните проекти (ИП) са определени в член 2 от Регламента за LIFE и са допълнително определени в Средносрочната работна програма 2014-2017 г. (СРП). Интегрираните проекти представляват проекти, изпълнявани в голям териториален мащаб, по-специално регионални, мулти-регионални, национални или транснационални мащаби, екологични или климатични планове или стратегии, приети съгласно специфичното за околната среда или климата на Съюза законодателство. Същите са в съответствие с други актове на Съюза или разработени от органите на държавите-членки законодателства, като същевременно гарантират участието на заинтересованите страни и насърчават координацията и мобилизирането на най-малко един друг подходящ източник на финансиране от Съюза, национално или частно финансиране.

За подпрограмата за опазване на околната среда, за 2014-2017 г., СРП за околна среда определя за всяка от областите природа, вода, въздух и отпадъци специфични планове, изисквани съгласно законодателството на Съюза в областта на околната среда, които се изпълняват чрез интегрирани проекти.

Интегрираните проекти се стремят към пълното прилагане на целевия план или стратегия. Това не означава, че интегрирания проект ще обхваща всички действия, предвидени в плана, или че планът ще бъде изпълнен изцяло през целия жизнен цикъл на ИП. ИП обикновено включва стратегически действия за катализиране на процес и мобилизиране на допълнителни ангажменти и финансиране, които в подходящ момент ще доведат до пълното изпълнение на плана или стратегията. ИП трябва да бъде разработен така, че да се отговори на тази дългосрочна цел.

Действително цялостно изпълнение на даден план или стратегия ще се осъществи чрез допълнителни мерки или действия, финансирани извън интегрирания проект, като се използват други налични средства (на Съюза, национални или частни). Някои от тези допълнителни мерки или действия се очаква да бъдат свързани с изпълнението на ИП, докато други могат да бъдат осъществени след нейното приключване. Обикновено се очаква, че бенефициентите на безвъзмездни средства за интегрирани проекти по LIFE заедно с други заинтересовани страни, отговарящи за допълнителните действия, се ангажират да изпълнят целевия план и по-специално, че съответните участници се ангажират да приложат най-малко онези допълнителни дейности, които са предвидени в предложението за проекта като действия, тясно свързани със самия ИП.

Очаква се интегрираните проекти да демонстрират ефективно и добре координирано изпълнение на план или стратегия в дадена географска област, за да се постигнат екологичните цели на Съюза и да се дадат примери как да се възпроизведат успехите в други географски области в тази държава-членка или в други държави-членки.

Интегрираните проекти трябва да включват висококачествен механизъм за многоцелево изпълнение (напр. насочени към ползи за околната среда и климата и изграждане на капацитет), които да позволят постигането на резултати в други области на политиката, да се създадат взаимовръзки с тези политики и да се интегрират екологичните и климатичните действия в тях.

Интегрираните проекти гарантират активното участие на основните заинтересовани страни и компетентни органи, свързани с проектирането и изпълнението на даден проект. Това участие се очаква да бъде постигнато чрез включването им, когато това е възможно и разумно, като асоциирани бенефициенти на ИП или чрез активното им участие в изпълнението на самия ИП и/или на допълващите действия. Проектите и състава на партньорството по проекта се очаква да улесни взаимодействието и да доведе до изграждането на стратегически капацитет между компетентните органи и заинтересованите страни, за да се осигури дългосрочна устойчивост на резултатите от

проектите да се гарантира, че те ще могат да функционират заедно за изпълнението на целевия план или стратегия след края на ИП.

4.2. Обхват на интегрираните проекти за периода 2014-2017 г.

В съответствие с приоритетите, залегнали в Регламента за LIFE, Управляващият орган на LIFE за периода 2014-2017 г. уточнява, че интегрираните проекти в рамките на подпрограмата за околна среда се стремят към съ-финансиране на действия, чиято основна цел е да подпомогнат държавите-членки и регионалните/местните власти в прилагането на следния специфичен набор от стратегически планове или стратегии в областта на околната среда:

- природа и биоразнообразие: трябва да се стремят към прилагане на Националните приоритетни рамки за действия (НПР), разработени съгласно член 8 от Директивата за местообитанията;
- води: трябва да са насочени към изпълнението на планове за управление на речните басейни (ПУРБ), разработени в държавите-членки съгласно Рамковата директива за водите;
- отпадъци: трябва да се стремят към изпълнение на плановете за управление на отпадъците, изисквани съгласно член 28 от Рамковата директива за отпадъците 2008/98 и/или програми за превенция на отпадъците, както се изисква от член 29 от Рамковата директива за отпадъците;
- въздух: трябва да са насочени към изпълнението и мониторинга на планове за качество на въздуха, определени в Директива 2008/50/ЕО, с крайната цел да допринесат за националните програми за намаляване на замърсяването на въздуха.

Проектите, финансирани по програмата LIFE в рамките на една приоритетна област, трябва да избягват припокриването на екологичните и климатичните цели в друга приоритетна област и да насърчават синергията между различните цели, подобряването на функционирането на екосистемите и предоставянето на техните услуги, както и използването на зелени обществени поръчки.

4.3. Многоцелеви механизъм, синергии и интеграция

За да се изпълни изискването ИП да включват висококачествени многоцелеви механизми за изпълнение, предложенията трябва да представят цялостни проекти, които ще постигнат основната си цел (увеличаване на биоразнообразието, по-добро качество на въздуха, добро състояние на водата, по-добре управлявани отпадъци) по начин, който също така предоставя ползи и за други цели в областта на околната среда и климата. В това отношение могат да бъдат от значение следните аспекти:

- за природозащитните интереси, които се занимават с изпълнението на НПР за Натура 2000, техният принос към други цели на стратегията на ЕС за биоразнообразието, както и постигането на "добро състояние на околната среда", съгласно Рамковата директива за морска стратегия и за постигане на целите на Рамковата директива за водите като:
 - икономическа оценка, биофизична оценка и възстановяване на екосистемите и техните услуги;
 - увеличаване на приноса на селското и горското стопанство за биологичното разнообразие;
 - намаляване на въздействието на рибарството и на други ползвания на морските и крайбрежните природни ресурси върху биологичното разнообразие;
 - мониторинг, превенция, ликвидиране и контрол на инвазивни чужди видове;

- за водните ИП, занимаващи се с изпълнението на плановете за управление на речните басейни и предложените от тях действия, като целенасочено залесяване, създаване на влажни зони, възстановяване на заливни низини, принос към доброто състояние на вътрешните води, улавяне на въглерод, намаляване на хранителните потоци в морските води, намаляване на риска от наводнения и подкрепа за подобряване на сухоземното и водно биоразнообразие;
- за ИП за отпадъците, които се занимават с изпълнението на плановете за управление на отпадъците и/или програми за превенция на отпадъците, техния принос към целите, определени в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа (COM (2011) 571), Съобщението на ЕК относно устойчивото потребление и производство, План за действие за устойчива промишлена политика (COM/2008/0397) и Съобщението на ЕК, относно Европейското партньорство за иновации в суровините (COM (2012) 82) и неговия Стратегически план за изпълнение, приет на 25.9.2013 г.. Където е необходимо, следва да се обърне специално внимание и на морските отпадъци.
- за ИП за въздуха, свързани с изпълнението на плановете за качество на въздуха, техния принос към многобройните изисквания на Стратегията на ЕС за качество на въздуха (включително приноса към националните програми за намаляване на замърсяването на въздуха), градското измерение, потреблението на енергия, транспорта и селскостопанската практика чрез например:
 - принос за намаляване на концентрациите на множество замърсители (PM, NO₂, O₃, NH₃) и в същото време,
 - принос за достигане на пределно допустимите стойности в регионалните плановете за качество на въздуха съгласно Директива 2008/50/ЕО, както и за намаляване на емисиите за постигане на съответствие с новите ангажименти за намаляване на националните тавани за емисии на национално равнище и в същото време,
 - намаляване на проблемите с шума чрез свързването им или включването им в стратегия за устойчива градска мобилност и/или план за шума,
 - насърчаване на иновативни местни и регионални енергийни проекти, насочени към качеството на въздуха в зоните с постоянно високо използване на отоплителни инсталации за въглища и биомаса,
 - насърчаване на иновативни и висококачествени приложения за изгаряне на биомаса и тяхното правилно използване,
 - намаляване на потреблението на енергия чрез свързване или включване в националните плановете за действие за енергийна ефективност, посочени в Директива 2012/27 / ЕС,
 - подкрепа за прилагането на кодекса за добри практики на икономическата комисия за Европа на ООН, за намаляване на емисиите от селското стопанство, които също трябва да допринесат за намаляване на загубите на селскостопански емисии за водата.

Също така, за постигане на по-висок резултат ще бъдат разгледани проекти, показващи синергии с действия, финансирани или представени за финансиране по подпрограма LIFE за действие по климата, особено ако тези взаимодействия се очаква да окажат положително въздействие върху опазването на биологичното разнообразие. От друга страна, проектите, финансирани в рамките на една приоритетна област, които биха могли да припокриват екологичните или климатичните цели в друга приоритетна област, вероятно ще получат по-нисък резултат, освен ако това въздействие не е ясно обяснено и оправдано в предложението, в контекста на общите

мерки за осигуряване на екосистемни услуги и смекчаване на последиците от измененията на климата.

Освен това, всички проекти ще бъдат оценени и по отношение на техния принос към икономическите и социалните цели.

4.4. Възпроизвеждане и мултиплициране на резултатите

Възпроизвеждането и възможността за прехвърляне на резултатите е потенциалът на проекта да бъде възпроизведен в други региони на същата държава-членка или в други държави-членки по време и след изпълнението на ИП. Успешната репликация и прехвърляемост изисква от самото начало ясен план, стратегия за оценка, стратегия за изграждане на капацитет (умения, комуникация, финансиране) и последваща стратегия, която ще достигне критична маса по време на проекта и/или в краткосрочна и средносрочна перспектива след края на проекта.

Това са планове надхвърлящи трансфера на знания и работа в мрежа и включват практикуването на други техники, методи или стратегии, разработени или приложени в проекта. Това може да бъде постигнато чрез изпълнението на някои от действията по ИП само в рамките на ограничена част от територията на проекта (например в случая на ИП за въздуха само в 1 от 5-те градове, участващи в цялостния ИП) и възпроизвеждането им чрез допълващи действия в цялата област, обхваната от ИП (например всичките 5 града) и от плана (например целия регион или страна). По отношение на ИП за водите, които са изследвали редица мерки за възстановяване на реки в голям мащаб, най-успешните мерки (които осигуряват най-широка екосистемна полза и обществени ползи) ще бъдат включени в други ПУРБ, чрез други най-подходящи фондове на ЕС или национални фондове, например в следващия цикъл на планиране.

4.5. Финансиране на интегрирани проекти

Няма фиксиран минимален размер за бюджетите на ИП. Бенефициентите трябва обаче да са наясно, че като се има предвид техният мащаб, предложенията за ИП се очаква да бъдат големи и амбициозни, със значителен бюджет. Предвижда се програма LIFE да допринесе средно със 10 милиона евро за всеки ИП (т.е. общият бюджет на проекта може да бъде около 17 милиона евро).

Кандидатите трябва да знаят, че въз основа на наличието на средства за съответната бюджетна година и като се има предвид броят на допустимите за финансиране предложения, може да се наложи намаляването на исканата вноска по програмата. Това може да се случи особено, когато това искане надхвърля споменатия по-горе среден принос на LIFE.

Обърнете внимание, че общият индикативен бюджет, наличен за ИП през 2017 г., е около 86 милиона евро.

4.6. Процент на съ-финансиране за интегрираните проекти

Максималният процент на съ-финансиране от LIFE за интегрираните проекти е 60% от общите допустими разходи по проекта. Останалите 40% от разходите се покриват изцяло от собствените вноски на бенефициентите на проекти или се допълват от съ-финансиращите организации. За да се избегне евентуално двойно финансиране на проекти, използващи средства на ЕС, не могат да се използват други средства от ЕС, които да допринесат за тези 40%. Това означава, че конкретните действия, насочени и съ-финансирани от фондове LIFE, не могат да получат съ-финансиране от друг фонд на ЕС.

Важно: Финансови задължения, произтичащи от прилагането на принципа "замърсителят плаща", като глоби или задължителни компенсации за щети за околната среда, при никакви обстоятелства няма да бъдат съ-финансирани по LIFE.

4.7. Мобилизиране и взаимно допълване с фондове, различни от LIFE

Една от основните характеристики на интегрираните проекти е, че те трябва да мобилизират други (ЕС, национални или частни) средства за финансиране на допълнителни мерки или действия в рамките на целевия план или стратегия, но извън самия Интегриран проект. Финансирането от други фондове на ЕС може - и всъщност се очаква - да бъде използвано за тази цел.

Следователно предложението за интегриран проект следва не само да идентифицира средствата, които ще допринесат за самия проект, но и да предостави обобщено описание на допълващите действия, които ще бъдат осъществени по време на периода на интегрирания проект, като се използват източници на финансиране, мобилизирани в допълнение към Проекта по LIFE.

Моля, не забравяйте, че ИП трябва да може да мобилизира най-малко един различен от LIFE източник на финансиране от Съюза, национално или частно, за да финансира допълващи действия, необходими за изпълнението на целевия план или стратегия.

Следователно кандидатите трябва да разработят интегрираните проекти по LIFE, като избират от целевия план или стратегия последователен набор от мерки или действия, за които LIFE е най-подходящият източник на финансиране. Други допълнителни мерки или действия следва да бъдат финансирани, като се използват други източници на финансиране (на Съюза, национални или частни) и следва да се прилагат в допълнение към интервенциите по LIFE.

По-специално, програмата LIFE следва да допълва други основни програми на ЕС за финансиране, включително Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, INTERREG, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за морско дело и рибарство и Horizon 2020 (Рамковата програма за научни изследвания и иновации). В същото време други финансови инструменти като JESSICA, Финансовия инструмент за финансиране на природни капитали (NCFE) и др. могат да предоставят допълнително финансиране. Обърнете внимание, че NCFE, тъй като е подкрепен от LIFE няма да се счита за мобилизиран фонд.

В допълнение към източниците на финансиране от ЕС, могат да бъдат включени международни (например ЕФТА, фондовете на ЮНЕСКО и т.н.), национални или частни донори. Моля, имайте предвид, че международните, национални и частни фондове могат също да осигурят съ-финансиране от 40% от общите допустими разходи по Интегрирания проект, които трябва да бъдат осигурени от бенефициента.

Допълнителните действия подпомагат прилагането на същия мащабен план или стратегия, към която е насочен Интегрирания проект. Това допълване може да бъде под формата на:

- Действия, подобни на тези, финансирани от Интегрирания проект, но реализирани в различен географски район. По този начин дейностите, изпълнявани в рамките на Интегрирания проект, ще бъдат възпроизведени в по-голям мащаб. Това би позволило решаването на даден набор от критични въпроси, вероятно в цялата област, обхваната от плана (например премахване на всички бариери за миграция на рибите от морето в речен басейн или под-басейн);
- Действия, различни от, но допълващи тези, изпълнявани в рамките на Интегрирания проект, изпълнени в същата географска област като ИП. Това би позволило изпълнението на по-широк кръг от действия, предвидени в плана/стратегията в тази област (например за възстановяване на реките, биха могли да бъдат създадени буферни зони от 10 метра чрез програми за развитие на селските райони, премахване на рибните бариери чрез фондове за рибарство и възстановяване на заливните низини на определени места чрез финансиране по програмата LIFE).

В повечето случаи, за да се осигури възможно най-голямо въздействие от ИП и допълващите действия, се очаква комбинация от описаните по-горе две форми на допълняемост.

Качеството на координацията с други механизми за финансиране и нивото на мобилизиране на допълнителните фондове, както и вероятността от действителната им мобилизация и тяхната функционална връзка с плана, който ще бъде приложен, ще окажат въздействие върху оценката.

Поради това е важно да се подчертае, че за целите на интегрираните проекти допълнителното финансиране може да се счита за "мобилизирано" само ако такова финансиране:

- не е предоставено или изразходвано от един от бенефициентите на ИП преди стартирането на тази покана за подаване на заявления за участие в програмата през 2017 г. В изключителни случаи и с изрично обосноваване от кандидатите средствата, отпуснати преди тази дата, също могат да бъдат приети, но при никакви обстоятелства няма да бъдат приети средства, отпуснати или изразходвани преди отправянето на покана LIFE 2015 (1 юни 2015 г.); и
- е било извършено/потвърдено от съответния източник на финансиране до момента на представяне на пълното предложение с официално писмо за намерение (т.е. формуляр А8), подписано от компетентния орган, представляващ източника на финансиране, който ясно потвърждава наличието или действителното ангажиране на допълнителното финансиране; или
- при липса на действителен ангажимент/потвърждение към момента на пълното предложение, компетентният орган, представляващ източника на финансиране, посочен от бенефициента, е подписал официално писмо за намерение, потвърждаващо потенциалната допустимост на предложените от кандидата за финансиране от този източник дейности и времето и вероятността за бъдещ ангажимент за финансиране.

Ако поради обективни причини, като например времето на прилагане на други фондове, тези общи изисквания за "мобилизиране на допълнителни източници на финансиране" не са изпълнени, бенефициентите трябва да представят - най-късно с пълното си предложение - подходяща обосновка за липсата на формален ангажимент или писмо за намерение във връзка със съответните фондове.

Във всеки случай, за да бъде допустимо заявлението, най-малко едно писмо за намерение, ясно потвърждаващо наличието или действителния ангажимент за допълнителното финансиране, трябва да бъде представено заедно с пълното предложение.

При изпълнението на изискването за мобилизиране на средства за допълнителни действия кандидатите трябва да спазват разпоредбите на член 8 от Регламента за LIFE. Съответно "дейностите, подкрепяни от програмата LIFE, трябва да осигурят последователност и синергии и да избягват припокриването с други програми за финансиране на Съюза. По-специално, Възложителят и държавите-членки трябва да осигурят координация с Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за морско дело и рибарство и "Хоризонт 2020".

Поради това е от съществено значение, преди да представят своята концепция за ИП и пълното предложение, бенефициентите да проверят дали действията, предложени в самия ИП, вече са или биха могли да бъдат по-подходящо финансирани чрез други фондове на ЕС.

Освен това на етапа на преразглеждане на проекта, може също да се изисква да се посочат предприетите стъпки, за да се осигури координацията на финансирането по програма LIFE и допълняемостта към други програми за финансиране на ЕС от съответния национален орган.

4.8. Процес на кандидатстване за интегрирани проекти?

Процесът на подаване и подбор на интегрираните проекти е въз основа на двуетапна процедура, предвидена в регламента за LIFE. Подробности за този процес, както и специфичните критерии за допустимост и възлагане са определени в Многогодишната работна програма на LIFE за периода 2014-2017 г. Процесът цели да улесни работата на потенциалните кандидати и да гарантира, че те получават възможно най-добрите насоки от страна на Комисията и оптимизират качеството на проектите, които в крайна сметка ще получат финансиране по програма LIFE.

4.8.1. Етап 1 - Подаване на концепция:

Заявителят трябва да представи концепцията за проекта, която трябва:

- Да обобщи контекста и да посочи географското местоположение на проекта;
- Да опише основните действия и средства, предвидени за изпълнението на самия Интегриран проект, заедно с общите им разходи (общ бюджет) за целия период на проекта;
- Да обобщи съответните допълнителни действия (изпълнени извън интегрирания проект и за които се предвижда допълнително финансиране);
- Да очертае очаквания принос за изпълнението на плана/стратегията;
- Да опише качествените и количествените очаквани резултати (основни резултати и постижения);
- Да посочи потенциалните бенефициенти и заинтересованите страни, за които се очаква да бъдат включени;
- Да предостави обобщена информация относно аспектите, свързани с дългосрочната устойчивост (включително изграждането на капацитет);
- Да опише очакваните големи ограничения и рискове.

Към концепцията трябва да се приложи:

- Пълно копие на съответния план или стратегия, изисквано от конкретното законодателство на Съюза, което интегрираният проект има за цел да приложи. Планът или стратегията трябва да са официално приети от компетентния орган до момента на представяне на концепцията и да бъдат считани от Комисията за приемливи по качество. В случай, че официалното приемане все още не е осъществено, кандидатът трябва да предостави писмо, обясняващо статута на плана/стратегията и очакваната дата на одобрение. В такъв случай одобрението трябва да се извърши преди крайния срок за подаване на пълно проектно предложение за интегриран проект. Когато не се предвижда формално приемане/одобрение, заявителят трябва да докаже, че планът е изпълнил всички процедурни стъпки, предвидени в правното основание, за да бъде считан за окончателен. В случай на природозащитни интереси, (например PAF), официално представен на Комисията, се счита последния план.
- Финансов план (съгласно формуляр CNf), описващ общото финансиране на проекта и демонстриране на мобилизирането на средства (различни от LIFE) за изпълнение на мерки или действия, допълващи интегрирания проект в рамките на целевия план или стратегия. Когато е целесъобразно, финансовият план взема предвид предвидените в плана или стратегията финансови споразумения.
- Други оправдателни документи извън плана/стратегията и финансовия план - като карти, снимки, диаграми, графики и т.н. - също могат да бъдат представени, когато това се сметне за необходимо от кандидата.

4.8.2. Етап 2 - Представяне на пълното проектно предложение:

Ако концепцията е одобрена от Възложителя, съответните кандидати ще бъдат поканени да представят пълно предложение, включващо всички надлежно попълнени формуляри. След като бъдат изпратени покани за представяне на пълни предложения, ще има писмена фаза на въпроси и отговори, която да позволи на кандидатите да изяснят неясните въпроси, като получената информация се предоставя на всички поканени кандидати.

Пълното предложение следва по-специално:

- Да предостави подробности за контекста и да посочи географското (ите) местоположение (и) на ПР;
- Да уточни свързаните бенефициенти и заинтересованите страни, които се очаква да бъдат включени, включително ролята, които ще играят за изпълнението на проекта;
- Да опише действията и средствата, предвидени за изпълнението на самия Интегриран проект, заедно с бюджетните им разходи;
- Да опишете качествените и количествените очаквани резултати (резултати и постижения);
- Да предостави резюме на изброените по-горе аспекти и на свързаните с тях допълнителни действия (изпълнени извън интегрирания проект и за които се предвижда допълнително финансиране);
- Да предостави подробна информация за дългосрочната устойчивост на проекта, включително аспектите на изграждането на капацитет.

За да се докаже наличието на средства, които кандидатите трябва да мобилизират за финансиране на допълнителни действия, трябва да се представят заедно с пълното предложение писма за намерение (формуляри А8), подписани от управляващия орган/субект на съответния източник на финансиране. Писмата за намерение трябва да посочват състоянието на финансовия ангажимент, като ясно потвърждават наличието или действителния ангажимент на допълнителното финансиране или потвърждават допустимостта на искането за (потенциално) финансиране и вероятността от отпускането му, както и очакваната (и ако е приложима максимална) сума, която трябва да бъде отпусната, вкл. се посочва времето и вероятността за бъдещо финансиране. За да бъде допустимо заявлението, най-малко едно писмо за намерение, което ясно потвърждава наличието или действителния ангажимент на допълнителното финансиране, трябва да бъде представено заедно с пълното проектно предложение.

Докато пълното предложение следва по принцип да бъде подробно проследяване на концепцията, за целите на подобряването тя може да се различава по отношение на съдържание, включително продължителността на проекта или структурата на партньорството.

Кандидатите трябва да изпратят отново основния план/стратегия заедно с пълното предложение само в случай, че бъде приета нова актуализирана версия след представянето на концепцията. В такъв случай повторното подаване е задължително.

В случай че основният план/стратегия не е одобрен към датата на концепцията, той трябва да бъде официално приет преди представянето на пълното предложение и да бъде приложен към него.

4.9. Кой може да представи концепция и/или предложение за интегриран проект?

Докато други предложения за проекти по LIFE могат да бъдат подадени от всяко юридическо лице, регистрирано в Европейския съюз, в случая на интегрирани проекти се

препоръчва компетентният орган или структура, отговорни за изпълнението на плана или стратегията, да подаде концепцията и пълното предложение. Във всеки случай, компетентният орган трябва да участва в проекта като **бенефициент** (координиращ или асоцииран). Ако безвъзмездната помощ бъде предоставена, организацията, която е представила концепцията и/или предложението за интегриран проект, ще стане координиращ бенефициент.

В изключителни и добре обосновани случаи кандидатът, който е представил пълното проектно предложение, може да бъде различен от този, който е представил концепцията (т.е. в случай на реструктуриране на държавната администрация в дадена страна/регион или ако по време на процеса на оценка на концепцията като забележка е идентифициран по-подходящ орган/организация, който да ръководи проекта.

Кандидатите могат да попаднат в една от следните три категории: (1) публични органи, (2) частни търговски организации и (3) частни нетърговски организации (включително НПО).

Кандидатът трябва да докаже правния си статут (като попълни формуляр за кандидатстване A2), потвърждаващ юридическата регистрация в ЕС.

Моля, направете справка в "Ръководството за оценка на интегрираните проектни предложения за LIFE" за пълни подробности относно задължителните административни документи, които се изискват с предложението в зависимост от правния статут на координиращия бенефициент.

4.10. Кой може да участва в интегриран проект?

След като предложението бъде прието за съфинансиране по LIFE, кандидатът ще стане координиращ бенефициент, който ще бъде единственото звено за контакт на Възложителя и единственият бенефициент, който ще докладва директно на Възложителя за техническия и финансов прогрес на проекта.

Координиращият бенефициент получава финансовото участие на ЕС от Възложителя и осигурява разпределението му, както е посочено в споразуменията за партньорство, установени с асоциираните бенефициенти. Координиращият бенефициент трябва да участва пряко в техническото изпълнение на проекта и в разпространението на резултатите.

4.11. Как, къде и кога да се подаде предложение за ИП?

Кандидатите трябва да изпратят своите концепции за ИП и ако бъдат поканени, пълни предложения за ИП, като използват формулярите, включени в ръководството за кандидатстване и прикрепят всички съответни документи.

Концепциите трябва да бъдат изпратени на долния адрес, не по-късно от 26 септември 2017 г. Крайният срок за представяне на пълното предложение ще бъде посочен в съответната покана, но се предвижда да бъде 2 април 2018 г.

Пощенски адрес:

LIFE 2017 – Integrated Projects – Environment Subprogramme
European Commission
DG ENV – LIFE unit (BU9 03/006)
B-1049 Brussels
Belgium

Доставка на ръка е възможна само на следния адрес:

LIFE 2017 – Integrated Projects – Environment Subprogramme
European Commission

DG ENV – LIFE unit (BU9 03/006)

Avenue du Bourget 1

B-1140 Brussels (Evere)

Belgium

Моля, обърнете внимание, че кандидатът е отговорен да гарантира, че концепцията и/или пълното предложение ще пристигнат навреме. Всеки куриер или пощенска служба служи като представител на жалбоподателя.

Потвърждение за получаване на концепцията и на пълното проектно предложение ще бъде изпратено по електронна поща до кандидатите, като също така ще бъде посочен и референтният номер на LIFE.

Концепцията, както и пълното проектно предложение и всички задължителни приложения трябва да бъдат представени на CD-ROM или DVD, в електронен формат, придружени от подписано придружително писмо. Пълното заглавие на предложението трябва да бъде ясно обозначено на CD-ROM/DVD и на писмото.

По отношение на пълното копие на плана или стратегията, с оглед на неговия обем и сложност, този документ може да бъде представен чрез предоставяне в предложението на интернет връзка, където планът/стратегията може да се разглежда. Отговорност на кандидатът е да гарантира, че предоставената интернет връзка е работеща, и че документа е напълно достъпен за външен потребител. Ако достъпът до плана/стратегията е ограничен, кандидата предоставя на Договарящия орган необходимите права за достъп, включително ясен набор от инструкции за това, как да получи достъп до него в писмото, придружаващо предложението.

Концепцията или пълното предложение трябва да се представят като "чернобял" pdf документ, включващ всички технически формуляри (напр. формуляр за концепцията, формуляри А, В и С за пълното предложение) и всички финансови формуляри (финансов план за концепцията; F формуляри за пълното предложение). Преди подаването, предложението трябва да се отпечата на черно-бял принтер във формат А4. След това формулярите трябва да бъдат сканирани и представени като единствен pdf файл на оригиналните, отпечатани, попълнени и подписани (където е приложимо) формуляри на хартия. Кандидатите трябва да се уверят, че съответният pdf файл е с четливо качество (при максимална резолюция 300 dpi - кандидатите трябва да избягват изпращането на сканирани файлове с по-висока разделителна способност, за да запазят файловете управляеми). Когато се подписват формулярите за проектни предложения, бенефициентите следва да проверят дали подписите могат да бъдат идентифицирани на разпечатката на формуляра.

Концепцията не трябва да се изпраща отново с пълното предложение.

Финансовите формуляри (формулярите "F") на пълното предложение трябва да бъдат представени и в Excel формат за целите на валидирането.

Обърнете внимание, че кандидатите трябва да запазят оригиналните, подписани файлове на Word и Excel, съдържащи всички формуляри, за възможно използване при подготовката на окончателните споразумения за отпускане на безвъзмездни средства.

Много важно: Моля, обърнете внимание, че електронният адрес, посочен от заявителя като имейл адрес на лицето за контакт във формуляри CNb и A2, ще бъде използван от Възложителя за контакт, във връзка с цялата кореспонденция с кандидата по време на етапите на процедурата за оценка. Следователно тя трябва да съответства на имейл акаунт, който е валиден, активен и проверяван ежедневно по време на процедурата по оценяване.

Ръководството за ИП съдържа подробна информация и инструкции за попълване на формулярите за концепцията и административните формуляри (А), техническите (В и С) и финансовите (F) на пълното предложение. Други подкрепящи документи - като карти, снимки, диаграми, графики и т.н. - могат да се представят заедно с пълното предложение, които кандидата счита за необходими. Не се оценяват допълнителни документи/приложения, различни от тези, които се изискват от кандидатите (например брошури, автобиографии, допълнителна информация и т.н.) и следователно кандидатите не трябва да включват такъв материал на електронния формат (CD-ROM / DVD).

При изготвянето на концепцията или на пълното предложение кандидатите се трябва да се запознаят с "Често задаваните въпроси" от поканите за периода 2014-2016 г., както и тези, които ще бъдат подготвени за 2017 г. и предоставени на уебсайта на LIFE: <http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeIPs2017/faq.htm>

4.12. Как ще бъдат избрани интегрираните проекти по LIFE?

Комисията отговаря за провеждане на процеса на оценяване. Техническата методология за процедурата за подбор на интегрираните проекти и критериите за подбор и възлагане са описани в раздел 5 от Многогодишната работна програма за LIFE за периода 2014-2017 г. За подробно описание на начина, по който тази процедура ще бъде приложена, моля, направете справка в "Ръководство за оценка на проектни предложения за интегрирани проекти LIFE 2017 - Подпрограма" Околна среда".

4.13. Каква е оптималната начална дата и продължителност на интегрирания проект?

При планирането по време на проекта бенефициентите трябва да знаят, че очакваната най-ранна дата на подписване на споразуменията за безвъзмездна помощ за интегрираните проекти LIFE 2017 ще бъде през септември 2018 г. Следователно възможно най-ранната дата за начало на тези проекти се очаква да бъде 2 октомври 2018 г. Окончателна дата ще бъде определена в поканата за представяне на пълното предложение. Всички разходи, направени преди началната дата на проекта, няма да се считат за допустими и не могат да бъдат включени в бюджета на проекта.

Няма предварително определена продължителност на проекта за интегриран проект по LIFE. Въпреки това, предвид пряката връзка на проекта с дългосрочните планове и стратегии, повечето интегрирани проекти се очаква да продължат между 6 и 10 години.

Опитът от предишната програма показва, че много проекти са имали затруднения да завършат всички действия в рамките на предложената продължителност на проекта, най-вече поради непредвидени закъснения и трудности, възникнали по време на проекта. Затова бенефициентите се съветват да предвидят подходящ срок на безопасност (например 6 месеца) в графика на своето предложение.

Бенефициентите трябва да са наясно, че проект, който е изпълнил всички свои действия преди крайната дата, може да представи окончателния си доклад предварително и да получи окончателното си плащане преди официалната крайна дата на проекта, посочена в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

4.14. Кой трябва да управлява Интегриран проект?

Компетентният орган или структура, отговорни за изпълнението на плана или стратегията, към която е насочен ИП, обикновено се очаква да представи концепцията и пълното проектно предложение и по този начин да стане координиращ бенефициент по интегрирания проект.

Очаква се управлението на проекта да се извършва от персонала на координиращия бенефициент. Въпреки това, въз основа на подходяща обосновка, то може да бъде извършено от под-изпълнител под пряк контрол на координиращия бенефициент. Всички други договорености за управлението на проекта трябва да бъдат адекватно обяснени и обосновани. Също така се препоръчва всеки проект да има ръководител на проекта на пълен работен ден.

В предложението следва ясно да се опише кой ще отговаря за управлението на проекта, колко персонал и време ще бъде посветено на тази задача и как и от кого ще се вземат решенията по проекта (т.е. как и от кого управлението на проекта ще бъде контролирано).

4.15. Как ще се реализира интегриран проект по LIFE на практика?

ИП обикновено продължава няколко години и включва доста амбициозен бюджет. Той се занимава и със сложна задача: изпълнението на план или стратегия. ИП обхваща голяма географска област и включва няколко заинтересовани страни и много допълващи дейности, финансирани от различни фондове. Тази сложност изисква адаптивен подход при проектирането на механизма за изпълнение. Поради тази причина ИП се реализират на базата на револвиращ програмен механизъм, структуриран във фази (т.е. фаза 1, фаза 2 и т.н.). Всяка фаза обикновено трае между 1,5 и 2,5 години. Продължителността на всяка фаза следва да бъде определена с оглед на общата продължителност на ИП и всяка следваща фаза трябва, доколкото е възможно, да бъде със същата продължителност.

Как ще стане това на практика?

Да приемем, че нашият ИП ще продължи 10 години и че всяка фаза ще покрие 2,5 години. Това означава, че Вашият ИП ще бъде организиран в четири фази.

Кандидатът ще бъде помолен да предостави пълни технически и финансови подробности относно всички действия, предвидени по време на фаза 1. За следващите фази заявителят ще трябва да предостави по-сбитата информация, която е достатъчна, за да се докаже техническата и финансова съгласуваност и обосновка на проекта. Три месеца преди края на фаза 1 бенефициентът ще подаде искане за изменение с ново подробно планиране за фаза 2 (включително необходимите адаптации за обобщената информация за останалите две фази). Новият план за фаза 2 ще бъде проверен и след като бъде одобрен, ще бъде подписано изменение на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. Това ще формира референтната база за работата през следващите 2,5 години.

Най-късно 3 месеца след края на фаза 1 бенефициентът трябва да представи междинен доклад заедно с искане за плащане по предварителното финансиране. Възложителят трябва да оцени отчета и искането за плащане и, ако бъде приет, да нареди плащането.

В повечето случаи заявлението за изменения, подадено преди края на фаза 1, се очаква да бъде придружено от проект на междинния доклад, за да се покаже напредъкът на проекта и да се обосноват исканите промени за предстоящите фази. Окончателният междинен доклад ще бъде актуализация на този проект, особено по отношение на финансовия отчет.

Този механизъм ще бъде повторен за всяка фаза до края на проекта, когато ще бъде представен окончателният отчет и искането за разходи. По този начин бенефициентът ще може да адаптира ИП към непрекъснато променящата се реалност, като същевременно предоставя достатъчно информация, за да позволи на Възложителя да изпълнява функциите си за мониторинг и проверка.

Имайте предвид, че в случаите на проекти, при които първоначалният проект и следователно подписаното споразумение за отпускане на безвъзмездна помощ включват пълни технически и

финансови подробности за целия период на проекта, в края на всяка фаза може да няма нужда от изменение.

4.16. Колко обемен трябва да бъде проектът за ИП?

Трябва да се направи разграничение между концепцията и цялостно предложение за интегрирано предложение.

А) Описателната част на концепцията (формуляр CNd), в зависимост от обхвата и сроковете на проекта, не трябва да бъде по-голяма от 10 страници. Също така, финансовият план (формуляр CNf) трябва да бъде кратък (максимум 3 страници). Придружаващият план (напр. НПРД за Натура 2000) или стратегията трябва да бъде пълният документ, подготвен в съответствие с изискванията на съответното законодателство. За да се предостави адекватна информация и подробности, концепцията ще трябва да направи точни препратки към съответните точки/глави на плановете/стратегииите, които се прилагат.

Б) Пълното предложение за проект ще бъде по-дълго от концепцията, но все пак трябва да бъде във възможно най-кратката и ясна форма. Кандидатите трябва да избягват обширни предложения и не трябва да предоставят прекалено подробни описания на областите на проектите, екологичните технологии, списъците с видове и т.н. За тази цел, макар че те следва да предоставят ясни и подробни описания за всички действия по проекта, те могат да направят конкретни препратки към съответните точки/глави на плановете/стратегииите, които се прилагат. Трябва да бъдат приложени карти, когато това е полезно, за да се изясни местоположението на предложените действия (имайте предвид, че в някои случаи те са задължителни).

Кандидатите трябва да отбележат различните изисквания, описани в раздел 3.3.2 от ръководство за ИП - относно нивото на детайлите в описанието на действията, които трябва да бъдат изпълнени през първата фаза на проекта и след това.

Брошури, автобиографии и други подобни документи не трябва да се изпращат и винаги ще бъдат пренебрегвани при оценката, дори ако са предоставени.

4.17. Може ли интегрираният проект да включва текущи дейности?

Действията, които вече са започнали преди началото на проекта, не са допустими.

Когато дейностите, които се предприемат в рамките на проекта, се различават значително от предишни или текущи дейности по отношение на честотата или интензивността, те не се считат за текущи. Кандидатите трябва да предоставят обяснение и обосновка защо подобни действия биха били "значително различни".

По изключение, в случай на действия, които са били предприети и завършени в миналото и които се предлагат да бъдат повтаряни при подобна честота или интензивност по време на проекта, заявителят трябва да представи доказателства, че такива действия не биха били извършени при липса на проект по LIFE.

4.18. Може ли Интегрираният проект да включва повтарящи се дейности?

Редовното управление е действие, което трябва да се извършва периодично (поне веднъж годишно), за да се поддържат например консервационния статус на даден вид, местообитание или екосистема. Например, всяко наблюдение на място, периодично косене или дългосрочни дейности за мониторинг, които са започнали преди началото на проекта, обикновено не отговарят на новите периодични действия и по принцип са допустими за финансиране по ИП на LIFE. По-специално, повтарящи се действия с ясна пилотна демонстрационна стойност могат да се считат за допустими за финансиране.

Въпреки това, проектите, предвиждащи периодични действия, трябва да демонстрират в достатъчна степен дългосрочна устойчивост и европейска добавена стойност на предложеното действие. Поради това бенефициента трябва изрично да се ангажира, че бенефициентите на проекта ще продължат след края му всякакви повтарящи се действия, започнати и проведени по време на проекта, и да обясни как ще бъде финансирано продължението. Изпълнението на този ангажимент ще бъде проверено в момента на окончателното плащане, когато Възложителят ще провери дали повтарящите се дейности все още се предприемат при необходимата периодичност или че всички административни и бюджетни условия са изпълнени, за да се гарантира тяхното продължение през подходящо време. Ако няма гаранция, че повтарящите се действия ще продължат след края на проекта, всички свързани разходи ще бъдат недопустими.

4.19. Дългосрочната устойчивост на интегрираните проекти

Интегрираните проекти представляват значителна инвестиция и Европейският съюз отдава голямо значение на дългосрочната устойчивост на тези инвестиции. Задължително е, през целия период на проекта, бенефициентите да се уверят как инвестициите ще бъдат осигурени, поддържани, разработени и използвани след края на проекта.

Докато ИП обикновено не може да постигне цялостно изпълнение на целевия план или стратегия по време на проектния цикъл, той улеснява изграждането на капацитет в компетентния орган и други основни заинтересовани страни за катализиране на процеса за пълното прилагане на този план. За тази цел следва да се предвидят действия за задоволително координиране на изпълнението на дейностите, предвидени в целевия план или стратегия (финансирани от LIFE или не) и използването на различни фондове. Те трябва да бъдат включени в концепцията и в пълното проектно предложение и внимателно ще бъдат проверени по време на процеса на оценяване.

4.20. Може ли Интегрираният проект да включва изследователски дейности?

Докато финансирането на научноизследователски дейности от страна на ЕС е предоставено по "Хоризонт 2020" - Рамковата програма за научни изследвания и иновации (2014-2020 г.), ограничени изследвания, насочени към подобряване и усъвършенстване на познанията, които са основата на проекта, могат да се осъществяват в рамките на проект по LIFE. Изследванията трябва да са стриктно и неразривно свързани с целите на проекта и кандидатът трябва да обясни подробно как правилното изпълнение на проекта се базира на тези научноизследователски дейности, което показва, че съществуващата научна основа е недостатъчна, както и как ще бъдат използвани допълнителните знания за осъществяване на дейностите по проекта. В такъв случай научните публикации се считат за важни резултати от проекта.

Тъй като ИП прилагат съществуващи планове или стратегии, в повечето случаи не се очакват такива изследвания.

4.21. Може ли Интегрираният проект да включва изграждане на голяма инфраструктура?

Целевият план или стратегия може да включва изграждане на инфраструктура, но проекти, включващи изграждането на голяма инфраструктура, не попадат в приложното поле на програма LIFE и следователно не са допустими. Проектът се счита включващ изграждането на голяма инфраструктура, ако разходите за "единична инфраструктура" надхвърлят 500 000 евро. "Единична инфраструктура" означава всички елементи, които са физически обвързани, за да осигурят функционалността на инфраструктурните инвестиции (напр. за еко-тръбопровод: мост, бариери, табели и др.). Такава и по-голяма сума може да бъде по изключение призната, ако в предложението пълна техническа обосновка показва необходимостта от инфраструктурата за осигуряване на ефективен принос към целите на членове 10 или 11 от Регламента за LIFE.

5. Информация за финансовите инструменти. Видовете финансови инструменти, условия за кандидатстване

Финансовите инструменти по програмата представляват инструменти за възмездно финансиране, и имат за цел да облекчат достъпа до капитал за изпълнение на проекти. Управляват се съвместно от Европейската комисия и Европейската инвестиционна банка. Съгласно Регламент (ЕС) No. 1293/2013 част от бюджета на програма LIFE се предоставя не под формата на грант, а чрез два финансови инструмента:

- **Механизъм за финансиране на природен капитал (NCFF):**
В рамките на механизма за финансиране на природен капитал (NCFF), Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) ще предоставя заеми и инвестиции във фондове за подкрепа на проекти, които насърчават опазването на природния капитал, включително и адаптиране към изменението на климата, в държавите-членки.
Целите на NCFF са спиране на загубата на биологично разнообразие и адаптиране към изменението на климата. Това изисква увеличаване на инвестициите в природния капитал като допълнение към по-традиционното безвъзмездно финансова финансиране. Основната цел на NCFF е да демонстрира, че финансирането на природни проекти може да генерира приходи или да спестява разходи, като в същото време допринася към постигане на целите на биологичното разнообразие и адаптирането на климата. NCFF цели да се създаде пакет от възпроизводими и банкируеми операции, които да демонстрират пред потенциални инвеститори привлекателността на тези мерки.
- **Инструменти за частно финансиране на енергийна ефективност (PF4EE):**
Крайните целеви получатели за PF4EE са частни инвеститори в държавите-членки, които инвестират в проекти за повишаване на енергийната ефективност. Бенефициентите могат да включват малки и средни предприятия и частни лица (например собственици на къща или на хотели). Също така, получатели могат да бъдат малки общини или други органи от общественения сектор, които предприемат малки инвестиции в енергийна ефективност. Размерът на заемите за енергийна ефективност към крайните получатели могат да варират между 40 000 до € 5 млн. евро.
За повече информация, моля посетете уебстраницата на Европейската инвестиционна банка: www.eib.org/pf4ee.

Подробна информация за посочените два финансови инструмента е на разположение на сайта на програма LIFE: http://ec.europa.eu/environment/life/funding/financial_instruments/index.htm.

5.1. Защо са необходими финансовите инструменти:

- Липса на достатъчен публичен ресурс за грантово финансиране;
- Липса на пазари и висок риск на кредитиране;
- Дългосрочна възвръщаемост на инвестициите.

5.2. Как финансират инструментите?

- **NCFF**
 - Консервационно финансиране;
 - Инвестиции за дългосрочно опазване на екосистемите;
 - Парични потоци се генерират от устойчиви продукти и услуги;
 - Реставрационно финансиране;

- Инвестиции за възстановяване на историческата стойност на екосистемите
 - Възвръщаемост за сметка на увеличената стойност на активите след края на проекта ;
 - Офсетни (компенсаторни) плащания;
 - Консервация, възстановяване или създаване на нови екосистемни активи, които да се използват за компенсаторни плащания.
- **PF4EE**
 - Устойчиви механизми на заемно финансиране за енергийна ефективност, разглеждана като пазарен сегмент;
 - Предоставяне на дългово финансиране за допустими инвестиции в енергийна ефективност.

5.3. Какво се финансира:

- **NCFE**
 - Плащания за екосистемни услуги;
 - Проекти за зелената инфраструктура;
 - Бизнес, насочен към биоразнообразието и адаптацията;
 - Проекти, свързани с офсетни плащания за биоразнообразие.
- **PF4EE**
 - дългосрочни проекти за енергийна ефективност;
 - конкретните проекти се определят от бенефициентите и банките-посредници съгласно приложимите норми и условия за финансиране.

5.4. Как се кандидатства:

- **NCFE**
 - Подаване на заявления за интерес от проекти или финансови посредници;
 - Оценка на заявленията;
 - Получатели на средствата трябва да бъдат юридически лица от ЕС (публични или частни организации, търговски или нестопански).
- **PF4EE**
 - Чрез финансов посредник, който извършва оценката

5.5. Параметри на финансиране:

- **NCFE**
 - Срок на финансиране: 10 години, възможен гратисен период 3 г.;
 - Максимален NCFE принос: до 75% от разходите на проекта или до 33% частно капиталово участие.
- **PF4EE**
 - Съгласно условията на споразумението: парично обезщетение за защита от риск и/или техническа помощ.

6. Практически насоки за кандидатстване

6.1. Как да подготвим проект за програма LIFE?

6.1.1. Логически стъпки за създаване на предложение за проект

6.1.1.1. Определете проблема, който предложението има за цел да разгледа във форма Б.2

Кандидатите трябва да демонстрират солидна представа за целевия проблем, като го опишат и го определят количествено и изчерпателно в предложението за проект (доколкото това е разумно и възможно, в зависимост от естеството и предмета на проекта). Описанието на проблема трябва да включва информация за основните причини за проблема, тежестта и степента на проблема в конкретния целеви контекст. Кандидатите трябва да опишат как проблемът засяга конкретно заинтересованите страни от проектите. Моля, имайте предвид, че оценката ще се основава само на информацията, предоставена в документа, затова е изключително важно да се предостави ясно и изчерпателно описание на проблема, който трябва да бъде разгледан. В противен случай няма да е възможно да се прецени обосновката на проекта и логиката му.

След като бъде идентифициран проблемът, кандидатите трябва да проверят дали целевият проблем е ясно свързан със законодателството и политиката на ЕС в областта на климата. Препоръчително е да проверите в базата данни на уебсайта на LIFE, за да видите дали подобни проекти са предприети в същата област. Кандидатите биха могли да идентифицират потенциални връзки, да се опират на съществуващи знания и да използват извлечени поуки или решения от минали и/или текущи проекти, т.е. когато тематична база данни или платформа вече са разработени чрез проекти по LIFE кандидатите трябва да ги използват вместо да създават нови.

Кандидатите трябва да представят ясен и пълен анализ на настоящата ситуация (базовата линия) по отношение на климатичните/екологичните и социалните предизвикателства в техния специфичен контекст. Описанието на ситуацията преди интервенцията на проекта служи за посочване на началната точка на проекта. Базовата линия помага да се покажат логическите връзки между идентифицираните проблеми, техните причини, дейностите и очакваните резултати. Базовата линия е от съществено значение за оценка на очакваните въздействия и за наблюдение на напредъка на проекта. В това отношение основното описание трябва да включва количествени и качествени данни, например резултати от проучване, показващо степента на информираност на държавните служители за рисковете от наводнения и т.н. Базовата линия трябва да включва ясна и конкретна информация за минали и текущи проекти в същата област, водени или не от кандидатите. По-специално в предложението следва да се посочи какво е постигнато от минали и /или текущи интервенции и каква е добавената стойност на предложението в сравнение със съществуващи и/или предишни проекти.

В случай, че някаква информация не е налична или е остаряла, кандидатите могат да използват подготвителни действия за попълване или актуализиране на базовата линия. Въпреки това, ключовите данни - най-малко качествени данни - трябва да се предоставят, за да се покаже необходимостта и обосновката на проекта. Трябва да бъде предоставен източникът на всички изходни данни.

Пример за проблеми, които трябва да бъдат разгледани по проекти:

- недостатъчна информираност сред жителите на района YY за рисковете от наводнения на река XX;
- технологични бариери пред разработването на ефективна от гледна точка на разходите система за оползотворяване на отпадъчна топлина;

6.1.1.2. Определете какво ще бъде постигнато (очаквани резултати)

Очакваните резултати, които трябва да бъдат постигнати, трябва да бъдат ясни, конкретни и измерими. Най-простото прилагане например на комуникационна кампания, без да се постигне нещо конкретно и измеримо по отношение на идентифицирания проблем, не може да се счита за цел на проекта. Положителен резултат от проекта са например промени в нагласите и поведението.

Пример за очаквани резултати:

- повишаване на осведомеността сред гражданите от региона YY за практиките за смекчаване на наводненията за река XX;
- намаляване на технологичните бариери пред разработването на рентабилна система за оползотворяване на отпадъците;

6.1.1.3. Определете към кой ще бъде насочен към проекта

Кандидатите трябва внимателно да обмислят избора на целевата аудитория по отношение на целите на проекта. Значението на целевата аудитория за разрешаване на проблема, както и големината на тази аудитория, са ключови аспекти при разработването на стратегията и трябва да бъдат ясно обяснени. Проектите, фокусирани само върху местно ниво, могат да получат нисък резултат, освен ако не докажат, че представляват висока добавена стойност за ЕС.

Пример за целева аудитория за проекти:

- жителите, живеещи в близост до реката, метеорологичните служби, местните власти;
- производителите и ползвателите на системата за оползотворяване на отпадъчна топлина;

6.1.1.4. Определете и опишете действията

Всички действия трябва да са необходими за постигане на решаване на проблема. Те трябва да бъдат адаптирани към определената целева аудитория. Кандидатите трябва да разработят ясна стратегия, свързваща отделните действия с цел постигане на определената цел (заявителите могат да прилагат метода на логическата рамка). Предложенията трябва да съдържат ясно описание на дейностите, представяйки какво ще бъде направено, за кого, кога, кой ще го направи, кога ще бъде направено (начало, продължителност, завършване), къде ще бъде направено и кой ще се възползва от дейността.

За проекти, предназначени да повишат осведомеността или разбирането сред целевата аудитория, кандидатите трябва да демонстрират задоволителни познания и разбиране на настоящите комуникационни техники и да обяснят избора и приложимостта на комуникационния микс, запазен за проекта. Изготвянето на подробна комуникационна стратегия/план като подготвително действие за такива проекти също така се счита за необходимост и ключовите елементи на такава стратегия трябва да бъдат представени в предложението за проект.

Освен това предложенията трябва да включват компонент "да се приложи на практика" в проекта. Проектът не трябва да се ограничава единствено до разработването на инструменти и методологии, но трябва да включва и реалистична стратегия с конкретни дейности, които дават възможност за усвояване и ефективно използване на тези инструменти от съответните участници по време на проекта и евентуално след приключване на проекта.

Кандидатите се приканват да включат съответните заинтересовани страни в разработването и изпълнението на проекта, за да се улеснят взаимодействията, умножаването на ефектите и усвояването на резултатите от проекта. Това може да включва национални или местни органи, които отговарят за изпълнението на съответните въпроси, напр. министерство на околната среда отговаря за националния план за управление на наводненията и др.

6.1.1.5. Определете показатели за наблюдение на очакваните резултати от проекта

Тези показатели трябва да бъдат тясно свързани с целите на проекта, като предоставят съответна информация за това, което се очаква да бъде постигнато чрез проекта. Те трябва да информират за въздействията върху състоянието на околната среда/климата, когато това е възможно, както и въздействието върху отношението и практиките на целевата аудитория. Въздействието на проекта се измерва в сравнение с основната ситуация, установена преди началото на проекта. Следователно кандидатите трябва ясно да представят базовите данни. Индикаторите, измерващи напредъка на проекта (завършване на задачите/резултатите), не са достатъчни за оценка на въздействието на проекта. В предложението кандидатите трябва да обяснят уместността на избраните показатели за мониторинг на въздействието и запазения режим на наблюдение на въздействието (например честота).

- % Промяна в нивото на осведоменост в сравнение с изходното ниво, измерено чрез проучвания;
- % намаляване на енергийното потребление на системата за оползотворяване на отпадъчна топлина

Кандидатите се насърчават да разработят набор от конкретни показатели за въздействие, които са най-подходящи за техния проект, да бъдат добавени към таблицата с индикатори за изпълнение на LIFE. Дори ако приносът на проекта за постигането на тези показатели е само косвен или частичен, тези индикатори дават информация за нивото на амбиция и способност проекта да допринесе за отстраняване на идентифицирания проблем.

6.1.1.6. Определете реалистична стратегия, която да гарантира, че резултатите от проектите ще бъдат поддържани или подобрили и действията ще продължат отвъд продължителността на проекта

Препоръчва се да се планират действия за осигуряване на финансирането на такива дейности след приключването на проекта.

6.1.1.7. Включване на съществени действия за възпроизвеждане на подхода/резултатите от проектите в подобен контекст в други региони, държави, сектори

Дейностите по репликацията трябва да надхвърлят разпространението на резултатите и работата в мрежа. В този контекст трябва да се определят и установят съответните контакти, да се състави план за действие за репликация, включващ оценка на възможните необходими адаптации и възможностите за финансиране. Предприемат се конкретни действия, за да се конкретизират практиките, разработени в проекта, на практика.

6.1.2. Някои уроци от предишни покани за представяне на предложения

Кандидатите се приканват да обърнат специално внимание на следните повтарящи се причини за това, че някои предложения не са били одобрени в миналото:

- Лоша идентификация и описание/представяне на целевия екологичен проблем и свързаните с него проблеми, например проблеми свързани с осведомеността и управлението, или проекти с ограничена или липсваща основна информация и данни;
- Лошо описание на текущата (изходна) ситуация в целевата област;
- Липса или непълно описание на добавената стойност на проекта в сравнение с текущи или минали проекти, водещи в същата област;
- Липса на компонент за изпълнение, включващ действия за гарантиране на ефективното използване на разработените инструменти/методологии от съответните участници;
- Лоша идентификация и описание на целевата аудитория на проекта;
- Неподходяща целева аудитория по отношение на целевия проблем;
- Действия, които не отговарят на нуждите на определената целева аудитория;
- Няма съгласувана стратегия, свързваща отделните действия с цел постигане на определената проектна цел.

6.2. Как да се регистрирам - eProposal

Инструментът eProposal позволява на кандидатите за "традиционни" проекти на LIFE да създават и подават предложение онлайн. Само предложения, подадени чрез eProposal, ще бъдат оценени.

При въпроси или проблеми при работа със системата **eProposal**, задавайте въпроси относно eProposal на следния интернет адрес:

eProposal Help Desk: env-clima-life-helpdesk@ec.europa.eu

Моля, обърнете внимание, че Help Desk е само за IT въпроси, свързани с използването на eProposal.

Всички останали въпроси относно LIFE трябва да бъдат зададени, като се прочетат внимателно документите, включени в пакета за кандидатстване. В случай на нужда се свържете с Националната точка за контакт на LIFE или пишете на адрес easme-life@ec.europa.eu.

Моля, имайте предвид, че ако сте се регистрирали в eProposal за покани за представяне на предложения LIFE + за 2012, 2013 или 2014, можете да продължите да използвате същите идентификационни данни за потребителя и може да пропуснете стъпки 1 и 2. Може обаче да бъдете помолени да промените паролата.

6.2.1. Стъпка 1: Създайте потребителско име и парола за влизане в ЕС (за всички потребители);

Достъпът до страницата "Добре дошли в eProposal" се предоставя чрез уеб страницата LIFE.

Свържете с <https://webgate.ec.europa.eu/eproposalWeb>.

Моля, имайте предвид, че инструментът eProposal може да бъде достъпен само чрез Login на ЕС. Следователно първо трябва да се регистрирате в EU Login и да получите потребителско име и парола.

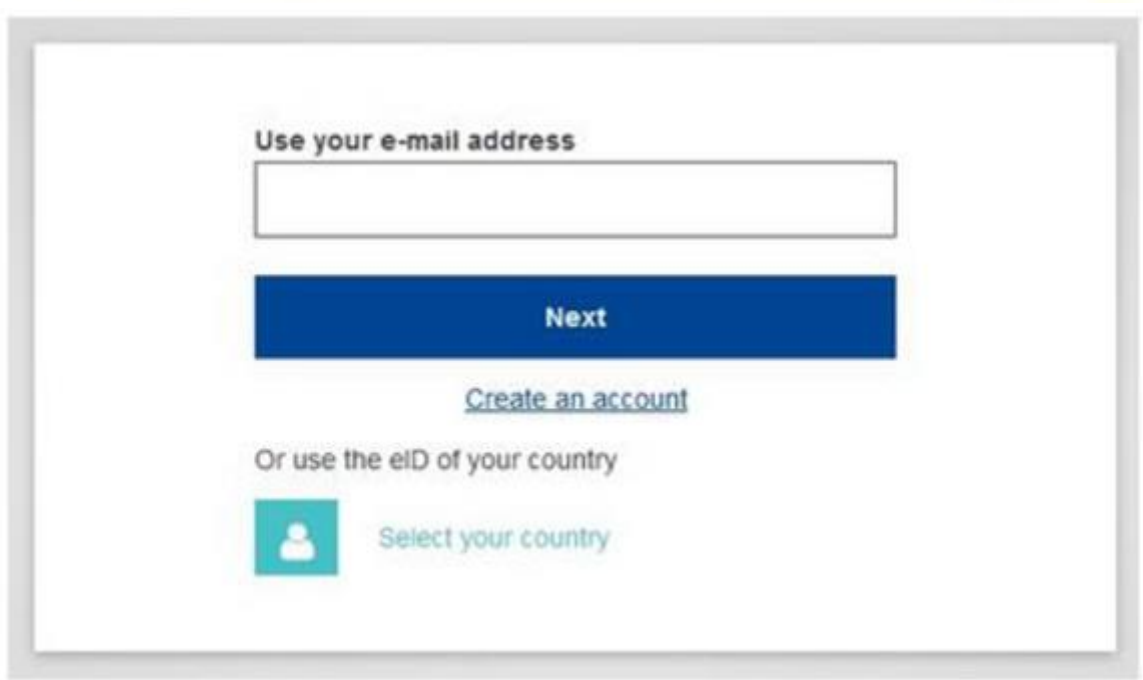
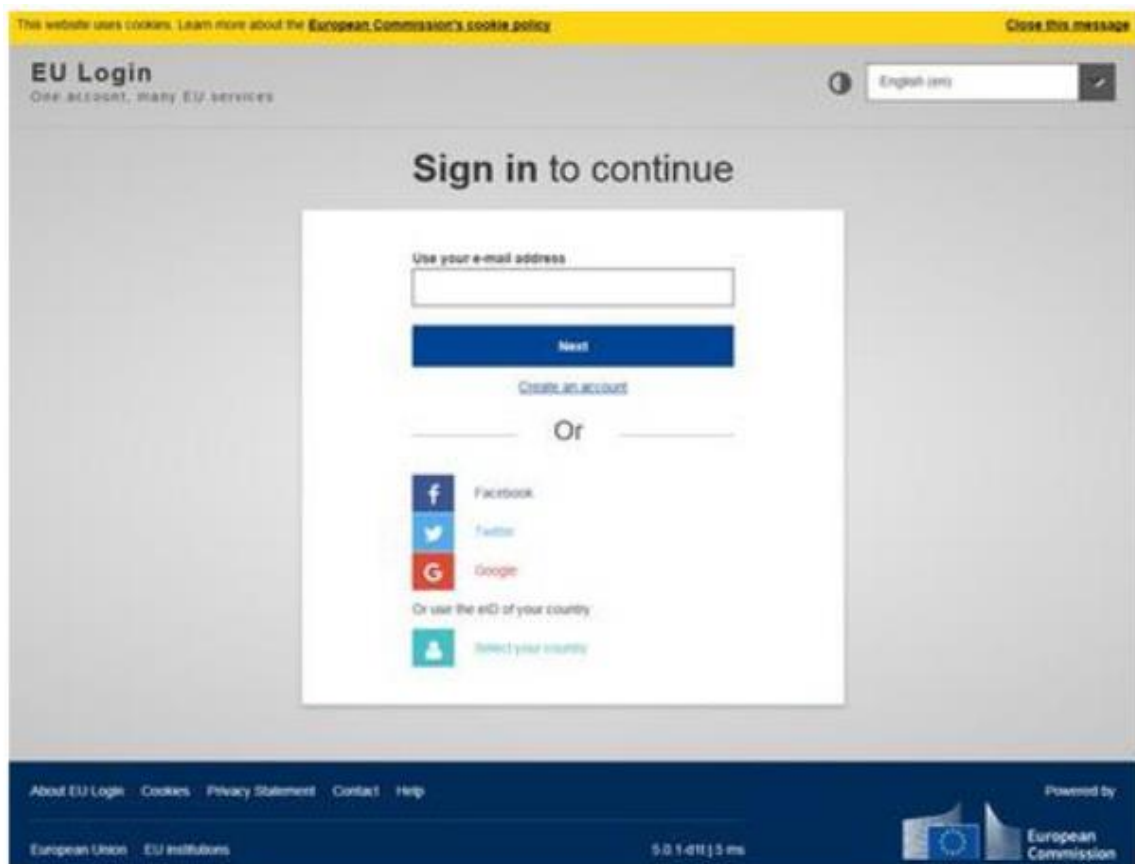
След като удостоверите самоличността си, не е необходимо да въвеждате отново идентификационните си данни (потребителско име и парола) в рамките на същата браузърна сесия.

В "Нов потребител?" Кликнете върху "Регистрация":

Вход в ЕС за създаване на профил:

Обърнете внимание, че вашият домейн на свързване трябва да е EXTERNAL.

След като предоставите нужната информация, кликнете върху бутона "Създаване на профил". След това трябва да получите съобщението за потвърждение:

Welcome

[Sign in with a different e-mail address?](#)

Authentication method

Password

Password

[Lost your password?](#)

Sign in

Вход в ЕС Създайте своята парола

Забележка: Може да отнеме до половин час, за да дойде потвърждаващата електронна поща. Ако изобщо не получите този имейл, моля, първо проверете папката си за спам, преди да се свържете с Помощното бюро на eProposal.

От момента на изпращане на електронната поща до вас, имате 90 минути за да генерирате паролата за вход в ЕС!

В получената електронна поща за потвърждение кликнете върху "тази връзка".

Определете паролата си (минимум 10 знака, съдържаща поне 1 главна буква и 1 цифра или специален знак) и изпратете.

След като бъде изпратена, трябва да се появи съобщение за потвърждение.

Можете да промените паролата си или да поискате да бъде нулирана, в случай че я забравите. Препоръчваме ви да съхранявате безопасно потребителския идентификатор имейл адреса и паролата, които сте използвали, за да се регистрирате и да влезете в eProposal (стъпка 2).

6.2.2. Стъпка 2: Регистрирайте се като потребител на eProposal (за всички потребители)

Отидете на началната страница на LIFE eProposal Welcome

Welcome to eProposal

eProposal is the unique tool used by applicants to build and submit LIFE project proposals and by the Contracting Authority to organise the selection of projects to be financed.

New user?

Get a username and password from the EU Login

[Register](#)

Already registered?

Access eProposal to view and manage the proposal(s)

[Login](#)

[Privacy statement](#) (please read before proceeding)

Кликнете върху опцията "Вие сте кандидат?"

Are you an applicant?

Access eProposal to create/update/submit your proposal

[Login](#)

Във "Вие сте кандидат?" Кликнете върху "Вход".

Ще бъдете пренасочени към тази страница:

eproposalweb requires you to authenticate

Sign in to continue

Welcome back

verhagi
(European Commission)

[Sign in with a different e-mail address?](#)

Password

[Lost your password?](#)

Choose your verification method

Password

Sign in

Easy, fast and secure: download the ECAS app

Проверете дали избраният домейн е "Външен" (ако не, моля, променете го на "Външен", като използвате връзката "Променете го" и когато сте попитани "От къде сте?", Моля, посочете "Европейски орган "+ кликнете върху" Избиране ").

Въведете своя имейл адрес и парола (тази, която сте създали в Стъпка 1).

Кликнете върху бутона "Вход".

Вече се намирате в инструмента LIFE eProposal.

Register user

Select account type you request for

Message for an administrator

[Continue](#)

Моля, изберете типа на акаунта на кандидата:

Попълнете необходимата информация (задължителните полета са отбелязани с червена звездичка *) и кликнете върху бутона "Запазване", който се намира в долната част на екрана.

Ще получите следното съобщение за потвърждение: "Вашият потребителски акаунт е създаден".

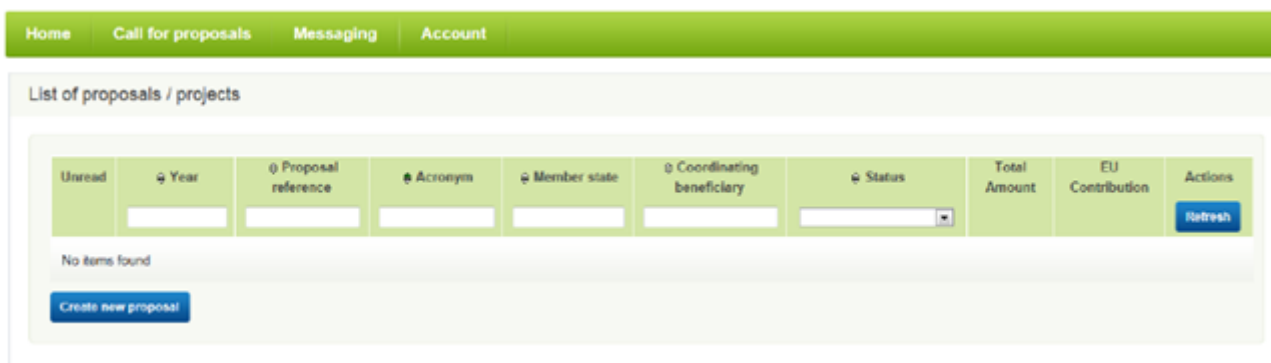
След като сте регистрирани като потребител, в списъка с предложения ще видите и всяко предложение, което сте създали (или сте поканени да видите) по време на тази покана за LIFE или на LIFE + 2012, 2013 и 2014.

6.2.3. Стъпка 3: Създаване на предложение (което трябва да се направи чрез координиране на кандидата)

Предложенията могат да бъдат създадени само в eProposal от регистрирани потребители, действащи като "координиращ кандидат", т.е. "собственик" на предложението.

"Координиращият кандидат" ще стане "координиращ бенефициент", ако предложението бъде избрано за съфинансиране по LIFE.

Вече можете да създадете предложение за проект LIFE, като кликнете върху бутона "Създаване на ново предложение", който се намира в долната част на екрана:

Ще бъдете помолени да въведете основна информация относно предложението си въз основа на избраната приоритетна област LIFE. Тази информация остава редактирана след създаването на предложението.

За тази цел автоматично ще бъдете пренасочени към технически формат A1 (вижте по-долу). Моля, имайте предвид, че трябва да попълните формулярите A1 и A2, за да създадете ново предложение за проект в инструмента eProposal. След това предложението ще бъде идентифицирано с акроним на проекта, въведен в техническа форма A1. Информацията, която вече сте вписали при регистрацията си като кандидат, ще бъде налице във формуляри A1 и A2 за предложението, което сте създали.

Моля, имайте предвид, че по технически причини няма да е възможно цифрово да се "рециклират" предложенията от програмата LIFE +. Не можете да генерирате ново предложение за 2017 г. въз основа на предложение за LIFE +. Ще трябва да изтеглите старото предложение и да изрежете и поставите съдържанието във формулярите за кандидатстване за 2017.

6.3. Формуляри за заявление

Предложенията са структурирани в системата, както следва:

- **Административни формуляри (формуляри А):**
 - Формуляр А1 - Обща информация за проекта;
 - Формуляр А2 - Координиращ бенефициент;
 - Формуляр А3 - Координираща декларация на бенефициента;
 - формуляр А4 - декларация на свързаните бенефициенти и мандата;
 - Формуляр А5 - Свързан бенефициент;
 - Формуляр А6 – съфинансиращи;
 - Формуляр А7 - Други предложения, представени за финансиране от Европейския съюз;
 - Формуляр А8 - Декларация за подкрепа.
- **Очертаване на проекта (формуляри В):**
 - Формуляр В1 - Обобщено описание на проекта
 - Формуляр В2а - Обща информация за района (ите) / обекта (и), към които е насочен проектът
 - Формуляр В2b - Карта на общото местоположение на района на проекта
 - Формуляр В2с - Описание на вида / местообитанията / въпроса за биоразнообразието, към който е насочен проектът
 - Формуляр В2d - Проблеми и опасности за опазване / биоразнообразие и предишни усилия за опазване

- Форма В3
- Формуляр В4 - Участващи заинтересовани страни и целева аудитория на проекта
- Формуляр В5 - Очаквани ограничения и рискове, свързани с изпълнението на стратегията и стратегията за смекчаване на последиците от нея
- Формуляр В6 - Продължаване / валоризация и дългосрочна устойчивост на резултатите от проекта след края на проекта
- **Подробни действия (формуляри С):**
 - Формуляр С0 - Списък на всички предложени действия;
 - Формуляр С1:
 - А. Подготвителни действия, разработване на планове за управление и / или планове за действие
 - Б. Покупка / отдаване под наем на земя и / или компенсации за права на ползване
 - В. Действия за опазване
 - Г. Мониторинг на въздействието на дейностите по проекта (задължително)
 - Д. Обществена осведоменост и разпространение на резултатите (задължително)
 - Е. Управление на проекта (задължително)
 - Форма С2 График за отчитане
- **Формуляри за финансово заявление:**
 - - Формуляр F1 - Преки разходи за персонал;
 - - Формуляр F2 - Пътни и дневни разходи;
 - - Формуляр F3 - Разходи за външна помощ;
 - - Формуляр F4.a - Разходи за инфраструктура;
 - - Формуляр F4.b - Разходи за оборудване;
 - - Формуляр F5.a - Покупка на земя;
 - - формуляр F5.б - Отдаване под наем на земя;
 - - Формуляр F5.в - Еднократни компенсации;
 - - Формуляр F6 - Разходи за консумативи;
 - - Формуляр F7 - Други разходи;
 - - Формуляр F8 - Режимни разходи;
 - - Формуляр FC – Финансов принос.

6.4. Общи правила за работа със системата при кандидастване:

Препоръчва се да използвате или браузъри на Firefox и/или Google Chrome.

За да въведете данни в предложението, използвайте режима "Редактиране"; Режим "View" също е на разположение и можете да превключвате от един режим в друг по всяко време по време на подготовката на предложението си.

Можете да въведете информацията директно в текстовите полета или да копирате и поставяте информация в прост текстов формат. Имайте в предвид, че от съображения за сигурност текст, копиран и вмъкнат от Word документ или html страница, може да не бъде приет изцяло,

поради което обикновените основни текстови редактори като Notepad отговарят по-добре за тази цел.

Винаги кликвайте върху бутона "Запазване", преди да превключите към друга форма.

Всички полета позволяват въвеждане на ограничен брой знаци - тези граници са ясно показвани. Моля, обърнете внимание, че за да се гарантира, че в текстовите полета може да се отпечата текст в PDF, може да се използва само следното форматиране: bold, italic, underline. Само обикновените списъци (обикновени изброявания 1, 2, 3, A, B, C и т.н. или булети) ще се появят правилно. Ако трябва да вмъкнете таблици, не правете това в текстови полета: моля, използвайте функцията добавяне на картини в края на повечето формуляри.

Полетата, маркирани с червена звездичка *, са свързани със задължителна информация и трябва да бъдат попълнени. При валидиране на предложението ще се показват съобщения за грешка, ако задължителните полета са оставени празни.

Данните между различните технически и финансови форми са неразривно свързани, затова по принцип информацията ще бъде въведена ръчно само веднъж и след това автоматично ще бъде прехвърлена към други подходящи форми в заявлението.

Полетата, които са маркирани не могат да се попълват ръчно, тъй като съответната информация ще бъде извлечена и/или изчислена автоматично от други форми;

Ще имате възможност да вмъквате обекти (като карти, графики, таблици, снимки) в определени форми, където се показват заглавията "Карти", "Картини" или "Декларация"; Можете да използвате само png, jpg, tif, gif, bmp формати. Максималният размер, който може да бъде приет е 2 МВ.

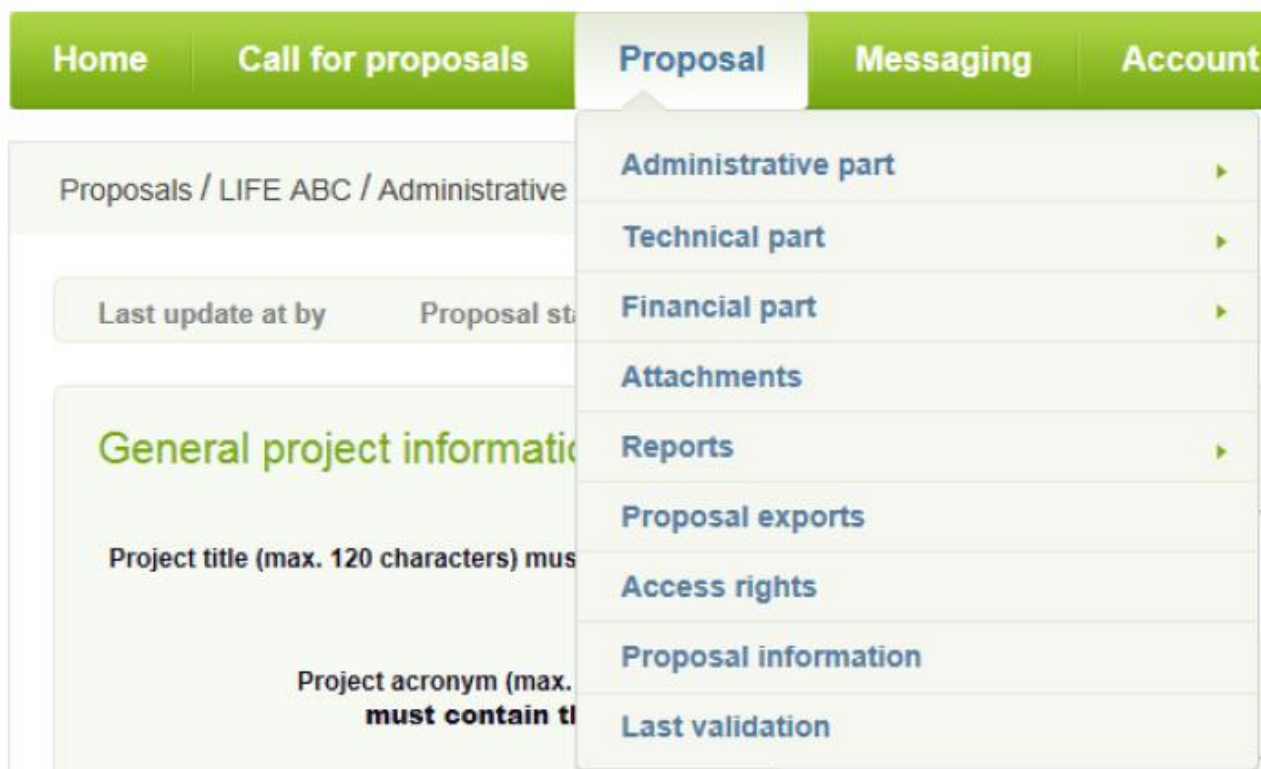
Введете всички дати във формат DD/MM/YYYY или използвайте функциите на календара, където са налични.

На всеки етап можете да прегледате предложението си като документ в PDF формат, като кликнете върху бутона "Заявка за PDF", който е налице в раздела "Предложение за износ" и "Приложения на eProposal". След като бъде създадена PDF версията на предложението ви, ще получите електронна поща, която ще ви позволи да го изтеглите веднага, или имате възможност да го направите от раздела „Предложение за износ“ и „Приложения на eProposal“ (не забравяйте да "опресните" страницата, натиснете клавиша F5);

Можете да извлечете съдържанието на предложението си, за да работите офлайн:

- Формите В и С на редактируем документ на Word, като кликнете върху бутона "Изтегляне на работно копие", който се намира в секцията "Износ на предложения".
- Финансови формуляри и отчети за редактируем документ на Excel, като кликнете върху бутона "Износ на финансови данни", който се намира в секциите "Износ на предложение" и "Приложения";
- Моля, имайте предвид, че това са само работни документи, които следва да се използват за подготовка. Не е възможно автоматично да прехвърлите текста на Word или данните от Excel обратно в eProposal.

Цялото съдържание на предложението може да бъде редактирано/прегледано, чрез:

Важни връзки:

При подготовката на предложението кандидатите могат да се консултират със съответното национално звено за контакт на програма LIFE. Пълният списък с имената и адресите на контактите можете да намерите на уебсайта на LIFE на адрес:

<http://ec.europa.eu/environment/life/contact/nationalcontact/index.htm>

- [Regulation \(EU\) No 1293/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013](#)
- [LIFE Multiannual Work Programme 2014-2017](#)
- [Link to the LIFE Communication toolbox](#)
- [Financial Regulation](#)

6.5. Контролен лист

Въпросите по-долу имат за цел да ви помогнат да проверите дали кандидатурата ви е възможно най-добре подготвена. Отговорите ви във всички случаи трябва да са "да". Списъкът с въпроси обаче не е изчерпателен и въпросите не предоставят цялата необходима подробна информация.

1. Проверихте ли дали проектът ви отговаря на темите и изискванията на проектите по програма LIFE за съответната подпрограма?
2. Подписани и датирани ли са формулярите A3, A4 и A6?

3. Има ли формуляр В1 на английски език?
4. Включили ли сте срок за безопасност в края на проекта, за да позволите непредвидени забавяния?
5. Регистриран ли е кандидатът законово в ЕС?
6. Включени ли са задължителните приложения?
- А) **За координиращи бенефициенти, които не са публични органи:** (1) годишен баланс и отчет за приходите и разходите, (2) одитен доклад или одиторски сертификат и отчет за приходите и разходите, ако размерът на безвъзмездната помощ надвишава 750 000 EUR (дори ако според националното законодателство не се изисква да одитирате счетоводството си), (3) опростен финансов отчет.
- Б) декларация на публичния орган за **координиращи бенефициенти, които са публични органи.**
7. Имате ли подробно описание на очакваните резултати за всяка дейност в количествено отношение?
8. Вашият проект включва ли интегрирани мониторинг, оценка и активно разпространение на резултатите от проекта и извлечените поуки (вж. определенията за "демонстрация" и "пилотен")?
9. Включили ли сте съгласуван пакет от действия за комуникация и разпространение?
10. Включили ли сте значителни дейности - извън трансфера на знания и работа в мрежа - за да гарантирате повторемостта и възможността за прехвърляне на вашето решение?
11. Включили ли сте индикатори за въздействието на проекта си по време на, и 3 или 5 години след края на проекта?
12. Достатъчен ли е екипът за управление на проекта? Предоставя ли се организационна структура? Има ли координатор на проекта на пълен работен ден (не задължителен, но силно препоръчително)?
13. Изключихте ли всички действия, които могат да бъдат финансирани от други програми за финансиране от ЕС? В случай на съмнение, предвиждате ли допълнителни действия или цели?
14. Описали ли сте подробно вашите усилия за постигане на въглеродна неутралност?
15. Вие и вашите асоциирани бенефициенти прочели ли сте изцяло Общите условия на Моделното споразумение за отпускане на помощ по програма LIFE ?
16. Извършват ли се всички предвидени дейности на европейската територия на ЕС (или са обхванати от предвидените изключения)?

7. Практически съвети за управление на проекти, техническа и финансова отчетност – изисквания и видове документи за управление и отчитане на проекти

Изискванията за управление и отчитане на проектите по програма LIFE са подробно описани в Споразумението за получаване на безвъзмездна финансова помощ.

7.1. Технически и финансови доклади – искания за плащане и допълнителни документи

Дължимите доклади са описани подробно в Споразумението за отпускане на безвъзмездна финансова помощ. Докладите са средносрочни, междинни и финални. Бенефициента сам планира кога и как ще се отчита, спазвайки изискванията на Споразумението и програмата. Когато забавянето между последователни доклади надвишава 18 месеца, координиращият бенефициент трябва да предаде доклад за напредъка, отговарящ на изискванията за докладване, изложени в член II.23.1 от Споразумението.

Всички доклади съдържат необходимата информация, за да може Агенцията да оцени състоянието на изпълнение на проекта, спазването на плана за работа, финансовия статут на проекта и дали целите на проекта са постигнати, или още подлежат на постигане.

Формата и съдържанието на докладите са съгласно Насоките, издадени от Агенцията, както е посочено на интернет страницата - <http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/index.htm>.

Всички доклади се изпращат едновременно, на хартия и в електронен формат, до Агенцията и до външния мониторингов екип, посочен от нея.

Електронни инструменти, включващи пространствени данни и създадени в рамките на даден LIFE проект, отговарят на Регламент на Комисията (ЕС) № 1253/2013 от 21 октомври 2013 г., поправящ Регламент (ЕС) № 1089/2010, изпълняващ Директива 2007/2/ЕС, установяваща инфраструктура за пространствена информация в Европейския съюз (INSPIRE).

Агенцията и външния мониторингов екип, назначен от Комисията, получават по едно пълно копие на техническите доклади, включително приложенията, и на финансовите отчети. Координиращият бенефициер предава копие на окончателния доклад на властите на държавата членка. Последните също имат правото да поискат копие от доклада за напредък, придружаващ авансови плащания.

7.2. Искания за следващи авансови плащания и допълнителни документи

Където, авансовото плащане ще се извърши на няколко вноски, при условие че са използвани всички или част от средствата от предишната вноска, координиращият бенефициер може да подаде искане следващо авансово плащане, след като процентът от предишната вноска е използван.

Искането се придружава от следните документи:

- доклад за напредъка на изпълнението на проекта („технически доклад за напредък“), съставен съгласно Приложение V;
- заявление за сумата на предишната авансова вноска, използвана за покриване на разходите по действието („заявление за използване на предишна авансова вноска“), съставено съгласно Приложение VI;
- където се изисква финансова гаранция съгласно Споразумението.

7.3. Искания за изплащане на остатъка и допълнителни документи

Координиращият бенефициент предава подписано искане за изплащане на остатъка в рамките на 90 дни след края на периода на проекта. Това искане се придружава от следните документи:

- окончателен доклад за изпълнението на проекта („окончателен технически доклад“), съставен съгласно Приложение V; окончателният технически доклад трябва да съдържа информацията, нужна за оправдаване на декларираните допустими разходи, както и информация за подизпълнители, както е посочено в Споразумението;
- окончателен финансов отчет („окончателен финансов отчет“), който трябва да включва приравнен отчет, както и разбивка на сумите, искани от всеки бенефициент и свързаните предприятия; трябва да са съставени съгласно структурата на прогнозирания бюджет, изложен в Приложение III и Приложение VI, и да посочват в детайли сумите за всеки вид безвъзмездни средства, за целия период на проекта, както е посочено в Споразумението;
- за всеки проект, за който общия принос под формата на възстановяване на реални разходи е поне 300 000 EUR, сертификат за финансовите отчети и свързаните с тях сметки („сертификат за финансовите отчети“);

Този сертификат се издава от одобрен одитор или, в случай на публичноправни органи, от компетентен и независим публичен служител, и се съставя съгласно Приложение VII. Той удостоверява, че разходите, декларирани в окончателния финансов отчет от всеки бенефициент или свързани предприятия за категориите разходи, възстановени съгласно член I.3(a)(i), са реални, точно записани и допустими съгласно Споразумението. Освен това, за изплащане на остатъка, той удостоверява, че всички приходи, посочени в Споразумението, са декларирани.

Координиращият бенефициент удостоверява, че информацията, предоставена в искането за изплащане на остатъка, е пълна, надеждна и вярна. Удостоверява също, че понесените разходи могат да се считат за допустими съгласно Споразумението и че искането за плащане е подкрепено с адекватни допълнителни документи, които могат да бъдат издадени в контекста на проверки или одити. Освен това, за изплащане на остатъка, той удостоверява, че всички приходи, съгласно Споразумението са декларирани.

8. Устойчивост на резултатите, добавена стойност и мултиплициране на резултатите

8.1. Дългосрочна устойчивост на проекта и дейностите по него

Проектите по LIFE представляват значителна инвестиция и Европейският съюз отдава голямо значение на дългосрочната устойчивост на тези инвестиции. Задължително е, през целия период на проекта бенефициентите да имат предвид как тези инвестиции ще бъдат осигурени, поддържани, разработени, използвани или умножени след края на проекта. Това трябва да бъде включено в предложението. Този аспект ще бъде внимателно проверен по време на процеса на оценяване, особено по критерий за възлагане 1.

8.2. Повторяемост и разпространение

Повторяемостта и възможността за прехвърляне е потенциалът на проекта да бъде възпроизведен и прехвърлен по време и след неговото изпълнение. Успешната възпроизводимост и прехвърляемост изискват стратегия, включваща задачи за умножаване на въздействията на решенията на проектите и мобилизиране на по-широко разбиране, постигане на критична маса по време на проекта и / или в краткосрочна и средносрочна перспектива след края на проекта LIFE. Това отива отвъд трансфера на знания и работа в мрежа и включва практикуването на други техники, методи или стратегии, разработени или приложени в проекта. Повторяемостта и прехвърляемостта надхвърлят разпространението и засягат дейности и подходи, интегрирани във всички съответни дейности по проекта, които имат за цел да улеснят възпроизвеждането и / или трансфера на резултатите и опита на проекта извън проекта, включително в други сектори, структури, региони или държави.

8.3. Предложения, които следват или са базирани на предишни проекти по програма LIFE

Ако кандидатът предложи продължаване на предходен проект по програма LIFE, той трябва ясно да опише във форма A7 защо е необходима допълнителна фаза на проекта и как това ще допълни резултатите, постигнати при предходния проект. Заявителят следва също така да обясни при обсъждането на устойчивостта (формуляр B6) как ще бъде осигурено допълнително продължение с ресурси, различни от програмата LIFE. Не на последно място, в описанието на всяко ключово действие (формуляри C), заявителят следва да предостави точна информация за това как се основава това действие и допълва подобно действие, осъществено през предходната фаза на проекта.

Кандидатите трябва също така да покажат, че са взели предвид други финансирани проекти по програма LIFE, които се отнасят до подобен проблем. Те ще трябва да обяснят как предложението им се основава или се различава от останалите и как ще се координира с тях, ако тези проекти все още са в ход. По време на процеса на оценяване тези аспекти ще бъдат внимателно проверени. Липсата на пълни подробности по тези аспекти ще има отрицателно въздействие върху крайния резултат от оценката.

8.4. Количествено определяне на ползите за околната среда

Подобрените ефективност/предимства, въведени от предложеното решение, трябва да бъдат количествено определени по отношение на очакваните ползи за околната среда. Това трябва да се направи, като се посочи ясно какво е избраното изходно ниво. Екологичните ползи трябва да бъдат представени в подхода на жизнения цикъл, когато това е уместно, и трябва да бъдат ясни, съществени, амбициозни, както и достоверни. В тази връзка трябва да се осигури съгласуваност между ползите за околната среда, описани в съответните форми на предложението, и стойностите, посочени в таблицата за показателите за изпълнение.

9. Добри примери и практики на програмата

9.1. Проектът DYEMOND SOLAR

DYEMOND SOLAR - Иновативни технологии за енергийно ефективни слънчеви клетки за производство на енергия на ниска цена:

LIFE09 ENV/SE/000355

Данни за контакт:

Лице за контакт: Giovanni FILLI

Тел: +46 735 300000

Имейл: giovanni@exeger.com

Описание на решавания с проекта проблем:

Производството на електроенергия допринася за 20-25% от емисиите на CO₂ и следователно опитите за намаляване на тези емисии са от особена важност. Глобалният ресурс за използването на слънчева енергия е около хиляда пъти по-голям от всеки друг невъглероден източник на енергия. Допълнителните годишни нужди от производството на енергия без съдържание на въглерод биха могли да бъдат задоволени само от 1,5 часа глобално облъчване от слънцето. Въпреки това, слънчевата светлина трябва да се превърне в използвана енергийна форма на разумна цена. Изграждането на Интегрирани фотоволтаични системи (BIPV) е една от най-обещаващите технологии за постигането на тази цел.

Цели на проекта:

Общата цел на проекта DYEMOND SOLAR е да демонстрира ниски производствени разходи при производството на прозрачни чувствителни клетки (DSCs), базирани на патентована технология, която използва едномерни фотонни кристали (1DPCs) за подобряване на ефективността и цвета на слънчевите клетки, и повишаване на тяхната чувствителност, чрез оцветяване. Демонстрираният прототип на системата за производство ще бъде на пред-индустриален етап, т.е. ще бъде създадена функционална производствена линия, която ще служи като основен модел за опериране в индустриален мащаб.

Резултати от проекта:

Проектът DYEMOND SOLAR ще докаже производствен потенциал и потенциал за увеличаване на мащаба на прилагане на технологията като производствен метод, за производство

на слънчеви батерии с клетки с повишена чувствителност, чрез багрила (DSC). Тази слънчева технология в комбинация с избраният производствен метод е устойчива и екологична, без токсични емисии. Себетойността при производство на DSC, използващи технологията на проекта, е изчислена на не повече от 80 EUR / m² (предвидената целева стойност). Първоначално предвидената ултразвукова технология, която бенефициентът на проекта NLAB Solar е разработил за пръскане на покритието на DSCs, се счете за неподходяща на пилотния етап и бе заменена с метода на ситопечата. При промяната на субстрата и електролитното вещество бе установено, че значително се повишава ефективността на слънчевите клетки. Разходите за новите субстрати и електролитния материал, използвани след подобрението на технологията са значително по-ниски от първоначално планираните. Проектният екип успешно идентифицира и използва най-новите иновации при разработката на слънчевите клетки, например, демонстриране и избиране на най-ефективните субстрат и мастила. DSC бяха успешно произведени по време на проекта, постигайки производствената цел от 50 квадратни метра на ден.

Технологията беше тествана и резултатите бяха отразявани в мониторингови протоколи, например измерване на влажността, температурата, производителността на машината и плътността на мощността на слънчевите клетки. Ускорените тестове на жизнения цикъл показаха по-малко от 10% загуба на електролит. Като цяло, проектът доказва устойчивостта на продукта с производствен капацитет над 90%. Резултатите от проекта, включително доклада за техническите спецификации и пилотното изпълнение на инсталацията, гарантира, че технологията може да бъде бързо увеличена и копирана в други държави-членки и региони на ЕС.

Екологичните ползи произтичат от слънчевите клетки, които произвеждат енергия без да допринасят за емисиите на CO₂, и по този начин смекчават изменението на климата, като технологията замества изкопаемите горива. Голяма част от материала (повече от 50%) използван в слънчевите клетки, може да се рециклира, след като клетките достигнат края на своя живот, което се оценява на около осем години, в зависимост от техническото приложение.

9.2. Проектът BREAD4PLA

BREAD4PLA - ПРОЕКТ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ПОЛИЛАКТИЧНА КИСЕЛИНА (PLA) БИОПОЛИМЕР ОТ ОТПАДЪЦИТЕ НА ХРАНИТЕЛНАТА ИНДУСТРИЯ:

Данни за контакт:

Ръководител на проекта: Raquel GINER BORRULL

Тел: +34 96 136 60 40

Факс: + 34 96 136 60 41

Имейл: proyectos@aimplas.es

Описание на решавания с проекта проблем:

Около 8-9% от изкопаемите горива използвани в ЕС са основната суровина при различни промишлени процеси. Около половината от това количество се използва за производство на полимери. Затова фосилизираният въглерод се трансформира в продукти, които в края на техния полезен живот могат да освободят този въглерод в атмосферата, допринасяйки за изменението на климата. Като алтернатива или допълнение към базирани на петрол полимери, са серия от биополимери или биопластмаси разработени от природни източници (например пшеница, царевица и захарна тръстика). Те носят екологични ползи, чрез намаляване на емисиите на парникови газове и по-ниска консумация на енергия, които представляват икономически ползи, като алтернатива на скъпите петролни продукти и намаляват зависимостта от изкопаеми горива. Европейският сектор на хлебопроизводството произвежда 3,5 милиона тона ретрограден отпадък от нишесте с минимални хранителни стойности всяка година. Най-малко 5% от тези отпадъци се изхвърлят на сметището тъй като понастоящем нямат алтернативна употреба.

Цели на проекта:

Основната цел на проекта BREAD4PLA бе да демонстрира техническата и икономическа жизнеспособност на използването на отпадъчни продукти от хлебопроизводствения сектор в производство на 100% биоразградим пластмасов филм. Целта на проекта е да се изгради и да заработи пилотен завод в пред-индустриален мащаб за синтез на поли-млечна киселина (PLA) от хлебни отпадъци, използвайки процес с ниска енергийна консумация, с ензими на водна основа. Проектът има за цел също така да демонстрира практически приложения на PLA, като термопластичен опаковъчен филм, който отговаря на настоящите изисквания и стандарти.

Резултати от проекта:

Проектът BREAD4PLA доказва, че отпадъците от хлебни изделия са подходяща суровина за компостируема пластмасова опаковка. Това беше направено чрез анализ на всички етапи - избор и характеризирание на хлебните отпадъци, ензимна ферментация, PLA полимеризация и технологии за обработка на пластмаси, включително използването на добавки като термични стабилизатори, за да се избегне разграждането на молекулата на PLA и производство на листове от опаковъчен материал. Проектът демонстрира процеса на ниво пилотно предприятие. Всеки етап бе от решаващо значение за следващият, така че постоянната обратна връзка между четирите специализирани партньори (AIMPLAS, ATB, университета в Бангор и CETECE) беше от решаващо значение за успеха на проекта.

От техническа гледна точка, основното постижение бе демонстрацията на процеса на производство на опаковки, последвано от валидирането му, използвайки различни

видове отпадъци от хлебопроизводството и сладкарството, като суровина. Основното нововъведение беше демонстриране на използването на отпадъци от производството на тестени изделия, като нова суровина за производството на опаковки от PLA и показва, че продуктът има същите характеристики като PLA опаковки, произведени от зърнени култури, като същевременно има отношение към проблема с изхвърлянето на хранителни отпадъци. Тестовите за валидиране с различни хлебни изделия показаха, че опаковката, разработена от хлебопекарни отпадъци, има добри показатели за употреба в рамките на сектора на хлебопроизводството.

Потенциалът за повторемост може да се счита за жизнеспособен, тъй като този тип отпадъци е налице във всички Европейските страни, а резултатът от проекта показва, че мащабът до индустриалните нива ще успее със съответната оптимизация, по отношение на намаляване на

разходите. По - конкретно, Германия и Обединеното кралство генерират най-големи количества от този вид отпадъци в Европа, което ги прави кандидати за инициране на резултатите от проекта в промишлен мащаб. Основното ограничение за трансфер в промишлен мащаб са инвестициите, необходими за създаване на съответните производствени мощности за производство на млечна киселина които в момента липсват. Въпреки това, икономическият анализ, извършен в рамките на проекта, показва потенциалната жизнеспособност на средни предприятия за такова производство, като се използват промишлени отпадъци, генерирани от близки пекарни. Това би изисквало събирането на големи количества от хлебни отпадъци от различни производители, за да се осигури постоянно снабдяване, така че разходите за съхранение и транспорт, както и гаранцията за хомогенни суровини, трябва да бъдат взети под внимание. Проектът дефинира протокол за съхраняване на отпадъци, от събирането, транспортирането до производственото предприятие за PLA.

Партньорите по проекта установиха, че компаниите, които генерират различни видове хранителни отпадъци (например плодове и зеленчуци) също биха били заинтересовани от сътрудничеството за използване на техните отпадъци, за производството на биоразградими опаковъчни материали. Адаптации на крайната дебелина на опаковката биха били необходими за прехвърляне на технологията в други сектори, за да се запазят продуктите по време на необходимия срок на съхранение. Потенциалът на новите опаковки и редовното използването на хранителни отпадъци за тяхното производство, следователно е висок. В резултат на разпространението на проектните дейности е изразен интерес от компании в редица европейски региони.

9.3. Проектът НЕО

НЕО - високо ефективни фурни чрез екологичен, енергийно ефективен процес на емайлиране със сол-гел: LIFE11 ENV/IT/000103

Данни за контакт:

Ръководител на проекта: Джанпiero Сантакатерина

Тел: +390332758967

Факс: +390332758965

Имейл: gianpiero_santacatterina@whirlpool.com

Описание на решавания с проекта проблем:

Консумацията на секторът на домакинските електроуреди уреди възлиза на около 28% от електроенергията в ЕС през 2007г.. В европейското икономическо пространство консумацията на електроенергията от домакинствата е около 4 100 kWh годишно, от които 100-200 kWh се консумира от електрическите фурни. Електрическите фурни са сред най-малко енергийно ефективните домакински уреди, с ефективност от около 10-12%, спрямо входната мощност. Около 11,5 милиона електрически фурни се продават всяка година в ЕС (данни за 2008г.). Производството на фурни се характеризира и с висока енергоемкост, по-специално поради процеса на емайлиране на вътрешността на фурната. Освен това, емайлите често съдържат токсични вещества като никел и кобалт. Намалване на потреблението на енергия при производството и използването на електрически пещи би довело до значителни икономии на енергия в ЕС.

Цели на проекта:

Дългосрочната цел на проекта НЕО е да се обърне внимание на проблемите на енергийна ефективност, прекомерната зависимост от изкопаемите горива, емисиите на парникови газове, използването на токсични химикали и общото производство на отпадъци в производство на пещи за битови нужди. Специфичните цели на проекта са да демонстрира възможността за въвеждане на иновативна технология за емайлиране на електрически фурни, с цел да се постигне до 50% икономия на енергия в рамките на производствения процес, да демонстрира новаторска конструкция на фурната за намалване на потреблението на енергия с около 30% спрямо съществуващи съвременни електрически фурни, и да се избегне напълно използването на никел и кобалт в емайлите на пещите.

Резултати от проекта:

Проектът НЕО показва, че неговите иновативни високоефективни фурни могат да намали консумацията на енергия от фурната и да осигурят икономии на разходи в сравнение с конвенционалните фурни. Проектът увеличи енергийната ефективност по време на етапа на използване на фурната с около 30%, в сравнение с конвенционалните фурни и с повече от 60% по време на етапа на производство на фурните, поради по-ниските температури, необходими за втвърдяване на новото покритие, в сравнение с конвенционалния процес на емайлиране. Новият емайлиран материал съдържа изключителен сол-гел - неорганично съединение, което се прилага в прозрачни нанометрични слоеве.

Редицата ползи за околната среда са резултат от подхода на проекта. Новият производствен процес позволява премахването на токсични вещества като никел или кобалт, които се съдържат в традиционните емайли. VEF имат по-нисък глобален затоплящ потенциал (GWP) в диапазона от 576 - 738kg CO₂ еквивалент, вместо 812 - 1478 kg CO₂ за конвенционалните фурни, ако се разглежда през целия им живот за един период от 19 години. Ето защо фурните по проекта имат потенциал да спестяват между 9% и 61% от GWP, в зависимост от предположенията за опциите за почистване. Проектът също така демонстрира, че замяната на конвенционалните домакински електрически фурни с високоефективните модели на равнище ЕС-28, биха довели до значителни спестявания на отрицателно влияние върху екологичните условия в диапазона от 0,5-5,2 Mt CO₂.

На прототипът на фурната бе дадена класификация A ++ в схемата за етикетиране на ЕО, влязла в сила през януари 2015, въз основа на стандартен индекс на енергийната ефективност. Това се дължи основно на неръждаема стомана (inox стомана), използвана за вътрешната облицовка на фурната с повишена отразяваща способност, което подобрява ефективността на отоплителните елементи и води до по-малко електрическа мощност консумирана по време на готвене. Успехът на проекта бе определен с помощта на оценката на жизнения цикъл (LCA) на продукта, която показва, че фурните на проекта са намалили консумацията на енергия и позволяват икономии на разходи в сравнение с конвенционалните фурни. Постигането на целите на проекта беше доказано

технически и финансово и би могло да помогне на компаниите, работещи в този сектор, да постигнат целите, определени в Рамковата директива за енергийна ефективност (Директива 2012/27/ЕС). Проектът има отношение и към актуализирането на изискванията за промишлените емисии, предвидени в Директива 2010/75 и/или в референтните документи за най-добрите налични технологии, и на схемата за етикетиране и за класификация на енергийната ефективност на фурните.

Партньорите по проекта доказаха, че тяхната демонстрационна система може да бъде лесно експлоатирана в голям мащаб. Възпроизвеждането е възможно, защото процесът изисква малко модификации в съществуващите производствени предприятия, което опростява трансферът на знанията. Новата фурна може да се използва в цяла Европа, тъй като няма географски или регулаторни ограничения за този продукт. Екипът на проекта предприе широки дейности за разпространение и работа в мрежа за популяризиране на новите технологии. Разходите за жизнения цикъл на прототипите на фурната на проекта са по-ниски отколкото за конвенционална фурна, в диапазона от 194-247 евро на фурна за целия ѝ живот, в сравнение с 320-479 евро за конвенционална фурна. Потребителят може да спести 41-61% по време на експлоатацията на фурната, в зависимост от предполагаемата опция за почистване за конвенционалната фурна. Дори за най-лошия сценарий за НЕО прототип, 25-50% от разходите за цял живот биха били все още спестени от потребителя.

На ниво ЕС – 28, резултатите показват, че замяната на конвенционалните вътрешни електрически фурни с НЕО би довело до значителни икономии на разходи в диапазона от 0,5-1,96 милиарда евро/година. Повечето от тях биха били преки потребителски спестявания, поради по-ниска консумация на енергия и по-ниски сметки за енергия. Приемайки процент на усвояване от 5% годишно, за да се постигнат тези ползи, ще са необходими 20 години. При 10% годишно, тези спестявания ще бъдат постигнати за половината от това време.

9.4. Проектът Futurescapes

Futurescapes - популяризиране на развитие на зелена инфраструктура в 34 приоритетни области в Обединеното кралство: LIFE10 INF/UK/000189:

Данни за контакт:

Лице за контакт: Ник Фолкард

Имейл: nick.folkard@rspb.org.uk

Описание на решаваня с проекта проблем:

Независимо от съществуването на мрежата Натура 2000, тя продължава да губи биоразнообразието и екосистемните услуги в цяла Европа. Важна причина за тази загуба е

продължаващото влошаване на състоянието на "по-широката провинция" извън защитени територии. Следователно нараства необходимостта да се гарантира, че ландшафтите на околните защитени територии са възможно най-екологосъобразни и съобразени с биоразнообразието. Докладът "LIFE за изграждане на зелена инфраструктура в Европа" разглежда какво може да се постигне в цяла Европа. Проектът разглежда конкретно какво би могло да бъде постигнато в Обединеното кралство като "тестов терен" за ландшафтни подходи за опазване на биоразнообразието. Великобритания е гъсто населена и силно развита, от което естествените местообитания търпят последствията, но в същото време тя има относително ефективни закони и наредби, свързани с планирането и биологичното разнообразие, и се радва на една определена степен на обществена подкрепа за усилията за опазване на околната среда. Опазването на ниво ландшафт ефективно разширява съществуващата мрежа от защитени територии и има за цел да подобри цялостната и свързаност. Той признава, че пространственият мащаб на дейностите по опазване на природата не е достатъчен, за да се спре загубата на биологично разнообразие, и подходите чрез ландшафта ще стават все по-необходими, ако промените в климата протичат според очакванията.

Цели на проекта:

Основната цел на проекта Futurescapes е да се насърчи разработването и прилагането на инициативи за опазване на ландшафта, включващ много партньори, в 38 приоритетни области в Обединеното кралство. Тези Futurescape територии обхващат обща площ от над 2,2 милиона хектара и включват население около 3,8 милиона души. 38-те области са избрани така, че да осигурят добро географско покритие и да бъде отразена както тяхната нужда, така и потенциалът им. Необходими са допълнителни цели за да се работи за застъпничество на високо равнище за популяризиране на природосъобразния подход и разпространяване на информацията към съответните заинтересовани страни. Ключовото послание е, че опазването на ландшафта може да донесе големи ползи, както на местните общности така и за дивата природа.

Резултати от проекта:

Проектът Futurescapes даде важен принос за развитието на опазването на ландшафта в Обединеното кралство. Това се осъществи чрез промоцията на принципите за добро опазване на ландшафта и планирането на зелена инфраструктура в подкрепа на мрежата Натура 2000. Проектът надвиши очакваните резултати, като допринесе за създаването на 144 партньорства, разработвайки 198 проекта, ангажиращи 310 000 членове на обществеността (60% възрастни, 40% деца) и осъществяване на практически природозащитни дейности на 108 500 хектара земя. Консервационните дейности на проекта обхващат 134 обекта от Натура 2000 (приблизително 2 059 538ха) и много интервенции, които спомагат за опазването на територии от мрежата Натура 2000 и могат да подобрят връзката между тях.

Базата за постигането на постиженията на проекта беше работата в партньорство, голяма част от работата по проекта беше подкрепена и допълнена от други инициативи в областта на ландшафта като правителствената инициатива за областите за подобряване на природата на правителството в Англия и Схеми за партньорство в областта на ландшафта, които имат за цел да свържат земята и хората, финансирани чрез лотарийната фондация на Обединеното кралство.

Продължителността на работата в териториите на проекта е гарантирана от продължителното участие на много от партньорствата и създаването на постоянен Екип за опазване на ниво ландшафта (LSC) в централата на Кралското дружество за защита на птиците в Санди, подкрепена от назначаването на четири регионални служители по проекта, които впоследствие ще продължат да разработват проекти и партньорства.

Проектът постигна и отлична финансова възвръщаемост на първоначалната инвестиция. С общ бюджет от 3,8 млн. евро проектът помогна за повишаване на средствата за конзервационни дейности с 40,3 млн. евро и 112,6 млн. евро за всички други аспекти на опазването на ландшафта.

Подходът Futurescapes се стреми да използва и насърчава предприемаческата дейност в природоопазването. Социално-икономическата информация бе използвана в картографирането, както и при планирането на програмите за ангажиране на общността. Във всяка област, данните от преброяванията на населението бяха използвани за разбиране на същността на местните общности и на тези, които използват природата. Като допълнение към основния проект, редица проучвания на екосистемните услуги бяха предприети на ландшафтно ниво, включително проучване на ползите за човешкото здраве от опазването на природата в Северна Ирландия и Пазар за плащания на базата на общности за екосистемни услуги в Северните езера и Шерууд.

9.5. Проектът Белини

VMM - белгийска инициатива за скок напред към доброто състояние на речния басейн на Шелдт LIFE15 IPE/BE/000014:

Данни за контакт:

Лице за контакт: Stevie SWENNE

Тел: +32 53 72 64 30

Имейл: s.swenne@vmm.be

Описание на решавания с проекта проблем:

Интегрираният проект Белини ще се реализира в рамките на областта на международния речен басейн Шелдт (IRBD). Гъстотата на населението на областта е сред най-високите в Европа (над 350 жители / км²), причинявайки значителен натиск върху водната система (градски отпадъчни води, хидроморфологични промени и др.). Освен това, качеството на повърхностните и подземните води в този район е неблагоприятно, повлияно от дифузно проникване на хранителни вещества и пестициди, идващи от интензивното земеделие. Значителни индустриалните зони се намират в района и в резултат на това водната му система е интензивно използвана от трите основни групи потребители на вода (местното население, промишлеността, селското стопанство), което прави много трудно постигането на добро състояние на областта във всички нейни водни тела, както се изисква от Плана за управление на речните басейни. В допълнение, целият район е уязвим откъм наводнения, които трябва да бъдат решени в съответствие с директивата.

Цели на проекта:

Проектът Белини ще се съсредоточи върху добре обозначена част от схемата на Шелд, която е представителна за целия район - т.е. водосборния басейн на три белгийски притока на главната река Шелд: Зен, Дийл и Демер. Има за цел да се справи с екологичния проблем в междурегионален мащаб. Проектът съчетава най-добрите практики с изграждането на капацитет, осъществяването на пилотни инициативи и дейности за повишаване на осведомеността. Ще допринесе за адаптиране към изменението на климата (например действия за намаляване на рисковете от наводнения и суша) и ще увеличи биологичното разнообразие (например действия за премахване на миграционните бариери за риба, създаване на полуестествени речни брегове и възстановяване на екологични функции и т.н.). По този начин проектът допринася и за създаването на повече екосистемни услуги в територията на изпълнение на проекта. Тези допълнителни действия са част от Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) на Шелдт, който има същият географски обхват и се справя със същите допълнителни предизвикателства.

Общата цел на проекта е да подкрепи целенасочените и координирани действия по изпълнението на мерките от Плана за управление на речните басейни, с които ще се постигне значителен напредък по отношение на доброто състояние на водните обекти в съответствие с Рамковата директива за водите. Специално внимание ще бъде отделено на прилагането на мерките от плана по многофункционален начин, чрез прилагане на Директивата за наводненията и планове за управление на риска от наводнения, както и укрепване на местното, междурегионалното и международното сътрудничество. Действията включват:

Планиране и реализиране на най-добри практики, демонстрационни и пилотни проекти за улесняване на изпълнението на ПУРБ;

Изпълнение на конкретни проекти в селските и силно урбанизирани райони за да се демонстрира, че районът може да поддържа ефективна речна екосистема;

Изграждане на капацитет и обучение за разпространение на проектните процедури и резултати, заедно с изготвянето на документи с насоки за управляващи водните запаси от други райони;

Укрепване на сътрудничеството между белгийските власти и мениджърите на речни басейни и заинтересовани страни;

Намаляване на въздействието на трите основни комбинирани преливни канала на Брюксел;

Третиране на замърсени магистрални (пътни) дъждовни потоци;

Справяне със замърсяването с нитрати от селското стопанство;

Оценяване на тенденциите за произход на нитрати в близост до местата за добив на питейната вода на Лефдал Путебос;

Възстановяване на структурата и подобряване на проблемните точки за рибната миграция в градските центрове на Сеинт Питерс-Льов и Льовен;

Разпространяване на знания сред и в рамките на регионите; и

Създаване на споделени схеми за мониторинг, за да се оценят резултатите от проекта;

В допълнение към самия бюджет на ИП проектът ще улесни координираната подкрепа на допълнителни 276 млн. евро за допълнително финансиране от ЕЗФРСР, ЕФМДР, ЕИБ, Район Валония и Влаъм Геуст.

Резултати от проекта:

Проектът Belini очаква да създаде начини за постигане на значителни подобрения в екологичното състояние на водните обекти: премахване на миграционните бариери за риба; възстановяване на реките; създаване на местообитания (частично Natura 2000); възстановяване на заливни територии; създаване на полу-естествени речни брегове; възстановяване на влажни зони; ерозионен контрол; и справяне със замърсяването с нитрати. Също така се очаква да повиши (естествения) капацитет на почвите за задържане на водата и по този начин да се намалят рисковете от наводнения и суши.

Очаква се проектът да доведе до по-задълбочено междурегионално сътрудничество и разработване на нови начини за съвместна работа. Механизмите за междурегионалната координация, разработени в рамките на проекта за интелектуална собственост, ще бъдат прехвърлени към целия район на басейна на река Шелдт, така че за 3 ПУРБ да може да бъде прилаган общ подход и дейности. По-широкото ангажиране на местно ниво се очаква да доведе до по-широка подкрепа и приемане на мерките от ПУРБ, и по-голяма готовност да се плаща за тях.

9.6. Проектът Опазване на грабливите птици (България)

BSPB LIFE+ Опазване на грабливите птици - Опазване на царския орел и ловния сокол в ключови места по Natura 2000 в България

Данни за контакт:

Лице за контакт: Светослав Спасов

Тел: +359 2 846 59 19

Факс: +359 2 9715856

Имейл: svetoslav.spasov@bspb.org

Описание на решавания с проекта проблем:

Със своите три биогеографски региона и географско положение България е една от най-богатите страни в Европа по отношение на видовете и местообитанията. Повече от 30 % от територията на страната е включена в мрежата Natura 2000. Въпреки това много видове и местообитания са застрашени от бързото развитие в цялата страна. Два такива вида са царският орел (*Aquila heliaca*) и ловният сокол (*Falco cherrug*). И двата вида са изброени в приложение I към Директивата за птиците и са класифицирани като застрашени. В България двата вида споделят едни и същи местообитания - открити хълмисти ливади (главно за хранене), и се считат за "водещи видове" за тези райони. И двата вида са намалели значително през периода 1970-1990 г., главно в резултат на загуба на местообитания и деградация, електрошок от въздушни електропроводи и пряко преследване. Много от откритите хълмисти тревни съобщества се култивират и това сериозно засяга популациите на плячката, свързани с тези тревни съобщества - по-специално на сините

(*Spermophilus citellus*). При стартирането на проекта имаше само 20 известни гнезда на царския орел в България и нито едно на ловния сокол.

Цели на проекта:

Проектът имаше за цел:

- Намаляване на въздействието на прякото преследване на императорския орел и ловния сокол;
- Намаляване на въздействието на непреки заплахи върху императорския орел и ловния сокол;
- Поддържане и подобряване на местообитанието на царския орел и ловен сокол в териториите по "Натура 2000", предназначени за тези видове;
- Предотвратяване на по-нататъшната загуба на местата за гнездене на острова на императорския орел и ловния сокол и създаването на нови обекти;
- Гарантиране, че най-добрите практики в опазването на орловите имперски орли и ловния сокол са включени в управлението на териториите по "Натура 2000";
- Създаване на положителни нагласи към царския орел и ловния сокол сред основните заинтересовани страни.

Резултати от проекта:

Бенефициентът не е успял да намери активни гнезда на ловни соколи, въпреки наблюденията на единични птици и дори на двойки. Това потвърждава, че броят на този вид е критично нисък в България. Проектът обаче успява значително да ускори възпроизвеждането на царските орли. По време на проекта се формират девет нови двойки, като националната популация на вида достига до 25 размножителни двойки. Това представлява 20% увеличение на размера на популацията на царския орел по време на жизнения цикъл на проекта и 30% увеличение на успеха при размножаването на царски орли. След инсталирането на 37 изкуствени гнезда за царски орли, три от тези гнезда бяха заети от новообразувани двойки.

Въпреки значителните постижения на проекта в опазването на императорските орли, преобладават ключовите заплахи за птиците. Основната заплаха, идентифицирана за грабливите птици, е възможността от електро шок заради повече от 5000 неизолирани електрически стълба, които са били картирани от проекта. Беше идентифициран приоритетен списък на онези стълбове, представляващи най-голяма опасност (т.е. тези, близки до гнездата на царските орли), които бяха картирани по проекта. След това, бяха изолирани около 595 електрически стълба (49 километра електропроводи), което е почти три пъти по-голямо от първоначалната цел от 200. Тази работа беше завършена в рамките на планирания бюджет и резултатите изцяло премахнаха заплахата от електрически ток в гнездящите територии на седем двойки царски орли.

Придобиването на земя, последвано от активни промени в управлението, доведе до създаването на 61,60 хектара пасища за подпомагане на колонии от видовете плячка "Европейски лалугер" и защита на 14,32 хектара от речните горски местообитанията на птиците. Освен това за програмата за развитие на селските райони в България е разработена нова агро-екологична мярка в подкрепа на царския орел, която ще позволи възстановяването на над 240 хектара пасища. Допълнителните ресурси за управление на земята осигуриха опазването на 200 хектара традиционно управлявани пасища за овце. Такива действия са от полза както за царските орли, така и за ловните соколи.

От сателитната телеметрия бяха придобити нови знания за миграционните маршрути на царските орли, местата за зимуване и основните заплахи за популацията в България. Тази важна информация ще бъде използвана на национално и международно равнище за определяне на мерките, необходими за дългосрочното опазване на вида.

Други фактори за успех на проекта включват добро сътрудничество, създадено с електрическата компания EVN. Това доведе до изготвянето на предложение за продължаване на дейностите по проекта чрез LIFE12 NAT / BG / 000572 (LIFE за безопасна мрежа), което започна през 2013 г. Резултатите от последващата работа ще изолират опасната електрическа инфраструктура в Югоизточна България, където се намира основната популация на царски орли.

Проектът също така има положителен социално-икономически ефект от гледна точка на осигуряване на работни места и наемане на местни хора в отделни региони с най-висока безработица в България.

10. Приложения

10.1. Тематични приоритети за подпрограмата за околната среда, посочени в член 9 от Регламента LIFE

ПРИЛОЖЕНИЕ III Регламента LIFE

Тематични приоритети за подпрограмата за околната среда, посочени в член 9

А. Приоритетна област „Околна среда и ресурсна ефективност“:

а) Тематични приоритети за водите, включително морската среда: дейности по прилагането на специфичните цели за водите, предвидени в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и 7-ата програма за действие за околната среда, по-специално:

i) интегрирани подходи за прилагането на Директива 2000/60/ЕО;

ii) дейности по прилагането на Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁵

iii) дейности по прилагането на програмата от мерки на Директива 2008/56/ЕО с оглед на постигането на добро екологично състояние на морските води;

iv) дейности за осигуряване на безопасно и ефективно използване на водните ресурси, подобряване на количественото управление на водите, запазване на високо равнище на качество на водите и предотвратяване на неправилното използване и влошаването на водните ресурси.

б) Тематични приоритети за отпадъците: дейности за прилагане на специфичните цели във връзка с отпадъците, предвидени в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и в 7-ата програма за действие за околната среда, и по-специално:

i) интегрирани подходи за изпълнението на плановете и програмите за управление на отпадъците;

ii) дейности за прилагането и развитието на законодателството на Съюза, свързано с отпадъците, като се обръща особено внимание на първите стъпки на йерархията на отпадъците в Съюза (предотвратяване, повторна употреба и рециклиране);

iii) дейности с оглед на ефективността на ресурсите и въздействието през целия жизнен цикъл на продуктите, моделите на потребление и дематериализацията на икономиката.

в) Тематични приоритети за ефективно използване на ресурсите, включително почвите и горите, и екологичната и кръгова икономика: дейности за прилагане на Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и на 7-ата програма за действие за околната среда, които не са обхванати от други тематични приоритети, посочени в това приложение и по-конкретно:

i) дейности за промишлена симбиоза и за трансфер на знания и разработване на нови модели за преминаване към кръгова и екологична икономика;

ii) дейности за тематичната стратегия за опазване на почвите (Съобщение на Комисията от 22 септември 2006 г. „Тематична стратегия за опазване на почвите“) със

⁵ Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно оценката и управлението на риска от наводнения ([ОВ L 288, 6.11.2007 г., стр. 27](#)).

специален акцент върху намаляване и компенсирание на запечатването на почвата, както и по-добро земеползване;

iii) дейности за мониторинг на горите и информационни системи за тях, както и за предотвратяване на горските пожари.

г) Тематични приоритети в областта на околната среда и здравето, включително химикалите и шума: дейности за подпомагане на изпълнението на специфичните цели в областта на околната среда и здравето в 7-ата програма за действие за околната среда, и по-специално:

i) дейности за подпомагане на прилагането на Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета⁶ (REACH) и на Регламент (ЕС) № 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета⁷ (Регламента за биоцидите) за осигуряване на по-безопасно, по-устойчиво или икономично използване на химикалите (включително наноматериали);

ii) помощни дейности за улесняване на прилагането на Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁸ (Директивата за шума), за да се постигнат нива на шума, които не пораждат значително отрицателно въздействие и опасност за човешкото здраве;

iii) помощни дейности за избягване на големи аварии, по-специално за улесняване на прилагането на Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁹ (директивата „Севезо III“).

д) Тематични приоритети за качество на въздуха и на емисиите, включително в градска среда: помощни дейности за прилагане на специфичните цели във връзка с въздуха и емисиите в Пътната карта за ефективно използване на ресурсите в Европа и в 7-ата програма за действие за околната среда, и по-конкретно:

i) интегрирани подходи към изпълнението на законодателството за качеството на въздуха;

ii) помощни дейности, за да се улесни спазването на качеството на въздуха в Съюза и свързаните с това стандарти за емисии във въздуха, включително на Директива 2001/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹⁰ (Директивата за националните тавани за емисии);

iii) помощни дейности за засиленото прилагане на Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета¹¹ (Директивата относно промишлените емисии) със

⁶ Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH), за създаване на Европейска агенция по химикали, за изменение на Директива 1999/45/ЕО, за отмяна на Регламент (ЕИО) № 793/93 на Съвета и Регламент (ЕО) № 1488/94 на Комисията, както и на Директива 76/769/ЕИО на Съвета и Директиви 91/155/ЕИО, 93/67/ЕИО, 93/105/ЕО и 2000/21/ЕО на Комисията ([ОБ L 396, 30.12.2006 г., стр. 27](#)).

⁷ Регламент (ЕС) № 528/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно предоставянето на пазара и употребата на биоциди ([ОБ L 167, 27.6.2012 г., стр. 1](#)).

⁸ Директива 2002/49/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 юни 2002 г. относно оценката и управлението на шума в околната среда ([ОБ L 189, 18.7.2002 г., стр. 12](#)).

⁹ Директива 2012/18/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно контрола на опасностите от големи аварии, които включват опасни вещества, за изменение и последваща отмяна на Директива 96/82/ЕО на Съвета ([ОБ L 197, 24.7.2012 г., стр. 1](#)).

¹⁰ Директива 2001/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2001 г. относно националните тавани за емисии на някои атмосферни замърсители ([ОБ L 309, 27.11.2001 г., стр. 22](#)).

специален акцент върху подобряването на процеса на определянето и прилагането на най-добрите налични технически похвати, като се гарантира лесен публичен достъп до информация и засилване на приноса на Директивата за националните тавани за емисии за иновациите.

Б. Приоритетна област „Природа и биологично разнообразие“:

а) Тематични приоритети за природата: дейности за прилагането на директиви 92/43/ЕИО и 2009/147/ЕО, по-специално:

i) дейности за подобряване на природозащитния статус на местообитанията и видовете, включително морските местообитания и видове, както и видовете птици, представляващи интерес за Съюза;

ii) дейности в подкрепа на биогеографски семинари по мрежата „Натура 2000“;

iii) интегрирани подходи за изпълнението на приоритетните рамки за действие.

б) Тематични приоритети за биологичното разнообразие: дейности за прилагане на стратегията на Съюза за биологичното разнообразие до 2020 г., по-специално:

i) дейности, които имат за цел да допринесат за постигането на цел 2;

ii) дейности, които имат за цел да допринесат за постигането на цели 3, 4 и 5.

В. Приоритетна област „Управление и информация, свързани с околната среда“

а) информационни, комуникационни кампании и кампании за повишаване на осведомеността, в съответствие с приоритетите на 7-ата програма за действие за околната среда;

б) дейности в подкрепа на ефективни процедури за контрол, както и мерки за насърчаване на спазването на изискванията по отношение на законодателството на Съюза в областта на околната среда, и в подкрепа на информационни системи и информационни инструменти за прилагането на законодателството на Съюза в областта на околната среда.

¹¹ Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) ([ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17](#)).

11. Календар за 2017 г.

Традиционни проекти „Обобщаваща таблица“		
Приоритетна област	Начална дата за приемане на проектни предложения	Крайна дата за приемане на проектни предложения
Смекчаване на изменението на климата	28 Април 2017	07 Септември 2017 16:00 часа Брюкселско време
Адаптация към изменението на климата	28 Април 2017	07 Септември 2017 16:00 часа Брюкселско време
Управление и информация, свързани с климата	28 Април 2017	07 Септември 2017 16:00 часа Брюкселско време
Околна среда и ресурсна ефективност	28 Април 2017	07 Септември 2017 16:00 часа Брюкселско време
Природа и биологично разнообразие	28 Април 2017	07 Септември 2017 16:00 часа Брюкселско време
Управление и информация, свързани с околната среда	28 Април 2017	07 Септември 2017 16:00 часа Брюкселско време